

ΘΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ
ΑΡΚΑΛΟΧΩΡΙΟΥ
ΚΑΣΤΕΛΛΙΟΥ ΚΑΙ ΒΙΑΝΝΟΥ

◉ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΝ 2020 ◉

ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΝ

2020

ΙΕΡΑΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ
ΑΡΚΑΛΟΧΩΡΙΟΥ
ΚΑΣΤΕΛΛΙΟΥ ΚΑΙ ΒΙΑΝΝΟΥ

ΤΟ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΝ
ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ

2020

ΑΦΙΕΡΩΝΕΤΑΙ
ΕΙΣ ΤΟ ΜΥΣΤΗΡΙΟΝ
ΤΗΣ ΘΕΙΑΣ ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΑΣ

Ἡ Α.Θ. Παναγιώτης, ὁ Οἰκουμενικός Πατριάρχης
Κύριος Κύριος ΒΑΡΘΟΛΟΜΑΙΟΣ,
εἰς τὸν Πάνασепτον Πατριαρχικὸν Ναὸν
(Κυριακὴ τῆς Ὁρθοδοξίας 2019)

Στόν Ἱερό Κλήρο καί τό λαό τῆς
Ἱερᾶς Μητροπόλεως Ἀρκαλοχωρίου,
Καστελλίου καί Βιάννου
εὐχόμεθα κατὰ τό νέο ἔτος

2020

νά ἔχουμε τή χάρη,
τήν εὐλογία καί τό ἔλεος
τοῦ Κυρίου μας
Ἰησοῦ Χριστοῦ

† Ὁ Ἀρκαλοχωρίου,
Καστελλίου καί Βιάννου
ἀνδρέας

Ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Ἀρκαλοχωρίου,
Καστελλίου καί Βιάννου κ.κ. Ἀνδρέας

ΠΡΟΛΟΓΙΚΑ

Ἡ Θεία Λειτουργία εἶναι τό ὁρατόν καί τό ἀόρατον κέντρον, ἡ οὐράνια καί ἐπίγεια ἀναφορά τοῦ μυστηρίου τῆς Ἐκκλησίας μας. Ἡ Ἐκκλησία, μέ τίς ἁγιαστικές ἀκολουθίες καί τίς λατρευτικές πράξεις της, ἀγιάζει τό σῶμα καί τήν ψυχή, χαριτώνει τήν ὑπόσταση τοῦ ἀνθρώπου καί τῆς ἐκκλησιαστικῆς κοινότητος. Μᾶς μεταβάλλει καί μᾶς καθιστᾷ Θεόπτες, Θεοφόρους καί Χριστοφόρους.

Ἡ κατάσταση ὅμως αὕτη προϋποθέτει τήν συμμετοχή μας στά μυστήρια τῆς Ἐκκλησίας καί ἰδιαίτερα στή Θεία Λειτουργία, κατά τήν ὁποία ἐρχόμαστε σέ κοινωνία μέ τό Σῶμα

καί τό Αἷμα τοῦ Χριστοῦ. Ἀποκαλύπτεται, στό μέτρο τῆς ἐν Ἁγίῳ Πνεύματι δεκτικότητος τοῦ καθενός καί τῆς πρόνοιας τοῦ Θεοῦ «ὑπέρ πάσης ψυχῆς χριστιανῶν ὀρθόδοξων», τό μυστήριον τῆς Ἐκκλησίας.

Διαχρονικά, γιά τήν Ὁρθόδοξη κοινότητα, ἡ ἀγιότητα ἀποτελεῖ γεγονός φυσικό, συνέπεια προσδοκώμενη καί ἀποτέλεσμα ἀναμενόμενο τῆς ζωῆς τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ σώματος. Ἡ ὕπαρξη τοῦ ἁγίου, τοῦ χαρισματοῦχου (κληρικοῦ ἢ λαϊκοῦ) στό ὑπόσύνολο τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ σώματος, τήν ἐκκλησιαστική κοινότητα, δέν ἀποτελοῦσε ἔκπληξη ἢ παραδοξότητα. Δέν ξαφνιαζόταν ἡ χριστιανική κοινότητα ἢ ἡ μοναστική ἀδελφότητα μέ τά γενόμενα, ἢ τά ἀποκαλυπτόμενα ἀπό τούς ἐνάρετους. Τίς ἀποκαλύψεις, τίς Θεοφάνειες αὐτές οἱ χαρισματοῦχοι, κατά κανόνα, τίς κρατοῦσαν μυστικές, δέν τίς ἀποκάλυπταν, γιά νά ἀποφύγουν τόν πειρασμό τῆς ἔπαρσης ἢ τῆς βεβαιότητος τῆς

πνευματικής τους καταστάσεως. Πολύ δε περισσότερο καί ὁ δεχόμενος τό θαῦμα τῆς ἀποκάλυψης, ἀλλά καί ὁ χαρισματοῦχος δέν τά διαφήμιζαν, ἀλλά βίωναν μυστικά τίς ἐπενέργειες τοῦ Παρακλήτου, ὡς φυσικό, πνευματοφόρο γεγονός.

Μέ τήν ἴδια ἐν Χριστῷ ἐλπίδα οἱ χριστιανοί πηγαιναν στή Θεία Λειτουργία, κοινωνοῦσαν τῶν ἀχράντων μυστηρίων, ἐνισχύονταν καί ἀναπαύονταν στούς μικροῦς καί μεγάλους πειρασμούς καί δοκιμασίες τῆς ζωῆς.

Ὅταν στό Ἀρκαλοχώρι ὁ ἀείμνηστος κυρ Χρῆστος ὁ κουρέας ἔχασε τήν θυγατέρα του, ἀπαντοῦσε, μέσα στή θλίψη καί τόν καῦμό του, ἐν Πνεύματι Ἁγίῳ, στούς ἀνθρώπους πού ἤθελαν νά τόν παρηγορήσουν: «ὁ Θεός μου τήν ἔδωσε, ὁ Θεός μου τήν πῆρε. Δοξασιμένο τό ὄνομά Του». Στήν Κύπρο, ὅταν ρώτησα μία γυναῖκα πόσα παιδιά ἔχει, μοῦ ἀπάντησε: «Ὁ Θεός μου χάρισε τρία παιδιά».

Ἡ καρποφορία τῆς χάριτος τοῦ Παρακλήτου δέν εἶναι ἀπροϋπόθετη. Ἀντιθέτως, εἶναι τό δῶρο τοῦ ἀγῶνα μας, τῆς προσευχῆς μας, τῆς νηστείας μας, τῆς συμμετοχῆς μας στή Θεία Λειτουργία, στό μυστήριό τῆς Θείας Κοινωνίας. Στόν κάθε χῶρο πού ζοῦμε καί δραστηριοποιούμεθα ἔχουμε μία ἀκατάπαυστη πάλη, ἕνα πνευματικό ἀγῶνα μεταξύ τοῦ καλοῦ καί τοῦ κακοῦ, ὅχι ὅμως μέ θεωρητικό, φιλοσοφικό ἢ ἠθικό περιεχόμενο.

Τό καλό, τό ἀληθινό φῶς, τό ἄκτιστον, ἐνυποστασιάζονται στόν Θεάνθρωπο Ἰησοῦ καί στόν πνευματικό κόσμο, τόν ἀόρατο καί ὁρατό, τῶν ἀγίων, τῶν γνωστῶν καί φανερῶν, ἀλλά καί τῶν –ἀσφαλῶς πολυπληθέστερων– ἀγνώστων καί ἀφανῶν ἀγίων. Οἱ ἄγνωστοι αὐτοί σέ μᾶς ἄγιοι εὐφραίνονται στήν ἀτέρμονη καί ἀτελεύτητη δοξολογία τοῦ Τριαδικοῦ Θεοῦ, κατά τρόπο παρόμοιο μέ αὐτόν τῆς ἀκατάπαυστης ἱεραποστολικῆς,

μεταξύ οὐρανοῦ καί γῆς, δράσης τῶν γνωστῶν σέ μᾶς ἀγίων πού θαυματουργοῦν.

Κοινωνικά φαινόμενα τῶν καιρῶν μας, ὅπως ἡ πείνα, ὄχι πλέον στόν τρίτο κόσμο, ἀλλά στή διπλανή μας πόρτα, ἡ τρομοκρατία, ὁ πόλεμος, τό προσφυγικό ζήτημα, ἡ μετανάστευση, εἶναι προβλήματα βαθύτατα πνευματικά.

Ἐάν μέ τίς πράξεις μας, τά ἔργα μας, μέ τήν ἐλευθερία τῶν ἐπιλογῶν μας ἀπομακρυνόμεθα, ἀποστασιοποιούμεθα ἀπό τόν Χριστό καί τόν ἀγιοπνευματικό του κόσμο, τόν ἐπίγειο καί οὐράνιο, μᾶς ἐγκαταλείπει ὁ πνευματικός ἐν Χριστῷ κόσμος καί ἐπειδή πνευματικά κενά δέν ὑπάρχουν ἐγκαθίσταται ὁ μισόκαλος δαίμονας. Ὁ μικρόκοσμός μας καταλαμβάνεται, κατακτᾶται ἀπό τίς δυνάμεις τοῦ ἀντιδίκου, ἀπό τούς ἐκπесόντας, ἐξαιτίας τοῦ ἐγωισμοῦ καί τῆς ἔπαρσής τους, ἀγγέλους.

Ἡ ἐγκατάλειψη, ἡ ἐκδίωξη τοῦ Χριστοῦ

ἀπό τή ζωή μας διαμορφώνει τό δρᾶμα τῆς καθημερινότητάς μας στήν προσωπική καί συλλογική, ἐν μέσῳ πολλῶν καί ποικίλων καταστάσεων, διαβίωσή μας. Οἱ δαιμονικές ἐνέργειες τῶν δυνάμεων τοῦ ἀντιδίκου, τοῦ διαβόλου δηλαδή, μεταβάλλουν τή ζωή μας στή γῆ σέ κόλαση, ὄχι μόνο μέ τούς πολέμους, τήν πείνα καί τούς ἐπίγειους θνησιγενεῖς ἡγεμόνες καί ἡγεμονίσκους, ἀλλά φθάσαμε σέ τέτοια κατάσταση, ὥστε ἀπό τά ἔργα καί τίς πράξεις μας νά ἀπειλεῖται ἡ ζωή στή γῆ.

Ἡ Θεία Λειτουργία, ἡ Θεία Κοινωνία, μᾶς βοηθοῦν νά βρισκόμαστε, σταθερά καί ἀταλάντευτα, μέ τόν οὐράνιο καί ἐπίγειο κόσμο τοῦ Χριστοῦ, νά προσπερνοῦμε τούς πειρασμούς, τίς θλίψεις, τίς δοκιμασίες καί τά προβλήματα μας, μέ τή βοήθεια τοῦ Χριστοῦ.

Μέ τίς σκέψεις αὐτές ἀφιερώνουμε τό ἡμερολόγιο τῆς νέας χρονιάς τοῦ 2020 στό Μυστήριο τῆς Θείας Εὐχαριστίας.

Εὐχόμεθα στό πλήρωμα τῆς Ἱερᾶς Μη-
τροπόλεως Ἀρκαλοχωρίου, Καστελλίου καί
Βιάννου, στόν κλῆρο καί τό λαό μας, στούς
ἐνήλικες, στούς γέροντες, στούς νέους καί
τά παιδιά, πλούσια τή χάρη τοῦ Κυρίου μας,
στός οἰκογένειές τους, στά σπίτια τους, στήν
ἐργασία τους. Εὐχόμαστε καί προσευχόμα-
στε, κατά τό νέο ἔτος, ἡ πατρίδα μας, ἡ
Ἑλλάδα, ἡ Κρήτη μας, ὁ λαός μας, νά ἀνα-
πτυχθοῦν ὄχι μόνον οἰκονομικά, ἀλλά καί
πνευματικά, μέ τή χάρη τοῦ Θεανθρώπου
Ἰησοῦ. Νά καταστοῦμε, μέσα ἀπό τή Θεία
Λειτουργία, πρωτοπόροι στήν ἐν Χριστῷ
ἀποκατάσταση τῆς διασαλευθείσας ἀπό τά
πάθη τῶν ἁμαρτιῶν μας συμπαντικῆς ἐνό-
τητας.

Διάπυρος πρός Κύριον εὐχέτης

Ὁ Ἀρκαλοχωρίου,
Καστελλίου καί Βιάννου
Ἀνδρέας

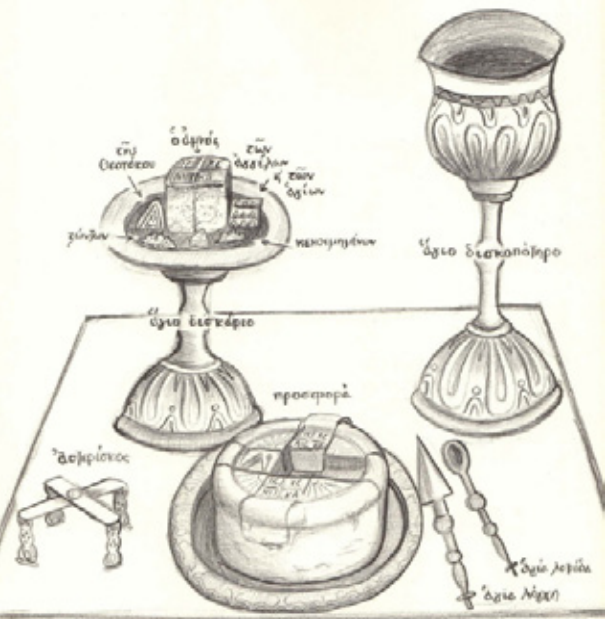
ΤΟ ΜΥΣΤΗΡΙΟΝ ΤΗΣ ΘΕΙΑΣ ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΑΣ

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ

Ἡ Θεία Λειτουργία κατέχει τήν πιο κεν-
τρική θέση στήν πράξη, τή ζωή καί τή λα-
τρεία τῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας. Ἡ Θεία
Λειτουργία, μέ ἐπίκεντρο τή Θεία Εὐχαρι-
στία, ἀποτελεῖ τήν καρδιά τῆς Ἐκκλησίας,
εἶναι ἡ πηγὴ ἀπὸ τὴν ὁποία ἀναβλύζει ἡ ζωὴ
τῆς, συνιστᾷ τήν καρδιακὴ τῆς ἐνότητα καί
ἀποτελεῖ προϋπόθεση γιὰ τὴ σωτηρία μας.

Οἱ πιο σημαντικὲς Λειτουργίες τῆς
Ὁρθόδοξης Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας πού τε-
λοῦνται μέχρι σήμερα εἶναι:

α) τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου,
β) τοῦ Μ. Βασιλείου,

γ) τῶν Προηγιασμένων Τιμίων Δώρων,

δ) τοῦ Ἁγίου Ἰακώβου τοῦ Ἀδελφοθέου.

Ἡ Θεία Λειτουργία τοῦ Ἰακώβου τελεῖται συνήθως μόνο τὴν ἡμέρα τῆς μνήμης του, στίς 23 Ὀκτωβρίου. Ἡ Λειτουργία τῶν Προηγιασμένων Τιμίων Δώρων τελεῖται κατὰ τὴν Μ. Τεσσαρακοστή, ἐκτός Σαββάτου καὶ Κυριακῆς. Ἡ Λειτουργία τοῦ Μ. Βασιλείου τελεῖται δέκα φορές τὸ χρόνο, εἶναι ἡ πιό μεγάλη σέ διάρκεια καὶ πιό θεολογική.

Ἡ Θεία Λειτουργία τοῦ Ἱεροῦ Χρυσοστόμου εἶναι αὐτὴ πού τελεῖται καθ' ὅλη τὴ διάρκεια τοῦ ἔτους καὶ ὡς ἐκ τούτου εἶναι ἡ πιό γνωστὴ στοῦ ἐκκλησιαστικοῦ σώματος. Διακρίνεται γιὰ τὴν ἀπλότητά της καὶ τὴν πιό εὐκολὴ τέλεσή της.

Μπορεῖ νὰ χωριστεῖ ἀρχικά σέ δύο γενικά μέρη: στή Λειτουργία τοῦ λόγου καὶ στήν ἱερουργία τοῦ μυστηρίου τῆς Θείας Εὐχαριστίας.

Ἡ παρουσία τῶν χριστιανῶν εἶναι ἄκρως

ἀπαραίτητη. Κανένας ιερέας δέν μπορεί νά τελέσει τή Θεία Λειτουργία μόνος του. Ἡ τέλεσή της προϋποθέτει τά ιερά σκεύη, τό θυμίαμα, τόν ἄρτο καί τόν οἶνο, τά ὅποια προσφέρουν οἱ πιστοί. Εἶναι τά δῶρα μέ τά ὅποια δηλώνεται ἡ μετοχή σύνολης τῆς κτίσης στό μυστήριό τῆς ἐν Χριστῷ ἀνακαίνισης καί σωτηρίας. Ἡ Θεία Λειτουργία ἀποτελεῖ τό κέντρο τῆς Ὁρθόδοξης λατρείας. Εἶναι τό μυστήριο τῆς παρουσίας τοῦ Χριστοῦ ἀνάμεσά μας. Γι' αὐτό καί παρμένει πάντα ἡ μοναδική ἐλπίδα ἀληθινῆς ζωῆς γιά τόν ἄνθρωπο.

Σύντομη ἐρμηνεία τῆς Θείας Λειτουργίας

Ἔργο τῆς Θείας Λειτουργίας εἶναι ἡ μεταβολή τῶν δώρων πού προσφέρουν οἱ πιστοί –τοῦ ἄρτου καί τοῦ οἴνου– σέ Σῶμα καί Αἷμα Χριστοῦ καί σκοπός της εἶναι ὁ ἁγιασμός τῶν πιστῶν, οἱ ὅποιοι μέ τή Θεία μετάληψη ἀποκομίζουν τήν ἄφεση τῶν ἁμαρτιῶν τους, τήν κληρονομία τῆς Βασι-

λείας τῶν οὐρανῶν καί κάθε πνευματικό ἀγαθό.

Σ' αὐτό τό ἔργο καί τό σκοπό συμβάλλουν τά ἁγιογραφικά ἀναγνώσματα καί ὅλα ἐκεῖνα πού τελοῦνται καί λέγονται στή διάρκεια τῆς Λειτουργίας. Παρακολουθώντας καί συμμετέχοντας σ' αὐτήν εἶναι σάν νά βλέπουμε σ' ἓνα πίνακα ζωγραφισμένη ὁλόκληρη τή ζωή τοῦ Χριστοῦ, ἀπό τήν ἀρχή ὡς τό τέλος της. Ὁ καθαγιασμός τῶν δώρων, ἡ ἴδια δηλαδή ἡ θυσία, διακηρύσσει τόν θάνατο, τήν ἀνάσταση καί τήν ἀνάληψή Του, καθώς τά δῶρα αὐτά μεταβάλλονται στό ἴδιο τό Σῶμα τοῦ Κυρίου, δηλαδή τήν ἔλευσή Του στόν κόσμο, τή δημόσια ἐμφάνισή Του, τά θαύματα καί τή διδασκαλία Του. Κι ἐκεῖνα πού ἔπονται τῆς θυσίας, συμβολίζουν τήν κάθοδο τοῦ Ἁγίου Πνεύματος στους Ἀποστόλους, τήν ἐπιστροφή τῶν ἀνθρώπων στό Θεό καί τήν κοινωνία τους μαζί Του. Οἱ πιστοί, πού ἐκκλησιάζονται καί συμμετέχουν προσευχητικά σέ ὅλα αὐτά μέ προσηλωμένο τό νοῦ, γίνονται πιό σταθεροί

«Μνήσθητι Κύριε τοῦ Ἀρχιεπισκόπου καὶ Πατριάρχου
ἡμῶν Βαρθολομαίου...»

στήν πίστη, πιό θερμοί στήν εὐλάβεια καί
τήν ἀγάπη τους πρὸς τὸν Θεό καὶ τὸν συ-
νάνθρωπο. Αὐτὸ εἶναι συνοπτικά τὸ νόημα
τῆς Θείας Λειτουργίας.

Ἄς τὴν ἐξετάσουμε τώρα ὅσο μπορούμε
ἀνθρωπίνως, ἀρχίζοντας μ' ἐκεῖνα πού τε-
λοῦνται στήν Πρόθεση, πού εἶναι ὁ εἰδικός
χῶρος πού βρίσκεται ἀριστερά ἀπὸ τὴν Ἁγία
Τράπεζα, ὅπου τοποθετοῦνται (προτίθενται
- πρόθεση) τὰ δῶρα πού προσφέρουν οἱ πι-
στοί γιὰ τὴ Θεία Εὐχαριστία. Ἐκεῖ γίνεται
ἡ ἀναγκαία προετοιμασία τους ἀπὸ τὸν λει-
τουργό ἱερέα.

Ἡ Πρόθεση

Τὸ ψωμί καὶ τὸ κρασί, πού προσφέρουν
οἱ πιστοί γιὰ τὴ Λειτουργία, καὶ τὰ ὁποῖα
συμβολίζουν τὸ Σῶμα καὶ τὸ Αἷμα τοῦ Κυ-
ρίου, δὲν τοποθετοῦνται ἀπὸ τὴν ἀρχὴ στοῦ
Θυσιαστήριου γιὰ τὴ θυσία, ἀλλὰ πρῶτα το-
ποθετοῦνται στήν ἁγία Πρόθεση καὶ ἀφιε-
ρῶνται στοῦ Θεοῦ σάν δῶρα τίμια. Αὐτὴ
εἶναι πλέον καὶ ἡ ὀνομασία τους. Προσφέ-

ρουμε στο Θεό ψωμί και κρασί, γιατί αυτά αποτελούν τροφή ανθρώπινη, με την οποία ένδυναμώνεται ή ζωή μας. Όταν προσφέρει κανείς την τροφή του, είναι σαν να προσφέρει την ίδια τη ζωή του. Επειδή λοιπόν με τα μυστήρια ο Θεός μας χαρίζει την ανθρώπινη ζωή, είναι φυσικό και το δικό μας δώρο να είναι κατά κάποιο τρόπο ζωή, για να μην είναι αταίριαστη ή προσφορά μας με την ανταπόδοση του Θεού, αλλά να έχει κάτι συγγενικό. Άλλωστε, ο Κύριος παρήγγειλε να Του προσφέρουμε ψωμί και κρασί, κι Αυτός πάλι μας ανταποδίδει «ἄρτον οὐράνιον» και «ποτήριον ζωής». Θέλησε να Του προσφέρουμε ἐμεῖς ἐφόδια τῆς πρόσκαιρης ζωῆς, κι Ἐκεῖνος να μᾶς ἀντιπροσφέρει τὴν αἰώνια ζωή. Για να φανοῦν ἔτσι ἡ χάρις Του και τὸ ἀμέτρητο ἔλεός Του.

Ὁ ἱερέας, ἀφοῦ πάρει στά χέρια του τὸν ἄρτο, ἀπὸ τὸν ὁποῖο θὰ κόψει τὸ ἱερό τιμῆμα πού θὰ μεταβληθεῖ σέ Σῶμα Χριστοῦ, λέει: «Εἰς ἀνάμνησιν τοῦ Κυρίου καί Θεοῦ καί Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ». Τὰ λόγια

αὐτά ἀναφέρονται σ' ὅλη τὴ Λειτουργία και ἀνταποκρίνονται στὴν παραγγελία πού ἄφησε ὁ Χριστός, ὅταν παρέδωσε τὸ μυστήριο τῆς Θείας Εὐχαριστίας: «Τοῦτο ποιεῖτε εἰς τὴν ἐμὴν ἀνάμνησιν» (Λουκ. 22:19). Ἀφοῦ λοιπόν ὁ ἱερέας πεί, «Εἰς ἀνάμνησιν τοῦ Κυρίου...», προσθέτει ἐκεῖνα πού δηλώνουν τὴ σταύρωση και τὸ θάνατο. Τεμαχίζει, δηλαδή, με τὴ λόγχη τὸν ἄρτο, λέγοντας τὴν προφητεία: «Σὺν πρόβατο ὁδηγήθηκε τὴν σφαγή. Καί σὺν ἀρνί ἀμώμητο, πού παραμένει ἄφωνο μπροστά σ' αὐτόν πού τὸ κουρεύει, ἔτσι κι Αὐτός δὲν ἀνοίγει τὸ στόμα Του. Καταδικάστηκε σέ ταπεινωτικό θάνατο καί Τοῦ ἀρνήθηκαν δίκαιη κρίση. Καί ποῖός μπορεῖ νὰ μᾶς μιλήσει γιὰ τὴν καταγωγή του; Γιατί ἐξαλείφθηκε ἡ ζωή Του ἀπὸ τὸ πρόσωπο τῆς γῆς» (Ησ. 53:7-8). Κι ἀφοῦ ἐναποθέσει στὸ ἅγιο Δισκάριο τὸ ἱερό τιμῆμα πού ἔκοψε (Ἀμνὸ), προσθέτει τὰ λόγια: «Θυσιάζεται ὁ Ἀμνὸς τοῦ Θεοῦ, πού παίρνει ἐπάνω Του τὴν ἁμαρτία τῶν ἀνθρώπων» (πρβλ. Ἰω. 1:29). Μετὰ χαράζει πάνω στὸν

1. Ὁ Ἅγιος Ἄρτος - Ἄμνός,
2. Ἡ Ὑπεραγία Θεοτόκος,
3. Τὰ Ἀγγελικά Τάγματα καί οἱ Ἅγιοι,
4. Ἡ μερίδα τοῦ Ἐπισκόπου,
5. Οἱ μερίδες γιά τούς ζῶντες,
6. Οἱ μερίδες γιά τίς ψυχές τῶν κεκοιμημένων

Ἄμνό τό σημεῖο τοῦ Σταυροῦ, δείχνοντας ἔτσι τόν τρόπο πού ἐγίνε ἡ θυσία: μέ τό Σταυρό. Ὑστερα, μέ τό μαχαίρι πού ἔχει σχῆμα λόγχης, κεντάει τόν Ἄμνό στό δεξι μέρος καί λέει: *«Ένας ἀπό τούς στρατιῶτες Του τρύπησε τήν πλευρά μέ τή λόγχη»*. Καί χύνοντας μέσα στό ἅγιο Ποτήριο κρασί καί νερό, συμπληρώνει: *«κι ἀμέσως βγήκε αἷμα καί νερό»* (Ιω. 19:34).

Μνημονεύσεις τῶν ὀνομάτων

Ὁ ἱερέας συνεχίζει τήν Πρόθεση. Ἀφαιρεῖ τώρα μικρά κομματάκια (μερίδες) ἀπό τούς υπόλοιπους ἄρτους, καί σάν δῶρα ἱερά τά τοποθετεῖ στό ἅγιο Δισκάριο. Πρῶτα, μερίδα γιά τήν Ὑπεραγία Θεοτόκο λέγοντας: *«Εἰς τιμήν καί μνήμην τῆς ὑπερευλογημένης ἐνδόξου δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου καί ἀειπαρθένου Μαρίας»*. Κατόπιν ἐξάγει μερίδες γιά τούς Ἁγίους, τόν Πρόδρομο, τούς Προφῆτες, τούς Ἀποστόλους, τούς Μάρτυρες, τούς Ἱεράρχες. Ἐπίσης, ἐξάγει τήν μερίδα τοῦ οἰκείου ἐπισκόπου καί τέλος μερίδες

μνημονεύοντας ζῶντες καί κεκοιμημένους ἀδελφούς. Καί γιά μέν τούς Ἁγίους εὐχαριστεῖ, ἐνῶ γιά τούς ἄλλους ἀδελφούς, ζῶντες καί κεκοιμημένους, ἱκετεύει. Στή συνέχεια, ὁ ἱερέας καλύπτει τά Τίμια Δῶρα στήν Πρόθεση μέ τά ἱερά καλύμματα, πρῶτα τό ἅγιο ποτήριο, μετά τό ἅγιο δισκάριο καί τέλος ἀμφοτέρα, μέ τό τελευταῖο κάλυμμα, πού ὀνομάζεται ἀέρας. Θυμιάζει τά τίμια δῶρα, διαβάζει τήν εὐχή τῆς Προθέσεως καί κάνει τήν ἀπόλυση. Ἀφοῦ, λοιπόν, ἔχει ὀλοκληρωθεῖ ἡ Πρόθεση, ὁ λειτουργός ἔρχεται στό Θυσιαστήριο, στέκεται μπροστά στήν ἁγία Τράπεζα καί ἀρχίζει τή Λειτουργία.

Ἡ Θεία Λειτουργία

«Εὐλογημένη ἡ βασιλεία τοῦ Πατρός καί τοῦ Υἱοῦ καί τοῦ ἁγίου Πνεύματος...». Μέ αὐτή τή δοξολογία ἀρχίζει ὁ ἱερέας τή Λειτουργία. Γιατί ὁ κάθε εὐγνώμων ἄνθρωπος τό ἴδιο κάνει ὅταν παρουσιάζεται στόν Κύριο. Πρῶτα δηλαδή Τόν ἐγκωμιάζει, κι ἔπειτα Τόν παρακαλεῖ γιά τά αἰτήματά του.

Εἰρηνικά

Καί ποιά εἶναι ἡ πρώτη αἴτηση τοῦ ἱερέα; *«Υπέρ τῆς ἁνωθεν εἰρήνης καί τῆς σωτηρίας τῶν ψυχῶν ἡμῶν»*. Λέγοντας εἰρήνη, δέν ἐννοεῖ μόνο τή μεταξύ μας εἰρήνη, ὅταν δηλαδή δέν μνησικακοῦμε ἐναντίον κανενός, ἀλλά καί τήν εἰρήνη τῆς καρδιάς μας, ὅταν δηλαδή τήν καρδιά μας δέν τήν βαραίνουν πάθη. Τήν ἀρετή τῆς εἰρήνης, βέβαια, τήν ἔχουμε πάντοτε ἀνάγκη, μά ἰδιαίτερα τήν ὥρα τῆς προσευχῆς, γιατί χωρίς αὐτήν κανεῖς δέν μπορεῖ νά προσευχηθεῖ σωστά καί νά ἐνεργήσῃ ἡ προσευχή του.

Στή συνέχεια παρακαλοῦμε γιά τήν Ἐκκλησία, γιά τό κράτος καί τούς ἄρχοντες, γιά ὅσους βρίσκονται σέ κινδύνους, γιά ὅλους γενικά τούς ἀνθρώπους. Καί δέν προσευχόμαστε μόνο γιά ὅ,τι ὠφελεῖ τήν ψυχή, τά πνευματικά, ἀλλά καί γιά τά ἀναγκαῖα ὑλικά ἀγαθά – *«ὕπὲρ εὐκρασίας ἀέρων, εὐφορίας τῶν καρπῶν τῆς γῆς...»*. Γιατί ὁ Θεός εἶναι ὁ αἴτιος καί χορηγός ὅλων, καί σ' Αὐτόν μόνο πρέπει νά ἔχουμε στραμμένα

τά βλέμματά μας. Σέ όλες τίς αἰτήσεις οἱ πιστοί ἐπαναλαμβάνουν μία μόνο φράση, τό «Κύριε, ἐλέησον». Τό νά ζητᾶμε τό ἔλεος τοῦ Θεοῦ ἰσοδυναμεῖ μέ τό νά ζητᾶμε τή βασιλεία Του. Γι'αὐτό καί οἱ πιστοί ἀρκοῦνται σ' αὐτή τή δέηση, γιατί αὐτή τά περιλαμβάνει ὅλα.

Ἀντίφωνα

Ἐπειτα ἀρχίζουν οἱ ψαλμωδίες πού περιέχουν θεόπνευστα λόγια ἀπό τούς Προφῆτες. Τά ἀντίφωνα -ἔτσι λέγονται- εἶναι παρμένα ἀπό τούς ψαλμούς, πού περιγράφουν προφητικά τήν ἔλευση τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ στόν κόσμο. Ψάλλονται ἐναλλάξ ἀπό τούς δύο χορούς. Τά ἀντίφωνα μᾶς παρασκευάζουν γιά τό μυστήριο.

Μικρή εἴσοδος

Τήν ὥρα πού ψάλλεται τό τρίτο ἀντίφωνο, γίνεται ἡ εἴσοδος τοῦ Εὐαγγελίου μέ τή συνοδεία λαμπάδων. Τό Εὐαγγέλιο τό κρατάει ὁ διάκονος ἢ ἂν δέν ὑπάρχει διά-

κονος, ὁ ἱερέας. Ἐνῶ, λοιπόν, αὐτός πρόκειται νά εἰσέλθει στό Ἱερό, στέκεται σέ μικρή ἀπόσταση ἀπό τήν Ὠραία Πύλη καί παρακαλεῖ τόν Θεό νά τόν συνοδεύσουν ἅγιοι ἄγγελοι, γιά νά γίνουν συμμέτοχοι του στήν ἱερουργία καί τή δοξολογία. Στή συνέχεια ὑψώνει τό Εὐαγγέλιο, λέγοντας «*Σοφία Ὁρθοί*». Ἀφοῦ εἰσέλθει στό Θυσιαστήριο, τό ἀποθέτει στήν ἁγία Τράπεζα. Ἡ ὕψωση τοῦ Εὐαγγελίου συμβολίζει τήν ἀνάδειξη τοῦ Κυρίου, ὅταν ἄρχισε νά ἐμφανίζεται στά πλήθη. Γιατί, μέ τό Εὐαγγέλιο δηλώνεται ὁ ἴδιος ὁ Χριστός. Τώρα, λοιπόν, πού φανερώνεται ὁ Χριστός, οἱ προφῆτες καί οἱ προφητεῖες ἀποτελοῦν παρελθόν, γι' αὐτό, μετά τή μικρή Εἴσοδο, ψάλλουμε ὅ,τι ἔχει σχέση μέ τήν καινούρια ζωή πού ἔφερε ὁ Χριστός. Ὑμνοῦμε τόν ἴδιο τόν Χριστό γιά ὅσα ἔκανε γιά μᾶς. Ἐγκωμιάζουμε, ἐπίσης, τήν Παναγία ἢ ἄλλους Ἁγίους, ἀνάλογα μέ τήν ἐορτή ἢ τόν Ἅγιο πού τιμᾷ ἡ Ἐκκλησία κάθε φορά.

Τρισάγιος ὕμνος

Ἀνυμνοῦμε, τέλος, τόν ἴδιο τόν Τριαδικό Θεό, ψάλλοντας: «Ἅγιος ὁ Θεός, ἅγιος ἰσχυρός, ἅγιος ἀθάνατος, ἐλέησον ἡμᾶς». Τό «Ἅγιος, ἅγιος, ἅγιος...» ἀποτελεῖ τόν ὕμνο τῶν ἀγγέλων (Ἠσ. 6:3). Καί τά «Θεός», «ἰσχυρός» καί «ἀθάνατος» εἶναι λόγια του προφήτη Δαβίδ: «*Ἐδίψησεν ἡ ψυχὴ μου πρὸς τόν Θεόν, τόν ἰσχυρόν, τόν ζῶντα*» (Ψαλμ. 41:3). Ψάλλουμε τόν Τρισάγιο Ὑμνο μετὰ τήν εἴσοδο τοῦ Εὐαγγελίου, γιά νά διακηρύξουμε πῶς μέ τήν ἔλευση τοῦ Χριστοῦ ἄγγελοι καί ἄνθρωποι, αἰσθητά καί νοητά, γῆ καί οὐρανός, ἀόρατα καί ὁρατά, ἐνώθηκαν καί ἀποτελοῦν πλέον μία Ἐκκλησία.

Ἀναγνώσματα

Ἀμέσως μετὰ ὁ ἱερέας παραγγέλλει σέ ὅλους νά μὴν στέκονται μέ ὀκνηρία, ἀλλά νά ἔχουν προσηλωμένο τό νοῦ τους σ' ἐκεῖνα πού θά ἀκολουθήσουν. Αὐτό σημαίνει τό «*Πρόσχωμεν*». Καί μέ τό «*Σοφία*» ὑπενθυμίζει στούς πιστούς τή σοφία, τό δέος

τῆς ἐν Πνεύματι Ἀγίῳ προσευχῆς, μέ τήν ὁποία πρέπει νά μετέχουν στή Λειτουργία. Αὐτοί εἶναι οἱ καλοὶ λογισμοί, πού ἔχουν ὅσοι εἶναι πλούσιοι σέ πίστη καί ξένοι ἀπό καθετί ἀνθρώπινο. Εἶναι πράγματι ἀνάγκη νά μετέχουμε στή Λειτουργία μέ παρακλητικούς καί ἀγαθοὺς λογισμούς, γιά νά ὑπάρξει πνευματική καρποφορία. Ἐπειδή, ὅμως, κάτι τέτοιο δέν εἶναι εὐκόλο, χρειάζεται καί ἡ δική μας προσοχή καί ἡ ἐξωτερική ὑπενθύμιση, ὥστε νά συστειλομε τό νοῦ μας, πού συνεχῶς ξεχνιέται καί παρασύρεται σέ μάταιες φροντίδες, σέ ρεμβασμούς καί μετεωρισμούς, στίς πτώσεις καί τά πάθη μας.

Ἐπίσης, καί ἡ ἐκφώνηση «*Ὁρθοί*» περιέχει παραίνεση. Θέλει, μπροστά στό Θεό, νά στεκόμαστε πρόθυμοι, μέ εὐλάβεια καί ζήλο πολύ. Καί πρῶτο σημάδι αὐτοῦ τοῦ ζήλου εἶναι ἡ ὀρθία στάση τοῦ σώματός μας. Ὑστερα ἀπό αὐτές τίς ἐκφωνήσεις, διαβάζονται τό Ἀποστολικό καί τό Εὐαγγελικό ἀνάγνωσμα. Αὐτά δηλώνουν τή φανέρωση τοῦ Κυρίου, ὅπως γινόταν σιγά-σιγά μετὰ

τήν πρώτη Του ἐμφάνιση στους ἀνθρώπους. Στή μικρή Εἴσοδο τό Εὐαγγέλιο εἶναι κλειστό καί συμβολίζει τό διάστημα τῶν τριάντα πρώτων ἐτῶν τοῦ Κυρίου, τότε πού ὁ Ἰδιος ἀκόμα σιωποῦσε. Τώρα ὅμως πού διαβάζονται τά ἀναγνώσματα, ἔχουμε τήν πληρύτερη ἀποκάλυψή Του, μέ ὅσα ὁ Ἰδιος δίδαξε δημόσια, μέ ὅσα κάλεσε τούς Ἀποστόλους νά κηρύξουν.

Μεγάλη Εἴσοδος

Σέ λίγο ὁ λειτουργός θά προχωρήσει πλέον στή θυσία, καί πρέπει τά δῶρα πού πρόκειται νά θυσιαστοῦν, νά τοποθετηθοῦν στήν ἀγία Τράπεζα. Γι' αὐτό ἔρχεται τώρα στήν Πρόθεση, λαμβάνει τά Τίμια Δῶρα, τά κρατάει στό ὕψος τοῦ κεφαλιοῦ του καί εἰσοδεύει. Προχωρώντας εὐλαβικά καί μέ φόβο Θεοῦ, τά περιφέρει στό ναό, ἀνάμεσα στό πλῆθος, συνοδευόμενος ἀπό λαμπάδες καί θυμιάματα. Τελικά, εἰσέρχεται στό θυσιαστήριο καί τά ἐναποθέτει στήν ἀγία Τράπεζα.

Στό πέραςμα τοῦ ἱερέα οἱ πιστοί ψάλλουν καί προσκυνοῦν μέ κάθε σεβασμό παρακαλώντας νά τούς μνημονεύει τήν ὥρα πού θά προσφέρει στό Θεό τά Τίμια Δῶρα. Γιατί ξέρουν πώς δέν ὑπάρχει ἀποτελεσματικότερη ἰκεσία ἀπό τούτη τή φρικτή θυσία, πού ἐξάλειψε δωρεάν ὅλες τίς ἁμαρτίες τοῦ κόσμου.

Χαρακτηριστικό λειτουργικό στοιχεῖο τῆς Μεγάλης Εἰσόδου εἶναι ὁ χερουβικός ὕμνος, πού ψάλλεται σέ ἀργό μέλος ἀπό τό χορό: *«Οἱ τὰ Χερουβίμ μυστικῶς εἰκονίζοντες καί τῇ ζωοποιῷ Τριάδι τόν τρισάγιον ὕμνον προσάδοντες, πάσαν νῦν βιωτικήν ἀποθώμεθα μέριμναν, ὡς τόν βασιλέα τῶν ὄλων ὑποδεξόμενοι, ταῖς ἀγγελικαῖς ἀοράτως δορυφορούμενον τάξεσιν. Ἀλληλούια»*. Δηλαδή: *«Εμεῖς πού μυστικά εἰκονίζουμε τά Χερουβείμ καί ψάλλουμε στή ζωοποιό Τριάδα τόν τρισάγιο ὕμνο, ἅς ἀφήσουμε κάθε βιοτική μέριμνα, γιά νά ὑποδεχθοῦμε τόν Βασιλιά τῶν ὄλων, πού ἀόρατα συνοδεύεται ἀπό τά ἀγγελικά τάγματα. Ἀλληλούια»*. Ἡ μεγάλη Εἴσο-

δος συμβολίζει την πορεία του Χριστού προς την Ίερουσαλήμ, πρίν από τή θυσία Του. Καθισμένος, τότε, πάνω σέ ζῶο, ἔμπαινε στήν Ἁγία Πόλη, συνοδευόμενος καί ὑμνούμενος ἀπό τά πλήθη.

Σύμβολο τῆς Πίστεως

Ὁ ἱερέας καλεῖ τώρα τούς πιστούς νά προσευχηθοῦν «*ὑπέρ τῶν προτεθέντων Τιμίων Δώρων*»: «*Ἄς παρακαλέσουμε τόν Θεό νά ἁγιαστοῦν τά Τιμία Δῶρα πού εἶναι μπροστά μας, ὥστε νά ἐκπληρωθεῖ ἔτσι ὁ ἀρχικός μας σκοπός*». Ὑστερα, ἀφοῦ προσθέσει καί ἄλλες αἰτήσεις, παρακινεῖ ὅλους νά ἔχουν μεταξύ τούς εἰρήνη («*Εἰρήνη πάσι*») καί ἀγάπη («*Ἀγαπήσωμεν ἀλλήλους...*»). Κι ἐπειδή ἡ μεταξύ μας ἀγάπη προϋποθέτει τήν ἀγάπη στό Θεό, μέ τήν τέλεια καί ζωντανή μας πίστη σ' Αὐτόν, γι' αὐτό, ἀμέσως μετά ὁμολογοῦμε τόν ἀληθινό Θεό: «*Πατέρα, Υἱόν καί ἅγιον Πνεῦμα, Τριάδα ὁμοούσιον καί ἀχώριστον*». «*Τάς θύρας, τάς θύρας· ἐν σοφίᾳ πρόσχωμεν*», συμπληρώνει ὁ λειτουργός. Μέ αὐτό θέλει νά πεῖ: «*Ἀνοίξτε*

διάπλατα ὅλες τίς πόρτες, δηλαδή τά στόματα καί τά αὐτιά σας, στήν ἀληθινή σοφία, τή Θεία σοφία, δηλαδή, σέ ὅσα ὑψηλά μάθατε καί πιστεύετε γιά τό Θεό. Αὐτά συνεχῶς νά λέτε καί νά ἀκοῦτε, καί μάλιστα μέ ζήλο καί προσοχή». Τότε οἱ πιστοί ἀπαγγέλλουν δυνατά τό Σύμβολο τῆς Πίστεως («*Πιστεύω εἰς ἕναν Θεόν...*»).

Ἁγία Ἀναφορά

«*Στῶμεν καλῶς· στῶμεν μετά φόβου. Πρόσχωμεν τήν ἁγίαν ἀναφοράν ἐν εἰρήνῃ προσφέρειν*», προτρέπει πάλι ὁ ἱερέας. Δηλαδή: «*Ἄς σταθοῦμε γερά σέ ὅσα ὁμολογήσαμε μέ τό «Πιστεύω...», χωρίς νά κλονίζομαστε ἀπό τούς αἰρετικούς. Ἄς σταθοῦμε μέ φόβο, γιατί εἶναι μέγας ὁ κίνδυνος νά πλανηθοῦμε. Ὅταν ἔτσι σταθεροί παραμένουμε στήν πίστη, τότε ἄς προσφέρουμε τά δῶρα μας στό Θεό μέ εἰρήνην*». Στό σημεῖο αὐτό οἱ πιστοί πρέπει νά ἔχουν στό νοῦ τους καί τά λόγια του Κυρίου: «*Ἄν προσφέρεις τό δῶρο σου στό θυσιαστήριο καί θυμηθεῖς ὅτι κά-*

ποιος κάτι ἔχει ἐναντίον σου, συμφιλιώσου
πρῶτα μαζί του, καί μετά ἔλα νά προσφέρεις
τό δῶρο σου» (Ματθ. 5:23 -24).

Ἀφοῦ λοιπόν ὁ ἱερέας ἀνυψώσει τίς ψυ-
χές καί τά φρονήματα τῶν πιστῶν ἀπό τά
ἐπίγεια πρὸς τά οὐράνια, ἀρχίζει τήν εὐχα-
ριστήρια προσευχή. Μιμεῖται ἔτσι τόν πρῶτο
μεγάλο Ἀρχιερέα, τόν Χριστό, πού εὐχαρί-
στησε τό Θεό Πατέρα, προτοῦ παραδώσει
τό μυστήριό τῆς Θείας Εὐχαριστίας.

Τόν δοξολογεῖ τώρα κι αὐτός καί Τόν
ὕμνεϊ μαζί μέ τούς ἀγγέλους. Τόν εὐγνω-
μονεῖ γιά ὅλες τίς εὐχαριστίες πού μᾶς ἔκανε
ἀπό τήν ἀρχή τῆς δημιουργίας. Τόν εὐχα-
ριστεῖ ἰδιαίτερα γιά τήν ἔλευση τοῦ Μονο-
γενοῦς Τοῦ Υἱοῦ στόν κόσμο καί γιά τήν
παράδοση τοῦ μυστηρίου τῆς Θείας Εὐχα-
ριστίας. Ὑπενθυμίζει μάλιστα καί τά σχετικά
μέ τόν Μυστικό Δεῖπνο, ἐπαναλαμβάνοντας
τά ἴδια τά λόγια τοῦ Κυρίου: «Λάβετε, φά-
γετε... Πίετε ἐξ αὐτοῦ πάντες...» (Ματθ.
26:26-27).

Ὁ ἱερέας, ἀφοῦ πεῖ, «ἔχοντας λοιπόν στό

νοῦ μας αὐτή τή σωτήρια ἐντολή καί ὅλα
ὅσα ἔχουν γίνει γιά μᾶς, δηλαδή τή σταύ-
ρωση, τήν ταφή, τήν τριήμερη ἀνάσταση,
τήν ἀνάληψη στούς οὐρανοῦς, τήν ἐνθρόνιση
στά δεξιά τοῦ Πατέρα, τή δεύτερη καί ἔνδοξη
πάλι παρουσία», καταλήγει μέ τήν ἐκφώ-
νηση: «Τά σά ἐκ τῶν σῶν σοί προσφέροντες
κατά πάντα καί διά πάντα, σέ ὑμνοῦμεν, σέ
εὐλογοῦμεν, σοί εὐχαριστοῦμεν, Κύριε, καί
δεόμεθά σου, ὁ Θεός ἡμῶν». Μέ τοῦτα τά
λόγια εἶναι σάν νά λέει στόν οὐράνιο Πα-
τέρα: «Σοῦ προσφέρουμε τήν ἴδια ἐκείνη προ-
σφορά πού ὁ ἴδιος ὁ Μονογενής Σου Υἱός
πρόσφερε σ' Ἐσένα, τόν Θεό καί Πατέρα.
Καί προσφέροντάς την, Σ' εὐχαριστοῦμε,
γιατί κι Ἐκεῖνος προσφέροντας τόν ἑαυτό
του Σ' εὐχαριστοῦσε. Τίποτα δικό μας δέν
προσθέτουμε σέ αὐτή τήν προσφορά τῶν δώ-
ρων. Γιατί δέν εἶναι δικά μας αὐτά τά δῶρα,
ἀλλά δικά Σου δημιουργήματα. Οὔτε καί
δική μας ἐπινόηση εἶναι αὐτός ὁ τρόπος τῆς
λατρείας, ἀλλά Ἐσύ μᾶς τόν δίδαξες κι Ἐσύ
μᾶς παρακίνησες νά Σέ λατρεύουμε μ' αὐτόν

«Τὰ σὰ ἐκ τῶν σῶν σοί προσφέροντες
κατά πάντα καί διὰ πάντα»

Ἡ Α.Θ.Π. ὁ Οἰκουμενικός μας Πατριάρχης
λειτουργῶν εἰς τὸν πάνσεπτον Πατριαρχικὸν Ναόν

τόν τρόπο. Γι' αυτό, ὅσα Σοῦ προσφέρουμε, εἶναι ἐξ ὁλοκλήρου δικά Σου...».

Τὴν ἴδια στιγμή ὁ ἱερέας προσπίπτει καί ἱκετεύει θερμά τὸ Θεό. Παρακαλεῖ γιὰ τὰ δῶρα πού ἔχει μπροστά του, ὥστε νὰ δεχθοῦν τὸ πανάγιο καὶ παντοδύναμο Πνεῦμα Του καὶ νὰ μεταβληθοῦν, ὁ μὲν ἄρτος σὲ τὸ ἴδιο τὸ ἅγιο Σῶμα τοῦ Χριστοῦ, ὁ δὲ οἶνος σὲ τὸ ἴδιο τὸ ἄχραντο Αἷμα Του.

Μετά ἀπ' αὐτὲς τίς εὐχές, ἡ Θεία ἱερουργία ὁλοκληρώθηκε! Τὰ δῶρα ἀγιάστηκαν! Ἡ θυσία πραγματοποιήθηκε!

Τὸ μεγάλο θῦμα καὶ σφάγιο, πού θυσιάστηκε γιὰ χάρη τοῦ κόσμου, βρίσκεται μπροστά στὰ μάτια μας, πάνω στὴν ἁγία Τράπεζα! Γιατί ὁ ἄρτος δέν εἶναι πλέον τύπος τοῦ Δεσποτικοῦ σώματος. Εἶναι τὸ ἴδιο τὸ πανάγιο σῶμα τοῦ Κυρίου, πού ἀναστήθηκε τὴν τρίτη ἡμέρα, ἀνέβηκε στοὺς οὐρανοὺς καὶ κάθισε στὰ δεξιὰ του Πατέρα.

Ὁ ἴδιος ὁ Κύριος ὁμολόγησε: «Τοῦτο ἐστὶ τὸ σῶμα μου... τοῦτο ἐστὶ τὸ αἷμα μου» (Μάρκ. 14:22, 24). Ὁ ἴδιος παρήγγειλε στοὺς

«Πρόσχωμεν,
τὰ Ἅγια τοῖς Ἁγίοις»
Ὁ μακαριστὸς
Ἀρχιεπίσκοπος Κρήτης
κυρὸς Τιμόθεος,
ὕψων τὸν Ἅγιον Ἄρτον

Ἀποστόλους καί σ' ὅλη τήν Ἐκκλησία: «Τοῦτο ποιεῖτε εἰς τήν ἐμήν ἀνάμνησιν» (Λουκ. 22:19). Δέν θά πρόσταζε νά ἐπαναλαμβάνουν αὐτό τό μυστήριον, ἄν δέν εἶχε σκοπό νά τοὺς δώσει δύναμη θεία γιά νά τό ἐπιτελοῦν, χαριτώνοντάς τους μέ τό Ἅγιο Πνεῦμα. Τό Ἅγιο Πνεῦμα εἶναι πού, μέ τό χέρι καί τή γλώσσα τῶν ἱερέων, τελεσιουργεῖ καί ἀγιάζει τά μυστήρια. Ὁ λειτουργός εἶναι ὑπηρέτης τῆς χάριτος τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Μπορεῖ νά εἶναι ὁ ἱερέας ἀμαρτωλός καί ἀνάξιος, γι' αὐτό ὁ Θεός θά τόν κρίνει. Ἡ Θεία Λειτουργία, τήν ὁποία ὁμως προσφέρει ὑπέρ τῶν ἡμετέρων ἀμαρτημάτων, θά χαριτώσει καί θά ἀγιάσει τοὺς πιστούς.

Ἀφοῦ λοιπόν ὁλοκληρωθεῖ ἡ θυσία, ὁ ἱερέας, βλέποντας μπροστά του τό ἐνέχυρον τῆς Θείας φιλανθρωπίας, τόν Ἀμνό τοῦ Θεοῦ, εὐχαριστεῖ καί ἱκετεύει. Εὐχαριστεῖ τό Θεό γιά ὅλους τοὺς ἀγίους, γιατί στό πρόσωπό τους ἡ Ἐκκλησία βρῆκε ἐκεῖνο πού ζητάει, τή βασιλεία τῶν οὐρανῶν. Ἰδιαιτέρα -«ἐξαιρέτως»- εὐχαριστεῖ γιά τήν Θε-

οτόκο, γιατί Αὐτή ὑπερβαίνει κάθε ἀγιόσυνη. Καί ἱκετεύει ὁ ἱερέας γιά ὅλους τοὺς πιστούς –τοὺς κεκοιμημένους καί τοὺς ζῶντες– γιά τήν στρατευόμενη καί τήν θριαμβεύουσα στόν οὐρανό Ἐκκλησία.

Θεία Κοινωνία

Σέ λίγο ὁ λειτουργός θά κοινωνήσῃ ὁ ἴδιος καί στή συνέχεια θά προσκαλέσῃ τοὺς πιστούς στή Θεία Κοινωνία. Ἐπειδὴ ὁμως δέν ἐπιτρέπεται σέ ὅλους ἀνεξαιρέτα ἡ Θεία Μετάληψη, ὁ ἱερέας, ὑψώνοντας τόν ζωοποιό Ἄρτο καί δείχνοντάς Τον, ἐκφωνεῖ: «Τὰ ἅγια τοῖς ἀγίοις». Εἶναι σάν νά λέει: «Νά ὁ Ἄρτος τῆς ζωῆς! Τόν βλέπετε. Λοιπόν, μπορεῖτε νά τόν μεταλάβετε. Ὁχι ὁμως ὅλοι, ἀλλά ὅποιος εἶναι ἅγιος. Γιατί τὰ ἅγια ἐπιτρέπονται μόνο στοὺς ἀγίους». Ἀγίους ἐδῶ ἐννοεῖ, ὅχι μόνο ἐκείνους πού ἔφτασαν στήν τελειότητα τῆς ἀρετῆς, ἀλλά κι ἐκείνους πού ἀγωνίζονται νά φτάσουν σ' αὐτήν, ἔστω κι ἂν ἀκόμα ὑστεροῦν. Γι' αὐτό οἱ χριστιανοί, ἂν ἔχουν πέσει σέ θανάσιμα ἀμαρτήματα

«Ἰδού, προσέρχομαι Χριστῷ τῷ ἀθανάτῳ βασιλεῖ καὶ Θεῷ
ἡμῶν. Μεταδίδοταί μοι...»

Ἡ Α.Θ.Π. ὁ Οἰκουμενικός μας Πατριάρχης
μεταλαμβάνων τῶν Ἀχράντων Μυστηρίων

πού τούς νεκρώνουν πνευματικά και τούς απομακρύνουν από τόν Χριστό, μπορούν νά κοινωνοῦν τό Σῶμα καί τό Αἷμα τοῦ Χριστοῦ ἐφόσον βέβαια ἔχουν ἐξομολογηθεῖ. Ἄλλωστε, ἡ Θεία Λειτουργία γίνεται γιά νά κοινωνοῦν οἱ πιστοί. Ὅπως λέει ὁ Μέγας Βασίλειος, «τό νά κοινωνεῖ κανεῖς καί νά μεταλαμβάνει κάθε μέρα τό ἅγιο σῶμα καί αἷμα τοῦ Χριστοῦ, εἶναι καλό καί ὠφέλιμο». Ἡ Θεία Κοινωνία, ἀναμφίβολα προϋποθέτει τόν συνεχή πνευματικό ἀγώνα καί τήν κατάλληλη προετοιμασία. Στήν ἐκφώνηση τοῦ ιερέα, «Τά ἅγια τοῖς ἀγίοις», οἱ πιστοί ἀποκρίνονται δυνατά: «Εἷς ἅγιος, εἷς Κύριος, Ἰησοῦς Χριστός, εἰς δόξαν Θεοῦ Πατρός». Γιατί κανεῖς δέν ἔχει τήν ἀγιότητα ἀπό μόνος του, οὔτε εἶναι καί κατόρθωμα τῆς ἀνθρώπινης ἀρετῆς, ἀλλά μέ τήν προσευχητική μας σχέση μέ τόν Χριστό μετέχομε στό μυστήριό τῆς ἀγιότητος. Ἄν κάτω ἀπό τόν ἥλιο τοποθετηθοῦν πολλοί καθρέφτες, ὅλοι θά ἀκτινοβολοῦν ἀπό τόν ἥλιο χωρίς νά εἶναι ἥλιος διότι, στήν πραγματικότητα ἕνας εἶναι

ὁ ἥλιος πού ἀστράφτει σέ ὅλους τους καθρέφτες, ἔτσι καί ὁ μόνος Ἅγιος, ὁ Χριστός. Ὁ Χριστός διαχέεται μέ τή Θεία μετάληψη μέσα στούς πιστούς, χαριτώνει, ἀγιάζει καί λαμποκοπᾷ πολλές ψυχές. Ὅμως, ἕνας εἶναι ὁ ἀκτιστος Ἅγιος, ὁ μοναδικός, ὁ μόνος Ἅγιος, ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός.

Ἀφοῦ, λοιπόν, μ' αὐτόν τόν τρόπο συγκαλέσει ὁ λειτουργός τούς πιστούς στό ἱερό δεῖπνο, μεταλαμβάνει πρῶτα ὁ ἴδιος καί συλλειτουργοί του κληρικοί πού βρίσκονται στό Ἱερό Βῆμα. Προηγουμένως, ὅμως, χύνει θερμό νερό μέσα στό ἅγιο Ποτήριό, πράγμα πού ὑποδηλώνει τήν κάθοδο τοῦ Ἁγίου Πνεύματος στήν Ἐκκλησία. Γιατί, αὐτό τό ζεστό νερό, ἐπειδή καί νερό εἶναι, ἀλλά καί φωτιά, ἔχει μέσα του, λόγω τοῦ βρασμοῦ, τό Ἅγιο Πνεῦμα, τό ὁποῖο μέ «ὑδωρ ζών» (Ἰω. 7:38) τό παρομοίωσε ὁ Κύριος, καί μέ τή μορφή τῶν πύρινων γλωσσῶν κατέβηκε στούς Ἀποστόλους τήν ἡμέρα τῆς Πεντηκοστῆς.

Στή συνέχεια ὁ ιερέας στρέφεται πρός

τό ἐκκλησίασμα καί δείχνοντας τά Ἅγια, προσκαλεῖ ὅσους θέλουν νά κοινωνήσουν, λέγοντας: «*Μετά φόβου Θεοῦ, πίστεως καί ἀγάπης προσέλθετε*». Τό Σῶμα καί τό Αἷμα τοῦ Χριστοῦ εἶναι ἀληθινή τροφή γιά τόν ἄνθρωπο. Προσφέρεται εἰς ἄφεση ἁμαρτιῶν καί εἰς ζωή τήν αἰώνιο. Ποιά ὅμως εἶναι ἐκεῖνα πού ζητάει ἀπό ἐμᾶς ὁ Χριστός γιά νά μᾶς ἀγιάσει μέ τά θεῖα καί ἱερά μυστήρια; Εἶναι ἡ κάθαρση τῆς ψυχῆς, ἡ πίστη καί ἡ ἀγάπη στό Θεό, ὁ διακαής πόθος καί ἡ λαχτάρα μας γιά τή θεία Κοινωνία. Αὐτά ἐλκύουν τόν ἁγιασμό, κι ἔτσι πρέπει νά κοινωνοῦμε. Γιατί, πολλοί εἶναι ἐκεῖνοι πού προσέρχονται στά μυστήρια, καί ὄχι μόνο δέν ὠφελοῦνται, ἀλλά φεύγουν χωρίς πνευματικό ὄφελος, ὅταν δέν ὑπάρχει ἡ κατάλληλη προετοιμασία. Γιά τό λόγο αὐτό ὀφείλουμε πάντοτε νά προσερχόμαστε στή Θεία Κοινωνία κατάλληλα προετοιμασμένοι, ἔχοντας πάντοτε στή συνείδησή μας ὅτι

1. Ἅγιο Ποτήριο, 2. Ἅγιο Δισκάριο, 3. Ἀστερίσκος,
4. Ἅγια Λαβίδα, 5. Ἅγια Λόγχη, 6. Νάμα, 7. Ὑδωρ.

κοινωνούμε τό τίμιο Σῶμα καί τό ἄχραντο Αἷμα τοῦ Κυρίου.

Ἀπόλυση

Ἀφοῦ κοινωνήσουν οἱ πιστοί, ὁ ἱερέας τούς καλεῖ τώρα νά εὐχαριστήσουν μέ ζῆλο τό Θεό γιά τή θεία Μετάληψη. Γι' αὐτό λέει: «Ὁρθοί μεταλαβόντες ... ἀξίως εὐχαριστήσωμεν τῷ Κυρίῳ». Ὁχι δηλαδή ξαπλωμένοι, οὔτε καθισμένοι, ἀλλά ὑψώνοντας τήν ψυχή καί τό σῶμα πρὸς Αὐτόν. Καί οἱ πιστοί μέ λόγια τῆς Γραφῆς δοξολογοῦν τόν Θεό, πού εἶναι αἷτιος καί χορηγός ὅλων τῶν ἀγαθῶν: «*Εἴη τό ὄνομα Κυρίου ἐνλογημένον ἀπό τοῦ νῦν καί ἕως τοῦ αἰῶνος*» (Ψαλμ. 112:2). Ἀφοῦ ψάλλουν τρεῖς φορές αὐτόν τόν ὕμνο, ὁ ἱερέας βγαίνει ἀπό τό Θυσιαστήριο, στέκεται μπροστά στό πλῆθος καί κάνει τήν ἀπόλυση τῆς Θείας Λειτουργίας: «*Χριστός ὁ ἀληθινός Θεός ἡμῶν...*». Ζητάει ἀπό τόν Κύριο νά μᾶς σώσει μέ τό ἔλεός Του, γιατί ἀπό τόν ἑαυτό μας δέν ἔχουμε νά ἐπιδείξουμε τίποτε ἄξιο σωτηρίας. Τέλος, ὁ λειτουργός μοιράζει

τό ἀντίδωρο. Οἱ πιστοί παίρνουν μέ εὐλάβεια τό ἀντίδωρο καί ἀσπάζονται τό δεξιό χέρι τοῦ ἱερέα. Γιατί, αὐτό τό χέρι, μόλις πρὶν, ἄγγιξε τό πανάγιο σῶμα τοῦ Χριστοῦ, δέχτηκε ἀπό ἐκεῖνο τόν ἁγιασμό καί τόν μεταδίδει τώρα σέ ὅσους τό ἀσπάζονται. Ἐδῶ, ἡ Θεία Λειτουργία φτάνει στό τέλος της καί τό μυστήριό τῆς Θείας Εὐχαριστίας ὁλοκληρώνεται. Γιατί καί τά δῶρα πού προσφέραμε στό Θεό ἀγιάστηκαν καί τόν ἱερέα ἀγίασαν καί στό ὑπόλοιπο πλῆρωμα τῆς Ἐκκλησίας μετέδωσαν τόν ἁγιασμό.

Ἡ Θεία Λειτουργία ἔχει μία ἐξαιρετική καί ἀτίμητη ιδιαιτερότητα. Τελεῖται δημόσια, μπροστά στά μάτια ὅλων καί ὅμως εἶναι ἕνα ἀπροσπέλαστο μυστήριο. Ἄν ὁ πιστός συμμετέχει σέ κάθε φάση, μέ εὐλάβεια καί νήψη, ἡ ψυχὴ του θά μεταρσιωθεῖ, ὁ ζυγός τοῦ Κυρίου θά τοῦ εἶναι ἀπαλός καί τό φορτίο του ἐλαφρύ. Ὅταν βγαίνει ἀπό τήν Ἐκκλησία, μετὰ τή συμμετοχή του στό Θεῖο σὺμπόσιο τῆς ἀγάπης, στά πρόσωπα ὅλων τῶν ἀνθρώπων, ἀντικρίζει τούς ἀδερφούς του.

Καθώς καταγίνεται με τίς καθημερινές του ασχολίες, στή δουλειά ή στο σπίτι, στην οικογένειά του ή όπου αλλού βρίσκεται, άβιαστα διατηρεῖ μέσα του τήν ύψηλή άπόφαση μίας τέτοιας άδερφικῆς σχέσης με ὅλους, καθώς έμπνέεται από τήν άγάπη, πού ὁ Θεάνθρωπος Κύριος ἔφερε από τούς οὐρανούς.

Ἄν ἔχει κάποιο άξίωμα, θά εἶναι ἐπεικῆς με τούς «κατωτέρους». Ἄν ὁ ἴδιος εἶναι ὑφιστάμενος θά λαμβάνει δύναμη καί κουράγιο από τή θυσία τοῦ Χριστοῦ καί θά ἐργάζεται ὑπομονετικά καί προσεκτικά. Ἄν δεῖ κανένα πού νά ἔχει άνάγκη, ή καρδιά του, πιά πολύ από άλλες φορές, θά τόν παρακινήσει νά δώσει βοήθεια. Ἄν ὁ ἴδιος βρίσκεται σέ άνάγκη, με εὐγνωμοσύνη θά δεχθεῖ τήν προσφορά, καί θά προσευχηθεῖ γιά τόν εὐεργέτη του. Καί ὅλοι, ὅσοι συμμετεῖχαν με νήψη στή Θεία Λειτουργία, φεύγουν μεταμορφωμένοι, γαλήνιοι, εὐγενεῖς στίς σχέσεις τους με τούς άλλους, πιά καλοκάγαθοι, πιά πρᾶοι.

Π' αὐτό λοιπόν, ὅποιος θέλει νά προκόψει πραγματικά, ὀφείλει νά μετέχει ὅσο τό δυνατόν πιά συχνά στή Θεία Λειτουργία καί μάλιστα νά μετέχει προσεκτικά καί βιωματικά. Καί ὄχι άπλά νά εἶναι παρών, αλλά νά προετοιμάζεται καί νά κοινωνεῖ τῶν Ἀχράντων Μυστηρίων. Γιατί, τί νόημα ἔχει νά προσέλθουμε στή Θεία Λειτουργία χωρίς νά λάβουμε τή Θεία Κοινωνία; Παρεκτός καί μόνον ἂν μᾶς χωρίζει κάτι από τούς άδερφούς μας, τότε ὄντως δέν εἴμαστε σέ θέση νά προσέλθουμε στά Ἄχραντα Μυστήρια. Ἡ Λειτουργία, άδιόρατα καί μυστικά, οικοδομεῖ καί καταρτίζει τόν χριστιανό. Κι ἂν ή κοινωνία μας δέν ἔχει ὀλοτελα άποσυντεθεῖ καί ἐρειπωθεῖ, ἂν οἱ ἄνθρωποι δέν χωρίζονται από θανάσιμο καί ἄσβεστο μίσος, ή μυστική αἰτία εἶναι Θεία Λειτουργία, πού θυμίζει στόν καθένα μας τήν άγία, τήν οὐράνια άγάπη πρὸς τόν άδερφό.

Ἔτσι, ὅσο συχνότερα μπορεῖ κανεῖς, νά παίρνει μέρος, με Θεῖο φόβο, πίστη καί άγάπη, σ' αὐτό τό ἱερό πανηγύρι τῆς άγά-

πης. Κι ἂν συναισθάνεται πώς εἶναι ἀνάξιος νά δεχθεῖ μέσα του τό Θεό, τήν ἀγάπη, ἃς κοιτάζει τουλάχιστον τούς ἄλλους, πού κοινωνοῦν, ὥστε, ἀνεπαίσθητα καί ἀδιόρατα, νά γίνεται κάθε φορά λιγότερο ἀνάξιος.

Ἡ Θεία Λειτουργία ἔχει ἀκόμα μεγάλη καί ἀπροσμέτρητη ἐπίδραση στή ζωή μας, ἂν ὁ καθένας βάλει σάν κανόνα στή ζωή του νά ἐκπληρώνει ὅσα ἀκούει καί βλέπει. Ὅλους τούς διδάσκει καί τούς βοηθάει στήν πνευματική προκοπή, σ' ὅλα τά κοινωνικά στρώματα καί σ' ὅλες τίς τάξεις ἐπενεργεῖ, ἀπό τόν πρῶτο ὡς τόν ἔσχατο, λέγοντάς τους τό ἴδιο πράγμα καί στήν ἴδια γλώσσα, διδάσκοντάς τους τήν ἀγάπη, πού εἶναι ὁ «*σύνδεσμος τῆς τελειότητος*» (Κολ. 3:14), τό κρυφὸ ἐλατήριο πού κινεῖ ἀρμονικά τό σύμπαν.

Ἡ Θεία Λειτουργία ἐπενεργεῖ καταλυτικά ὄχι μόνο σέ ὅσους μετέχουν σ' αὐτή, ἀλλὰ καί σ' ἐκεῖνον πού τήν τελεῖ, τόν λειτουργό. Ἄν τήν τελέσει μέ εὐλάβεια, φόβο Θεοῦ, πίστη καί ἀγάπη, καθαρίζεται σάν τά σκεύη τοῦ ναοῦ, καί μένει μέ τόν διαρκῆ του ἀγῶνα

ἀσπίλωτος. Στήν ἐκπλήρωση τῆς πολύπλευρης ποιμαντικῆς του διακονίας, μέσα στήν ἴδια του τήν οἰκογένεια ἢ μέσα στό κοινωνικό του περιβάλλον, καί εἰδικότερα ἀνάμεσα στούς ἐνορίτες του, πού κι αὐτοὶ εἶναι οἰκογένειά του, ὁ ἴδιος ὁ Λυτρωτὴς Κύριος εἰκονίζεται στήν ὄψη του. Ἔτσι, σ' ὅλα του τά ἔργα, ὁ Χριστὸς εἶναι πού θά ἐνεργεῖ. Σ' ὅλα του τά λόγια ὁ Χριστὸς εἶναι πού θά ὁμιλεῖ. Κι ὅταν θά ἀγωνίζεται νά συμφιλιώσῃ τούς ἐχθρούς, ὅταν θά προσπαθεῖ νά ἐμπνεύσει στὸν ἰσχυρὸ τήν εὐσπλαχνία πρὸς τὸν ἀδύνατο, ὅταν θά πασχίζῃ νά μαλακώσῃ τὸν σκληρόκαρδο, ὅταν θά παρηγορεῖ τὸν λυπημένο, τά λόγια του θά ἐνεργοῦν χάρις στήν ἀγιοπνευματική χάρις καί δύναμη τῆς Θείας Λειτουργίας σάν ἱεματικό λάδι καί θά ἐπέρχεται ἡ εἰρήνη καί ἀγάπη.

*Ἀρχιμ. Κορνηλίου Ἀθανασάκη
Πρωτοσυγκέλλου Ἱ. Μητροπόλεως
Ἀρκαλοχωρίου, Καστελλίου καί Βιάννου*

1	T	† ΠΕΡΙΤΟΜΗ ΙΗΣΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ, Βασιλείου τοῦ Μεγάλου
2	Π	† Σιλβέστρον Ρώμης, Σεραφεῖμ τοῦ Σάρωφ, Μάρκου τοῦ Κωφοῦ
3	Π	Μαλαχίου προφ., Γορδίου μάρτ., Θωμαΐδος μαρτ.
4	Σ	† Σύναις τῶν 70 Αποστόλων, Νικηφόρου Λεπρού ὁσίου Κρητός
5	K	† ΠΡΟ ΤΩΝ ΦΩΤΩΝ, Θεοπέμπτου & Θεωνά μ.
6	Δ	† ΤΑ ΑΓΙΑ ΘΕΟΦΑΝΕΙΑ ΤΟΥ ΣΩΤΗΡΟΣ ΧΡΙΣΤΟΥ (Μ. Ἀγιασμός)
7	T	† Ἡ Σύναις Ἰωάννου τοῦ Προδρόμου καὶ Βαπτιστοῦ
8	T	Γεωργ. Χοζεβίτου, Δομνίκης ὁσίας
9	Π	Παρθένας Ἐδεσσαίας, Πολυνέκτου μάρτ., Εὐστρατίου ὁσ.
10	Π	Γρηγορίου ἐπισκόπου Νύσσης, Δομετιανοῦ ἐπισκόπου Μελιτινῆς
11	Σ	Θεοδοσίου ὁσ. Κοινοβιάρχου, Νικηφόρου νεομάρτ. τοῦ ἐκ Κριτάς
12	K	† ΜΕΤΑ ΤΑ ΦΩΤΑ, Μερτίου, Πέτρου καὶ ἑτέρων 8 μαρτ., Τατιανῆς μ.
13	Δ	Ἐρμούλου & Στρατονίκου μαρτ., Μαξίμου ὁσ. Κανσκαλυβίτου
14	T	Ἀγ. Ἀββάδων ἐν Σινᾷ & Ραῖθφ. Νίνας ἱσαπ.
15	T	Παύλου τοῦ Θηβαίου, Ἰωάννου τοῦ Καλυβίτου ὁσίου
16	Π	Προσκύνησις τιμίας ἀλύσεως ἁπ. Πέτρου, Νικολάου νεομ.
17	Π	† ΑΝΤΩΝΙΟΥ ΤΟΥ ΜΕΓΑΛΟΥ, Γεωργίου νεομ. ἐν Ἰωαννίνους
18	Σ	† Ἀθανασίου & Κυρίλλου Πατριαρχῶν Ἀλεξανδρείας
19	K	† ΙΒ΄ ΛΟΥΚΑ, Μακαρίου Αἰγυπτίου, Μάρκου Εὐγενικοῦ, Ἀρσενίου Κερ.
20	Δ	Εὐθυμίου τοῦ Μεγάλου, Ζαχαρίου νεομ., Πέτρου τοῦ Τελώνου
21	T	Μαξίμου ὁμολογητοῦ, Ἀγνῆς μαρτ., Μαξίμου Ἰραικοῦ
22	T	† Τιμοθέου ἀποστόλου, Ἰωσήφ ὁσίου Ἡγιασμένου τοῦ Κρητός
23	Π	Διονυσίου ἐν Ὀλύμπῳ, Κλήμεντος Ἀγκύρας, Ἀγαθαγγέλου μ.
24	Π	Ξένης ὁσίας, Ζωσιμά ὁσ., Βαβύλα ἱερομ., Φίλωνος, Νεοφύτου ἐγκλ.
25	Σ	† Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου, Αὐξεντίου νεομ., Πουπλίου μάρτυρος
26	K	† ΙΕ΄ ΛΟΥΚΑ, Ξενοφώντος & Μαρίας ὁσ. & συνοδείας αὐτῶν, Συμεών
27	Δ	† Ἀνακ. λειψ. Ἰω. Χρυσοστόμου, Δημητρίου νεομ.
28	T	Ἐφραίμ ὁσίου τοῦ Σύρου, Παλλαδίου τοῦ Μεγάλου, Χάρτιος μάρτυρος
29	T	† Ἀν. λειψ. Ἰγνατίου τοῦ Θεοφόρου, Εὐρ. ἐν Τήνῃ τῆς ἱ. εἰκόνης (1823)
30	Π	† Τριῶν Ἱεραρχῶν (Σχολικῇ Ἐορτῇ)
31	Π	Κύρου & Ἰωάννου Ἀναργύρων, Ἀρσενίου ὁσίου ἐν Πάρῳ

ΑΝΑΓΝΩΣΜΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΩΝ ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ

ΗΜ.	ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ	ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ	ΗΧΟΣ	ΕΘΗΝΟΝ
5	Β΄ Τιμ. δ΄ 5-8	Μάρκ. α΄ 1-8	δ΄	Ζ΄
12	Ἐφεσ. δ΄ 7-13	Ματθ. δ΄ 12-17	πλ. α΄	Η΄
19	Κολ. γ΄ 4-11	Λουκ. ιζ΄ 12-19	πλ. β΄	Θ΄
26	Α΄ Τιμ. δ΄ 9-15	Λουκ. ιθ΄ 1-10	βαρύς	Ι΄

«Μετὰ τούτων καὶ ἡμεῖς τῶν μακαρίων δυνάμεων, Δέσποτα φιλόανθρωπε, βοῶμεν καὶ λέγομεν· Ἅγιος εἶ καὶ πανάγιος, σὺ καὶ ὁ μονογενὴς σου Υἱὸς καὶ τὸ Πνεῦμά σου τὸ Ἅγιον. Ἅγιος εἶ καὶ πανάγιος καὶ μεγαλοπρεπὴς ἡ δόξα σου· ὃς τὸν κόσμον σου οὕτως ἠγάπησας, ὥστε τὸν Υἱόν σου τὸν μονογενῆ δοῦναι, ἵνα πᾶς ὁ πιστεύων εἰς αὐτὸν μὴ ἀπόληται, ἀλλ’ ἔχῃ ζωὴν αἰώνιον. [...]»

Μετάφραση

Μαζί μέ αὐτές καί μεῖς τίς ἁγίες δυνάμεις, Δέσποτα φιλόανθρωπε, μεγαλόφωνα λέμε· Ἅγιος εἶσαι καὶ πανάγιος, ἐσύ καὶ ὁ μονογενὴς Υἱός σου καὶ τὸ Ἅγιο Πνεῦμα σου· Ἅγιος εἶσαι καὶ πανάγιος καὶ μεγαλόπρεπη εἶναι ἡ δόξα σου· ἐσύ, πού τόσο ἀγάπησες τὸν κόσμο σου, ὥστε νά δώσης τὸν μονογενῆ σου Υἱό, γιὰ νά μὴ χαθῇ κανένας πού πιστεύει σ’ αὐτόν, ἀλλά νά ἔχῃ αἰώνια ζωὴ [...].

Θεία Λειτουργία Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου

1 Σ	Τρύφωνος μάρτ., Περπετούας μ., Ἀναστασίου νεομ. ἐκ Ναυπλίου
2 Κ	† ΥΠΑΠΑΝΤΗ ΙΗΣΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ, Ἀγαθοδώρα, Ἰορδάνου νεομ.
3 Δ	Συμεών τοῦ Θεοδόχου, Ἄννης Προφ., Σταματίου, Ἰωάννου
4 Τ	Ἰσιδώρου Πηλουσιώτου, Νικολάου ὁσίου Στουδίτου
5 Τ	Ἀγάθης μάρτ., Θεοδοσίου ἐν Σκοπέλῃ, Ἀντανίου νεομ.
6 Π	Βουκόλου Σμύρνης, Φωτίου ΚΠόλεως τοῦ μεγάλου
7 Π	Παρθενίου ἐπ. Λαμνιάκου, Γεωργίου ἐξ Ἀλικιανοῦ νεομ. Διβόλη
8 Σ	Θεοδώρου Στρατηλάτου, Ζαχαρίου Προφ., Μάρθας καὶ Μαρίας μ.
9 Κ	Τελώνου & Φαρισαίου (Ἀρχὴ Τριωδίου) Νικηφόρου μ., Μαρκελλοῦ Σικ.
10 Δ	† Χαράλαμπος ἱερομ., Ζήνωνος ὁσ., Ἀναστασίου Ἱεροσ.
11 Τ	Βλασίου Σεβαστείας ἱερομ., Θεοδώρας Αἰγυπτίας, Γεωργίου Σεργ. νεομ.
12 Τ	Μελετίου ἐπισκ. Ἀντιοχείας, Χρήστου νεομ. κηπουροῦ, Ἀντωνίου
13 Π	Ἀκύλα & Πρισκίλλης ἀπ., Μαρτινιανοῦ ὁσ., Εὐλογίου Ἀλεξ.
14 Π	Αὐξεντίου, Μάρωνος ὁσ., Νικολάου νεομ. Κορινθ., Γεωργίου Μυτιλήνης
15 Σ	Ὀνησίμου ἀπ., Ἀνθίμου ἐν Χίφ, Ἰωάννου νεομ. ἐκ Χαλάστρας
16 Κ	† ΤΟΥ ΑΣΩΤΟΥ Παμφίλου μάρτ., Φλαβιανὸς ΚΠόλεως
17 Δ	Θεοδώρου Τήρωνος, Μαρκανοῦ & Πουλχερίας βασιλ.
18 Τ	Λέοντος Πάπα Ρώμης, Ἀγαπητοῦ Σιναίου, Παρηγορίου μάρτυρος
19 Τ	Φιλοθέης ὁσίας τῆς Ἀθηναίας, Ἀρχίππου ἀποστόλου
20 Π	Λέοντος Κατάνης, Ἀγάθωνος Πάπα Ρώμης, Εὐτροπίου
21 Π	† Τιμοθέου ὁσίου, Εὐσταθίου Ἀντιοχείας, Ζαχαρίου Ἱεροσ.
22 Σ	† ΨΥΧΟΣΑΒΒΑΤΟΝ, Εὐρεσις λειψ. τῶν ἐν τοῖς Εὐγενίῳ μ.
23 Κ	† ΤΗΣ ΑΠΟΚΡΕΩ, Πολυκάρπου Σμύρνης, Τοργονίας ὁσ., Δαμιανοῦ ὁσ.
24 Δ	Α' & Β' εὐρεσις Τιμίας Κεφαλῆς Ἁγ. Ἰωάν. Προδρόμου
25 Τ	Ταρασίου ΚΠόλεως, Ρηγίνου ἱερομ., Ἀλεξάνδρου Θράκης
26 Τ	Φωτεινῆς μ. & Ἰσαποστόλου τῆς Σαμαρείτιδος, Πορφυρίου Γάζης
27 Π	Προκοπίου Δεκαπολίτου, Γελασίου μ., Στεφάνου γηροκόμου
28 Π	Βασιλείου ὁσ. ὁμολογητοῦ, Κυράνης νεομ., Κασσιανοῦ ὁσ.
29 Σ	Τῶν ἐν ἀσκήσει λαμνάντων ἁγίων, Κασσιανοῦ τοῦ Ρωμαίου, Γερμανοῦ ὁσ.

ΑΝΑΓΝΩΣΜΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΩΝ ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ

ΗΜ.	ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ	ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ	ΗΧΟΣ	ΕΘΘΙΟΝ
2	Έβρ. ζ' 7-17	Λουκ. β' 22-40	πλ. δ'	-
9	Β' Τιμ. γ' 10-15	Λουκ. ιη' 10-14	α'	Α'
16	Α' Κορ. ζ' 12-20	Λουκ. ιε' 11-32	β'	Β'
23	Α' Κορ. η' 8 - θ' 2	Ματθ. κε' 31-46	γ'	Γ'

«Σοὶ παρακατατιθέμεθα τὴν ζωὴν ἡμῶν ἅπασαν καὶ τὴν ἐλπίδα, Δέσποτα φιλάνθρωπε, καὶ παρακαλοῦμέν σε καὶ δεόμεθα καὶ ἱκετεύομεν· Καταξίωσον ἡμᾶς μεταλαβεῖν τῶν ἐπουρανίων σου καὶ φρικτῶν Μυστηρίων ταύτης τῆς ἱερᾶς καὶ πνευματικῆς Τραπεζῆς μετὰ καθαροῦ συνειδότος, εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν, εἰς συγχώρησιν πλημμελημάτων [...)].»

Μετάφραση

Σέ σένα, Δέσποτα φιλάνθρωπε, ἐμπιστευόμαστε κι ἀφήνομε ὅλη μας τὴ ζωὴ καὶ τὴν ἐλπίδα, καὶ σέ παρακαλοῦμε καὶ δεόμεστε καὶ ἱκετεύομε. Ἀξιώσε μας νά μεταλάβωμε τὰ ἐπουράνια καὶ φρικτὰ μυστήρια αὐτῆς τῆς ἱερῆς καὶ πνευματικῆς τράπεζας μέ καθαρὴ συνείδηση, γιὰ νά μᾶς χαριστοῦν οἱ ἁμαρτίες, γιὰ νά μᾶς συγχωρεθοῦν τὰ σφάλματα [...)].

Θεία Λειτουργία Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου

ΜΑΡΤΙΟΣ 2020

1	K	† ΤΗΣ ΤΥΡΙΝΗΣ, Εὐδοκίας ὁσ., Παρασκευᾶ νεομ. Ἀντωνίνης, Μαρκελλού
2	Δ	† ΚΑΘΑΡΑ ΔΕΥΤΕΡΑ (Ἀρχῇ Νηστείας), Νικολάου Πλανᾶ ὁσ.
3	T	Κλεονίκου, Βασιλίσκου, Θεοδωρήτου, Εὐτροπίου
4	T	Γερασίου ὁσ., Παύλου & Ίουλιανῆς μ., Γρηγορίου Κύπρου
5	Π	Μάρκου ὁσ. Ἀθηναίου, Γεωργίου νεομ. ἐκ Ραφάνης, Ἀρχελάου
6	Π	† Α΄ ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΙ, Τῶν ἐν Ἀμορίῳ 42 μαρτ., Εὐρεσίας Τιμ. Σταυροῦ
7	Σ	† Θαῦμα κολλύβων Ἀγ. Θεοδώρου, Λαυρεν. ὁσ. Μεγ., Εὐγενίου ἱερομ.
8	K	† Α΄ ΝΗΣΤΕΙΩΝ (Ορθοδοξίας), Θεοφυλάκτου Νικομ. ὁσ., Παύλου ὁσ.
9	Δ	† Ἀγ. 40 Μαρτύρων ἐν Σεβαστείᾳ, Οὐρπασιανοῦ καὶ ἐτέρων 6 μ.
10	T	Κοδράτου Κορίνθου, Ἀναστασίας τῆς Πατρικίας
11	T	Σωφρονίου Ἱεροσολύμων, Θεοδώρας Ἄρτης
12	Π	Θεοφάνους ὁμολ., Συμεὼν Ν. Θεολόγου, Γρηγορίου Διαλ.
13	Π	† Β΄ ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΙ, Νικηφόρου ΚΠόλεως, Πουπλίου Ἀθηνῶν ἱερομ.
14	Σ	Βενεδίκτου ὁσίου, Εὐσχημονος ἐπισκ. Λαμπάκου
15	K	† Β΄ ΝΗΣΤΕΙΩΝ (Γρηγ. Παλαμᾶ), Ἀγαπίου καὶ τῶν σὺν αὐτῷ μ.
16	Δ	Χριστοδούλου ὁσ. ἐν Πάτμῳ, Ίουλιανοῦ μ., Σαβίνου
17	T	Ἀλεξίου ἀνθρώπου τοῦ Θεοῦ, Θεοστηρίκτου ὁμολ.
18	T	Κυρίλλου Ἱεροσολ., Τροφίμου, Εὐκαρπίωνος & τῶν σὺν αὐτοῖς μ.
19	Π	Χρυσάνθου & Δαρείας, Δημητρίου τορναρᾶ νεομ.
20	Π	† Γ΄ ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΙ, Τῶν ἐν Ἀγ. Σάββα ἀν. ὁσ. Πατ., Μύρωνος νεομ. Κρητός
21	Σ	Θωμᾶ ΚΠόλεως, Ἰακώβου ὁσ. ὁμολ., Μιχαὴλ Εὐρυτάνος
22	K	† Γ΄ ΝΗΣΤΕΙΩΝ (Σταυρ./νήσεως), Βασιλείου ἱερομ., Καλλινίκης μάρτ.
23	Δ	Νίκωνος & 199 μαθητῶν μαρτ., Λουκᾶ νεομ., Δομετίου
24	T	Ἀρτέμονος Σελευκίας, Παρθενίου Γ΄ ΚΠόλεως
25	T	† ΕΥΑΓΓΕΛΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΘΕΟΤΟΚΟΥ, (Εθνικῇ Ἑορτῇ)
26	Π	Σύναξις Ἀρχαγγέλου Γαβριὴλ
27	Π	† Δ΄ ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΙ, Ματρώνης τῆς ἐν Θεσ/νίκῃ, Λυδίας μαρτ.
28	Σ	Ἰλαρίωνος τοῦ νέου, Διονυσίου ἐλεήμονος Λαρίσης
29	K	† Δ΄ ΝΗΣΤΕΙΩΝ (Ἰωάννου τῆς Κλίμακος), Μάρκου Ἀρεθουσίου
30	Δ	† Ἰωάννου ὁσ. τῆς Κλίμακος, Ζαχαρίου, Εὐβούλης
31	T	Ὑπατίου Γαγγρῶν, Ἀκακίου ὁμ., Θεοφίλου τοῦ Κρητός μάρτυρος

ΜΑΡΤΙΟΣ 2020

ΑΝΑΓΝΩΣΜΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΩΝ ΜΑΡΤΙΟΥ

ΗΜ.	ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ	ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ	ΗΧΟΣ	ΕΩΘΙΝΟΝ
1	Ρωμ.. γη' 11 - ιδ' 4	Ματθ. ζ' 14-21	δ'	Δ'
8	Ἐβρ. ια' 24-26, 32-40	Ἰω. α' 44-52	πλ. α'	Ε'
15	Ἐβρ. α' 10 - β' 3	Μάρκ. β' 1-12	πλ. β'	ΣΤ'
22	Ἐβρ. δ' 14 - ε' 6	Μάρκ. η' 34-38, θ' 1	βαρύς	Ζ'
29	Ἐβρ. ζ' 13-20	Μάρκ. θ' 17-31	πλ. δ'	Η'

Κάλεσμα τῶν πιστῶν στό Ποτήριο τῆς Ζωῆς

«Εἴ τις ἅγιος, προσερχέσθω· εἰ δέ τις οὐκ ἔστι γενέσθω
διὰ μετανοίας»

Θεία Λειτουργία Ἀποστολικῶν Διαταγῶν.

«Μετὰ φόβου Θεοῦ, προσέλθετε»

Θεία Λειτουργία Ἰακώβου τοῦ Ἀδελφοθέου.

«Μετὰ φόβου Θεοῦ, πίστεως καὶ ἀγάπης προσέλθετε»

Θεία Λειτουργία Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου
καὶ Μεγάλου Βασιλείου.

1	T	Ψαλ. Μ. Κανών, Ὁσ. Μαρίας Αἰγυπτ., Μακαρίου ὁμ., Γεροντ. & Βασιλείδου μ.
2	Π	† ΜΕΓΑΣ ΚΑΝΩΝ, Τίτου ὁσ. θαυμ., Θεοδώρας παρθενομ.
3	Π	† ΑΚΑΘΙΣΤΟΣ ΥΜΝΟΣ, Ἰωσήφ Ὑμνογράφου, Νικήτα ὁσ.
4	Σ	Θεωνᾶ ἀρχ., Θεοσ/νίκης, Νικήτα ἐν Σέρραις, Γεωργίου ἐν Μαλαιῶ
5	K	† Ε΄ ΝΗΣΤΕΙΩΝ, Κλαυδίου, Νικηφόρου, Διοδώρου μ.
6	Δ	Γρηγορίου Σιναΐτου, Εὐτυχίου ΚΠόλεως, τῶν ἐν Περσίδι 120 μ.
7	T	Γεωργίου ὁσ. Μυτιλήνης, Καλλιοπίου & Ἀκυλίνης μαρτ.
8	T	Λγάβου, Ἐρμού, Φλέγοντος, Ασσυγκρίτου, Ρούφου μ., Ἡρωδιδωνος
9	Π	Εὐψυχίου μάρτ., Βαδίου ὁσ. σύν 7 μαθητῶν ἐν Περσίδι
10	Π	Μαρτύρων Τερεντίου, Παμπηίου καὶ τῶν σύν αὐτοῖς, Γρηγορίου Ε΄
11	Σ	† Η ΕΓΕΡΣΙΣ ΤΟΥ ΛΑΖΑΡΟΥ, Ἀντίπα Περγάμου
12	K	† ΤΩΝ ΒΑΙΩΝ, Ἀνθούσης ὁσ., Ἀκακίου Κανσκαλυβίτου
13	Δ	† Μ. ΔΕΥΤΕΡΑ, Ἰωσήφ τοῦ Παγκάλου
14	T	† Μ. ΤΡΙΤΗ, τῶν 10 Παρθένων
15	T	† Μ. ΤΕΤΑΡΤΗ, τῆς ἀλειψάσης τὸν Κύριον μύρῳ
16	Π	† Μ. ΠΕΜΠΤΗ, ὁ Μυστικός Δεῖπνος
17	Π	† Μ. ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ, Τὰ Ἅγια Πάθη τοῦ Κυρίου
18	Σ	† Μ. ΣΑΒΒΑΤΟΝ, Ἡ εἰς Ἄδου κάθοδος τοῦ Κυρίου
19	K	† ΤΟ ΑΓΙΟΝ ΠΑΣΧΑ, Η ΑΝΑΣΤΑΣΙΣ ΤΟΥ ΚΥΡΙΟΥ
20	Δ	† Δευτέρα τῆς Διακαινησίμου, Ἀθανασίου & Ἰωάσαφ ὁσ., Ζακχαίου ἀπ.
21	T	† Ἀγ. Ραφαήλ, Νικολάου καὶ Εἰρήνης, Θαῦμα Ἀγ. Μητᾶ 1826
22	T	† Νικάνδρου ὁσ. μυροβλ. ἐκ Ριζοκάστρου Καστελλανῶν, Ναθαναὴλ ἀπ.
23	Π	† Γεωργίου μεγαλομάρτυρος τοῦ Τροπαιοφόρου
24	Π	† ΤΗΣ ΖΩΟΔΟΧΟΥ ΠΗΓΗΣ, Ἐλισάβετ ὁσίας, Νικολάου νεομ.
25	Σ	† Μάρκου Εὐαγγελιστοῦ, Μακεδονίου ΚΠόλεως, Νίκης μ.
26	K	† ΤΟΥ ΘΩΜΑ, Βασιλέως Ἀμασειᾶς ἱερομ., Γλαφύρας & Ἰούστας
27	Δ	Συμεὼν ἐπισκ. Ἱεροσολύμων, Ἰωάννου ὁσ. Μ. Καθαρών
28	T	Τῶν ἐν Κυζίκῳ 9 μαρτ., Μέμνονος
29	T	Ἰάσωνος & Σωσιπάτρου ἀπ. ἐκ τῶν Ο΄, Ἰωάννου Καλοκτένους Θηβῶν
30	Π	Ἰακώβου ἀπ., Κλήμεντος ὁσ. ὕμνογρ., Ἀργυρῆς νεομ.

ΑΝΑΓΝΩΣΜΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΩΝ ΑΠΡΙΛΙΟΥ

ΗΜ.	ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ	ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ	ΗΧΟΣ	ΕΩΘΙΝΟΝ
5	Ἐβρ. θ΄ 11-14	Μάρκ. ι΄ 32-45	α΄	Θ΄
12	Φιλίπ. δ΄ 4-9	Ἰω. β΄ 1-18	-	-
19	Πράξ. α΄ 1-8	Ἰω. α΄ 1-17	-	-
26	Πράξ. ε΄ 12-20	Ἰω. κ΄ 19-31	-	Α΄

«Π' αὐτό καὶ ἐγὼ ἀπὸ ἐδῶ ἤδη φωνάζω μὲ δυνατὴ φωνὴ καὶ διαμαρτύρομαι καὶ ἱκετεύω καὶ παρακαλῶ, νὰ μὴ προσέρχεσθε στὴν ἱερὴ αὐτὴ τράπεζα μὲ λεκέδες, οὔτε μὲ συνείδησι πονηρὴ [...] κανένas νὰ μὴ προσέρχεται ἐξακολουθώντας νὰ παραμένῃ στὴν ἁμαρτία [...]

Ἀγίου Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου,
Χρυσοστομικός Ἄμβων, ΣΤ', Μετάνοια, Ἐξομολόγησις,
Νηστεία, Θεία Κοινωνία,
ἐκδ. Συνοδία Σπυριδωνος Ἱερομονάχου,
Νέα Σκῆτη Ἀγ. Ὁρους, σ. 295.

1	Π	Ἰερεμίου προφήτου, Μαρίας Μεθυμοπούλας ἐκ Φουρνής νεομάρτ.
2	Σ	Ἀνακομιδὴ λειψάνων Μεγ. Ἀθανασίου, Ἰορδάνου θαυματ.
3	Κ	† ΤΩΝ ΜΥΡΟΦΟΡΩΝ, Τιμοθέου & Μαύρας μ., Πέτρου Ἀργουῶν
4	Δ	Πελαγίας μάρτ., Ἰλαρίου ὁσ. θαυμ., Ἀθανασίου Κορίνθου
5	Τ	† Εἰρήνης μεγαλομ., Ἐφραίμ μεγαλομ., Εὐθυμίου Μαδύτου Θαυμ.
6	Τ	Ἰώβ τοῦ Δικαίου & Πολυάθλου, Σοφίας ὁσ. ἐν Κλεισιούρα
7	Π	Τοῦ ἐν οὐρανῷ φανέντος Τιμίου Σταυροῦ
8	Π	† Ἰωάννου Θεολόγου & Εὐαγγελ., Ἀρσενίου τοῦ Μεγάλου
9	Σ	Ἡσαίου πρ., Χριστοφόρου μεγαλομ., Νικολάου ἐν Βουνένοις
10	Κ	† ΤΟΥ ΠΑΡΑΛΥΤΟΥ, Ἐπαν. τιμ. Κάρας ἀπ. Τίτου, Σίμωνος ἀπ.
11	Δ	Κυρίλλου & Μεθοδίου ἱσαποστόλων, Ἀργυρίου Ἐπανομίτου
12	Τ	† Ἐπιφανίου Κύπρου, Γερμανοῦ ΚΠόλεως
13	Τ	† ΜΕΣΟΠΕΝΤΗΚΟΣΤΗΣ, Γλυκερίας, Εὐρ. εἰκ. Παναγίας Καμαριανῆς
14	Π	† Ἰσιδώρ. Χίου, Θεράπ. Κύπρ. ἱερομ., Λεοντ. Ἱεροσολ., Μάρκου νεομ. Κρητός
15	Π	Παχωμίου ὁσίου, Ἀχλλίου Λαρίσης, Πανηγυρίου Κυπρίου
16	Σ	Θεοδώρου τοῦ ἡγιασμ., Νικολάου Μυστικῆς ΚΠόλεως
17	Κ	† ΤΗΣ ΣΑΜΑΡΕΙΤΙΔΟΣ, Ἀνδρονίκου & Ἰουνίας ἀποστόλων
18	Δ	Διονυσίου, Ἀνδρέου, Παύλου, Χριστίνης, Ἡρακλείου
19	Τ	Μελχισδέκ ἐπ. Κισσάμ., Πατρικίου Προύσ., Μενάνδρ. & Πολυαίν., Θεοτίμ. μ.
20	Τ	Θαλλελαίου μ., Λυδίας Φιλιππίας, Νικήτῃ Χίου
21	Π	† Κωνσταντίνου & Ἑλένης τῶν Ἰσαποστόλων
22	Π	Δημητρίου & Παύλου ἐν Τριπόλει, Βασιλίσκου μάρτ.
23	Σ	Μιχαήλ Συνάδων, Συνεσίου ἐπισκ., Μαρίας μυροφ. Κλωπᾶ
24	Κ	† ΤΟΥ ΤΥΦΛΟΥ, Συμεὼν ὁσ. ἐν θαυμασῶν ὄρει, Μελετίου μάρ.
25	Δ	† Η Γ' Εὐρεσις Τιμίας κεφαλῆς Ἰωάννου τοῦ Προδρόμου
26	Τ	Κάρπου & Ἀλφαίου ἐκ τῶν 70 ἀπ., Ἀλεξάνδρου νεομ. Θεσ/νίκης
27	Τ	† ΑΠΟΔΟΣΙΣ ΕΟΡΤΗΣ ΠΑΣΧΑ, Ἰωάννου Ρώσου ὁμολογητοῦ
28	Π	† Η ΑΝΑΛΗΨΙΣ ΤΟΥ ΚΥΡΙΟΥ, Εὐτυχῆς ἐπ. Μελιτινῆς
29	Π	Θεοδοσίας παρθενομ., Ἀλεξάνδρου ὁσ. (Μνήμη Ἀλώσεως ΚΠόλεως)
30	Σ	Ἰσαακίου ὁσ., Ἐμμελείας ἀγ. μητρὸς Μ. Βασιλείου
31	Κ	† ΑΓ. 318 ΠΑΤΕΡΩΝ Α' Οἰκ. Συν., Ἑρμείου μάρτ., Εὐσεβίου μάρτ.

ΑΝΑΓΝΩΣΜΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΩΝ ΜΑΪΟΥ					
ΗΜ.	ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ	ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ	ΗΧΟΣ	ΕΩΘΙΝΟΝ	
3	Πράξ. ς' 1-7	Μάρκ. ιε' 43 - ις' 8	β'	Δ'	
10	Πράξ. θ' 32-42	Ἰω. ε' 1-15	γ'	Ε'	
17	Πράξ. ια' 19-30	Ἰω. δ' 5-42	δ'	Ζ'	
24	Πράξ. ις' 16-34	Ἰω. θ' 1-38	πλ. α'	Η'	
31	Πράξ. κ' 16-18, 28-36	Ἰω. ιζ' 1-13	πλ. β'	Ι'	

«Ἔργο τῆς ἱερουργίας τῶν θείων μυστηρίων εἶναι ἡ μεταβολὴ τῶν προσφερομένων δώρων σέ σῶμα καί αἷμα Χριστοῦ. Ὁ δέ σκοπὸς εἶναι ὁ ἁγιασμός τῶν πιστῶν, οἱ ὅποιοι μέ τῇ λήψῃ τῶν μυστηρίων αὐτῶν παίρνουν τὴν ἄφεση τῶν ἁμαρτιῶν τους, τὴν κληρονομία τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν καὶ τὰ παρόμοια ἀγαθὰ [...]

Ἀγίου Νικολάου Καβάσιλα,
Ἑρμηνεία τῆς Θείας Λειτουργίας,
ἐκδ. «Τὸ Περιβόλι τῆς Παναγίας», σ. 21

1 Δ	Ιουστίνου φιλοσόφου μάρτ., Χαρίτωνος, Θεοσπεσίου όμολ.
2 Τ	Νικηφόρου ΚΠόλεως, Κων/νου νεομ. έξ Άγαρινών
3 Τ	Ίωσήφ Θεσ/νίκης, Λουκιανού & Παύλης μαρτ.
4 Π	† Μητροφάνους ΚΠόλεως, Μάρθας & Μαρίας άδελ. Λαζάρου
5 Π	Δωροθέου έπ. Τύρου, Νικάνδρου μ., Μάρκου νεομ. έν Χιψ
6 Σ	† ΨΥΧΟΣΑΒΒΑΤΟΝ, Ίλαρίωνος όσ. του νέου, Έλασίου μ.
7 Κ	† ΤΗΣ ΠΕΝΤΗΚΟΣΤΗΣ
8 Δ	† ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΠΝΕΥΜΑΤΟΣ, Ανακ. λεψ. Θεοδώρου Στρατηλάτου
9 Τ	Άνανίου μάρτ., Κυρίλλου Άλεξανδρείας, Θέκλης & 4 παρθεν.
10 Τ	Άλεξάνδρου & Άντωνίνης μαρτ., Τιμοθέου Προύσης ιερομ.
11 Π	Βαρθολομαίου & Βαρνάβα άπ., Παναγίας Άξιόν Έστιν, Λουκά Συμφ.
12 Π	Όνουφρίου όσιου, Πέτρου του έν Άθψ
13 Σ	Άκυλίνης μάρτυρος, Διοδώρου μάρτ., Άννης & Ίωάννου μαρτ.
14 Κ	† ΤΩΝ ΑΓ. ΠΑΝΤΩΝ, Κυρίλλου Γορτύνης
15 Δ	Άμώς πρ., Ίερωνύμου όσ., Αύγουστίνου Ίππάνος
16 Τ	† Τύχωνος & Μνημονίου Άμαθοΐντος Κύπρου
17 Τ	Ίσαύρου διακ., Βασιλείου & Ίννοκεντίου Άθηναίων μ.
18 Π	Λεοντίου Αιγίνης, Ύπατίου, Θεοδούλου, Αιθερίου
19 Π	Ίούδα άπ., Παΐσιου όσ. του μεγάλου, Άσσυγκρίτου ιερομ.
20 Σ	Μεθοδίου Πατάρων, Καλλίστου ΚΠόλεως
21 Κ	† Β' ΜΑΤΘΑΙΟΥ, Ίουλιανού μάρτ.
22 Δ	Εϋσεβίου έπ. Σαμοσάτων, Ζήνωνος & Ζηνα μ., Γαλακτίωνος μ.
23 Τ	Άγριππίνης μ., Άριστοκλέους πρεσβ., Βαρβάρου όσ. Πενταπολίτου
24 Τ	† Γενέσιον Ίωάννου Προδρόμου, Άθανασίου του Παρίου
25 Π	Φεβρωνίας όσιου., Μεθοδίου όσ. έν Νιβήρτιψ
26 Π	Δαβίδ όσιου έν Θεσ/νίκη, Ίωάννου έπισκόπου Γοθίας
27 Σ	Σαμψών Ξενοδ., Μαρκίου & Μαρκίας, Ίωάν. μυροφ., Κυρίλλου ΚΠόλ. Λουκ.
28 Κ	† Γ' ΜΑΤΘΑΙΟΥ, Άν. λεψ. Κύρου & Ίωάν. Άναργ., Σεργίου όσ. Μαγ.
29 Δ	† ΠΙΕΤΡΟΥ & ΠΑΥΛΟΥ των Πρωτοκορυφαίων Άποστόλων
30 Τ	Σύναξης των 12 Άποστόλων, Μαρίας μητρος άπ. Μάρκου

ΑΝΑΓΝΩΣΜΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΩΝ ΙΟΥΝΙΟΥ				
ΗΜ.	ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ	ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ	ΗΧΟΣ	ΕΩΘΙΝΟΝ
7	Πράξ. β' 1-11	Ίω. ζ' 37-52, η' 12	-	-
14	Έβρ. ια' 33 - ιβ' 2	Ματθ. ι' 32-33, 37-38, ιθ' 27-30	πλ. δ'	Α'
21	Ρωμ. β' 10-16	Ματθ. δ' 18-23	α'	Β'
28	Ρωμ. ε' 1-10	Ματθ. ζ' 22-33	β'	Γ'

«[...] Κοινωνία του αίματος του Χριστού» σημαίνει συμμετοχή στο θάνατο του Χριστού, στη σταυρική του δηλαδή θυσία. Συμμετοχή δέ στον άρτο σημαίνει συμμετοχή στο σώμα του Χριστού καί συγχρόνως πραγματοποίηση της ένότητας των πιστών σ' ένα μυστηριακό σώμα, στο σώμα του Χριστού, καθόσον «είς άρτος οί πολλοί έσμεν· οί γάρ πάντες έκ του ενός άρτου μετέχομεν [...]»

Παναγιώτη Ί. Σκαλτσή
Λειτουργικές Μελέτες II, σ. 108

1	T	† Κοσμά & Δαμιανὸν Ἀναγρ. τῶν ἐν Ρώμῃ, Σύν. πάντων ἐν Κρήτῃ ἀγίων
2	Π	Κατάθεσις Τιμίας Εσθίτης τῆς Θεοτόκου, Σύν. Παναγίας Ὁρφανῆς
3	Π	Ἰακίνθου μάρτ., Ανατολίου ΚΠόλεως, Γερασίμου τοῦ νέου
4	Σ	† ΑΝΔΡΕΟΥ ΚΡΗΤΗΣ ΙΕΡΟΣΟΛΥΜΙΤΟΥ, Μιχαὴλ Χων., Θεοδώρου ἱερ.
5	K	† Δ' ΜΑΤΘΑΙΟΥ, Ἀθανασίου ἐν Ἀθῶ, Λαμπαδοῦ ὁσ., Κυπριανοῦ νεομ.
6	Δ	Σισώῃ ὁσίῳ τοῦ μεγάλου, Λουκίας τῆς Παρθενόμ. σὺν 24 μ.
7	T	† Κυριακῆς μεγαλομ., Θωμᾶ ὁσ. τοῦ ἐν Μαλεῶ
8	T	Προκοπίου, Θεοφίλου ὁσ. Μυροβλ., Σοφίας ὁσ. ἐν Κλεισιούρα μεγαλομ.
9	Π	Παγκρατίου ἱερομ., Μεθοδίου ἱερομ. ἐπ. Λάμπης
10	Π	Τῶν ἐν Νικοπόλει 45 μαρτ., Παρθενίου & Εὐμενίου ἐν Κουδουμᾷ
11	Σ	† Εὐφροσύνης μεγαλ., Ὁλγας ἱσαποστ., Νεκταρίου ὁσιου.
12	K	† Ε' ΜΑΤΘΑΙΟΥ, Πρόκλου & Ἰλαρίου μ., Παΐσιου ὁσ. Ἀγιορείτου, Γερασίμου & Ἀκακίου νέων
13	Δ	Σύναξις Ἀρχαγγ. Γαβριήλ, Στεφάνου ὁσ. Σαββαΐτου
14	T	Ἀκύλα ἀπ., Νικοδ. Ἀγιορείτου, Πέτρου ἱερομ. Κρητός, 4 νεομ. ἐκ Κισσάμου
15	T	Κηρύκου & Ἰουλίττης μαρ., Βλαδιμήρου ἱσαπ.
16	Π	Ἀθηνογένοῦς ἱερομάρτυρος, Φαῦστου μάρτυρος
17	Π	† ΜΑΡΙΝΗΣ ΜΕΓΑΛΟΜΑΡΤΥΡΟΣ, Κλήμεντος ἐπισκ. Ἀχρίδος
18	Σ	Αἰμιλιανοῦ μάρτ., Ἰακίνθου, Παύλου, Θέης & Οὐαλεντίνης μ.
19	K	† ΑΓ. 630 ΠΑΤΕΡΩΝ (Δ' Οἰκ. Σύν.), Μακρίνης & Δίου ὁσ.
20	Δ	† Προφῆτου Ἡλίου τοῦ Θεσβίτου
21	T	Ἰωάννου καὶ Συμεὼν τοῦ Σαλοῦ, Παρθενίου ἐπ. Ἄρτης
22	T	Μαρίας Μαγδαληνῆς Μυροφόρου, Μαρκέλλης παρθενομ.
23	Π	Φωκά ἱερομ., Ἰεζεκιήλ πρ., Πελαγίας ὁσ. ἐν Τήνῳ
24	Π	† Χριστίνης μεγαλομ., Θεοφίλου Ζακυνθίου ν., Ἀθηναγόρου μαρτ.
25	Σ	† Ἡ Κοίμησις τῆς Ἀγ. Ἀννης, Εὐπραξίας, Ὀλυμπιάδος
26	K	† Ζ' ΜΑΤΘΑΙΟΥ, Παρασκευῆς ὁσ., Ἐρμούλου ἱερομάρτυρος
27	Δ	† Παντελεήμονος μεγαλομ. & Ἰαματικοῦ, Ἀνθοῦς ὁσ. ὁμολ.
28	T	Προχόρου, Νικάνωρος, Εἰρήνης Χρυσοβαλάντου
29	T	Καλλινίκου, Θεοδότης μαρτ. & τέκνων, Θεοδοσίου Β' μικροῦ
30	Π	Σίλα, Ἀνδρονίκου, Κρήσκεντος ἐκ τῶν 70 ἀποστόλων
31	Π	Ἰωσήφ τοῦ ἀπὸ Ἀρμαθαίας, Εὐδοκίμου τοῦ δικαίου

ΑΝΑΓΝΩΣΜΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΩΝ ΙΟΥΛΙΟΥ				
ΗΜ.	ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ	ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ	ΗΧΟΣ	ΕΩΘΙΝΟΝ
5	Γαλ. ε' 22 - ζ' 2	Ματθ. η' 5-13	γ'	Δ'
12	Ρωμ. ι' 1-10	Ματθ. θ' 28-34, θ' 1	δ'	Ε'
19	Τίτ. γ' 8-15	Ματθ. ε' 14-19	πλ. α'	ΣΤ'
26	Γαλ. γ' 23 - δ' 5	Ματθ. θ' 27-35	πλ. β'	Ζ'

Ἡ θεία λειτουργία εἶναι τό κεντρικότερο καὶ σπουδαιότερο μυστήριο τῆς Ἐκκλησίας, αὐτή ἡ ἴδια ἡ ζωὴ καὶ ἡ ἀύξησή της καὶ ἡ ἐν Χριστῷ τελείωσή της. [...] Εἶναι τό μυστήριο τῆς Καινῆς Διαθήκης, τό καινὸ Πάσχα, ποῦ ἐορτάζει ὁ λαὸς τοῦ Θεοῦ καὶ δι' αὐτοῦ μεταβαίνει ἐκ τοῦ θανάτου στὴ ζωὴ. [...]»

Ἰωάννου Μ. Φουντούλη,
Λειτουργικὴ Α', Εἰσαγωγή στὴ Θεία Λατρεία, γ' ἔκδ.,
Θεσσαλονίκη 2000, σ. 183

1 Σ	† Ἡ Πρόδοτος τοῦ Τιμίου Σταυροῦ, Ἀγ. Μακαβαίων (Ἀρχὴ νηστείας)
2 Κ	† Η' ΜΑΤΘΑΙΟΥ, Ἀνακομ. λειψ. Ἀγ. Στεφάνου
3 Δ	Φαύστου & Ἰσαακίου, Θεοδώρας τῆς ἐν Θερσίνο, Σαλώμης
4 Τ	Τῶν ἐν Ἐφέσῳ 7 παίδων, Εὐδοκίας ὁσίας
5 Τ	Εὐσημίου μ., Νόννης μητρ. Γρηγορίου Θεολ., Εὐγενίου ὁσ.
6 Π	† Η ΜΕΤΑΜΟΡΦΩΣΙΣ ΤΟΥ ΣΩΤΗΡΟΣ ΧΡΙΣΤΟΥ (κατάλυσις ἰχθύος)
7 Π	Δομετίου ὁσιου., Ἰωσήφ Γερωντογιάννη ὁσίου
8 Σ	Μύρωνος ἐπισκ. Κρήτης θαυματ., Αἰμιλιανοῦ Κυζ., Τριανταφύλλου νεομ.
9 Κ	† Θ' ΜΑΤΘΑΙΟΥ, Ματθία ἀπ., Ἁγίου 10 μαρτ. ἐν τῇ Χαλκῇ Πύλῃ
10 Δ	Λαυρεντίου ἀρχidiaκόνου, Ξύστου πάπα Ρώμης, Ἰππολύτου μαρτ.
11 Τ	Εὐπλου διακόνου, Νήφωνος ΚΠόλεως, Σύν. Παναγίας Ἐλεούσης
12 Τ	Φωτίου & Ἀνικήτου, Παμφίλου & Καπίτωνος μ.
13 Π	Μαξίμου ὁμολογητοῦ, Δωροθέου & Δοσιθέου ὁσίων, Εὐδοκίας βασιλ.
14 Π	Μιχαίου προφ., Συμεών Τραπεζούντιου, Μαρκέλλου ιερομ.
15 Σ	† ΚΟΙΜΗΣΙΣ ΥΠΕΡΑΓΙΑΣ ΘΕΟΤΟΚΟΥ
16 Κ	† Ι' ΜΑΤΘΑΙΟΥ, Διομήδους μ., Τιμοθέου ἐπ. Εὐρίπου
17 Δ	Μύρωνος, Εὐτυχίου Γορτύνης καὶ τῶν αὐταδελφῶν αὐτοῦ
18 Τ	Φλώρου & Λαύρου, ἀν. λειψ. Ἀρσενίου ὁσ. ἐν Πάρῳ, Ματθαίου νεομ. ἐν Ρεθ.
19 Τ	Ἀνδρέου μεγαλομ. Στρατηλ., Θεοφάνους ὁσ., Τιμοθέου
20 Π	Σαμουὴλ προφ., Ρηγίνου & Ὁρέστου, Θεοφάνους νεομ.
21 Π	† Ἀθανασίου Πατελάρου Πατριάρχου ΚΠόλεως Θαδδαίου ἀποστ.
22 Σ	Ἀγαθονίκου, Ἀνθούσης & σὺν αὐτῷ μαρτύρων
23 Κ	† ΙΑ' ΜΑΤΘΑΙΟΥ, Απόδοσις Κοιμήσεως Θεοτόκου, Εἰρηναίου Λουγ.
24 Δ	Κοσμά Αἰτωλοῦ, Εὐτυχοῦς ἱερομάρτυρος
25 Τ	† ΤΙΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ πρώτου ἐπισκ. Κρήτης
26 Τ	Ἀδριανοῦ & Ναταλίας μ., Ἰωάσαφ ὁσ., Τίθῃ, Ἀπ' ἡμ.
27 Π	† Φανουρίου Μεγαλομάρτυρος, Ποιμένων ὁσ.
28 Π	Μωϋσέως ὁσ. τοῦ Αἰθίοπος, Διομήδους, Λαυρεντίου μαρτ.
29 Σ	† Αποτομή τιμίας κεφαλῆς Ἰωάν. Προδρόμου (Νηστεία)
30 Κ	† ΙΒ' ΜΑΤΘΑΙΟΥ, Ἀλεξάνδρου, Ἰωάννου, Παύλου Πατρ. ΚΠόλεως
31 Δ	† Κατάθεσις Τιμίας Ζώνης Ὑπεραγίας Θεοτόκου

ΑΝΑΓΝΩΣΜΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΩΝ ΑΥΤΟΥΣΤΟΥ

ΗΜ.	ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ	ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ	ΗΧΟΣ	ΕΩΘΙΝΟΝ
2	Α' Κορ. α' 10-17	Ματθ. ιδ' 14-22	βαρύς	Η'
9	Α' Κορ. γ' 9-17	Ματθ. ιδ' 22-34	πλ. δ'	Θ'
16	Α' Κορ. δ' 9-16	Ματθ. ιζ' 14-23	α'	Ι'
23	Φιλίπ. β' 5-11	Λουκ. ι' 38-42, ια' 27-28	β'	ΙΑ'
30	Α' Κορ. ιε' 1-11	Ματθ. ιθ' 16-26	γ'	Α'

«Οἱ εὐχές πού διαβάζονται, μυστικῶς ἢ ἐκφώνως, στὴ θεία Λειτουργία. Τὸ τέμπλο, πού κάτι κρύβει καὶ φανερώνει. Τὰ βημόθυρα, πού κλείνουν κάποια στιγμή καὶ ἄλλοτε ἀνοίγουν. Ὅλα αὐτὰ μιλοῦν γιὰ κάποιες πραγματικότητες μυστικές· γιὰ κάτι πού βρίσκεται πέρα καὶ πάνω ἀπ' ὅσα φαίνονται καὶ ἀκούγονται. [...]»

Ἀρχιμ. Βασιλείου,
Καθηγουμένου Ἱερᾶς Μονῆς Ἰβήρων
Λειτουργικός Τρόπος,
Ἱερὰ Μονὴ Ἰβήρων 2004, σ. 47

1	T	† Αρχή τῆς Ἰνδίκτου, Συμεών Στυλ., Μελετίου ὁσ., Νικολάου ὁσ. Κουρταλ.
2	T	Μάμαντος, Ἰωάννου Νηστευτοῦ ΚΠόλεως, Διομήδους, Ἦσυχίου
3	Π	Ἀνθίμου ἱερομάρτυρος, Θεοκτίστου ὁσ.
4	Π	Βαβύλα ἱερομ., Ἑρμιόνης, Ἀνθίμου νέου Ἀσκ., Θεοδώρου νεομ. Ἀλικαρν.
5	Σ	Ζαχαρίου & Ἐλισάβετ, Ἀβδαίου ἐπισκόπου Περσίδος
6	K	† ΙΓ' ΜΑΤΘΑΙΟΥ, Ἀνάμνησις τοῦ ἐν Χώναις θαύματος Ἀρχ. Μιχαὴλ
7	Δ	Σώζοντος μάρτ., Κασσιανῆς τῆς ὕμνου, Εὐφροσύου μάρτ.
8	T	† ΤΟ ΓΕΝΕΘΛΙΟΝ ΤΗΣ ΥΠΕΡΑΓΙΑΣ ΘΕΟΔΟΚΟΥ
9	T	Σύναξις Θεοπατέρων Ἰωακείμ & Ἄννης, Θεοφάνους ὁσ.
10	Π	Μηνοδώρας, Μητροδώρας, Νυμφοδώρας μάρτ.
11	Π	Θεοδώρας ὁσ., Εὐφροσύνου ὁσ. μάγειρος, Εὐανθίας μ.
12	Σ	Αὐτονόμου, Κουρνούτου ἱερομ., Ἰουλιανοῦ πρεσβ.
13	K	† ΠΡΟ ΤΗΣ ΥΨΩΣΕΩΣ, Κορηλίου ἑκατοντ., Ἀριστείδου φιλοσ.
14	Δ	† ΥΨΩΣΙΣ ΤΟΥ ΤΙΜΙΟΥ ΣΤΑΥΡΟΥ, Μακαρίου ἐν Θεσ/νίκῃ
15	T	† Νικήτα μεγαλομ., Φιλοθέου, Συμεών Θεσ/κης, Βησσαρίωνος Λαρίσης
16	T	† Εὐφημίας μεγαλομ., Μελλιτίνης μάρτ., Κασσιανοῦ
17	Π	† Σοφίας, Πίστewς, Ἐλπίδος καὶ Ἀγάπης μάρτ.
18	Π	Εὐμενίου Γορτύνης Κρήτης, Ἀριάδνης μ., Ρωμύλου ὁσ.
19	Σ	Τροφίμου, Δορυμεδόντος μ., Σαββατίου, Σωσάννης μάρτ.
20	K	† ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΥΨΩΣΙΝ, Εὐσταθίου & συν. αὐτοῦ, Ἰλαρίωνος Κρητός
21	Δ	Ἰωᾶ προφ., Κοδράτου ἀπ., Ἰσαακίου Κύπρου
22	T	Φωκᾶ ἱερομ., Ἰσαάκ & Μαρτίνου, Φωκᾶ κηπουροῦ
23	T	† Σύλλληψις Τιμ. Προδρόμου, Εὐανθίππης & Πολυξένης
24	Π	† Παναγίας Μυρτιδιωτίσσης, Θέκλης ἰσαπ., Σιλουανοῦ Ἄθων.
25	Π	Εὐφροσύνης, Παφνουτίου πατρὸς αὐτῆς, Θεοφίλου ἐπ. Ἐφέσσου
26	Σ	† Μετὰστασις Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου, Γεδεών τοῦ δικαίου
27	K	† Α' ΛΟΥΚΑ, Καλλιστράτου, Ἀριστάρχου, Ἀκυλίνης νεομ. Ζαγκλιβερινῆς
28	Δ	Χαρίτωνος ὁμολ., Αὐξεντίου ὁσ., Νεοφύτου ἐγκλείστου
29	T	Κυριακοῦ Ἀναχωρητοῦ, Μαλαχία Ρόδου, Πετρωνίας μ.
30	T	Γρηγορίου ἐπισκ. Ἀρμενίας φωτιστοῦ, Στρατονίκου & Μαρδονίου

ΑΝΑΓΝΩΣΜΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΩΝ ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ				
ΗΜ.	ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ	ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ	ΗΧΟΣ	ΕΩΘΙΝΟΝ
6	A' Κορ. ις' 13-24	Ματθ. κα' 33-42	δ'	Β'
13	Γαλ. ζ' 11-18	Ἰω. γ' 13-17	πλ. α'	Γ'
20	Γαλ. β' 16-20	Μάρκ. η' 34-38, θ' 1	πλ. β'	Δ'
27	Β' Κορ. ζ' 1-10	Λουκ. ε' 1-11	βαρύς	Ε'

«[...] Στὴν θεία Λειτουργία ἱερουργοῦνται ὅλα τὰ γεγονότα τῆς ζωῆς τοῦ Χριστοῦ: «Ὅσα τελοῦνται κατὰ τὴν θεία ἱερουργία εἶναι τύπος τοῦ σωτηρίου πάθους, τῆς ταφῆς καὶ τῆς ἀναστάσεως τοῦ Χριστοῦ,... καθὼς καὶ ὁλόκληρης τῆς ἐπὶ γῆς σωτηριώδους παρουσίας Του καὶ θείας Οἰκονομίας [...]»

Ἰερομονάχου Γρηγορίου,
Ἡ Θεία Λειτουργία, Ἰερὸν Κοντλουμουσιανόν Κελλίον
Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου, Ἅγιον Ὅρος 2019, σ. 32

1	Π	† Παναγίας Γοργοῦτῆκος, Ἀνανίου ἀπ., Ρωμανοῦ Μελ., Ἰωάν. Κουκουζ.
2	Π	Κυπριανοῦ & Ἰουστίνης μαρτ., Θεοφίλου ὁσ. ὁμολογ.
3	Σ	† Διονυσίου Ἀρεοπαγίτου, Θεαγένους, Δαμάρεως μ.
4	Κ	† Β' ΛΟΥΚΑ, Ἰεροθέου ἐπ. Ἀθ., Δομνίκης, Βερενίκης & Προσδόκης
5	Δ	Χαριτίνης, Εὐδοκίμου μαρτ., Μεθοδίας ὁσ. τῆς ἐν Κιμῳλῳ
6	Τ	† Ὡμαῖ ἀποστ., Μακαρίου νέου ὁσιου. ἐκ Κίου Βιθυνίας
7	Τ	† Σεργίου & Βάκχου, Πολυχρον. ἱερομ., Ἰωάν. ἐρ. ὁσ. 98 Πατ. τῶν ἐν Κρήτῃ
8	Π	† Πελαγίας ὁσίας, Ταϊσίας ὁσίας, Ἰγνατίου ν., Φιλίππου ἐπισκ. Γορτύνης
9	Π	Ἰακώβου ἀπ. τοῦ Ἀλφαιού, Ἀνδρονίκου & Ἀθανασίας
10	Σ	Εὐλαμπίου & Εὐλαμπίας μ., Θεοφίλου ὁσ. ὁμολ., Πινυτοῦ ἐπ. Κνωσοῦ
11	Κ	† Δ' ΛΟΥΚΑ, ΑΓ. ΠΑΤΕΡΩΝ Ζ' Οικ. Σύν., Φιλίππου διακ. ἐκ τῶν 7
12	Δ	Ἀνδρονίκου, Πρόβου, Ταράχου μαρτ., Συμεών νέου θεολ.
13	Τ	Κάρπου, Βενιαμίν διακ., Χρυσῆς νεομ., Μελετίου Πηγᾶ Πατρ. Ἀλεξ.
14	Τ	Γερβασίου, Κοσμᾶ Μελωδοῦ, Παρασκευῆς ὁσ. Ἐπιβατίνης
15	Π	Λουκιανοῦ πρεσβ. Ἀντιοχείας, Σαββίνου ὁσ., Βάρσου ὁμ.
16	Π	Λογγίνου Ἐκατοντοντάρχου, Λεοντίου μάρτυρος.
17	Σ	Ἰσὴ προφήτου, Ἀνδρέου ὁσιου. τοῦ ἐν τῇ Κρίσει
18	Κ	† Λουκᾶ τοῦ Εὐαγγελιστοῦ, Μαρίνου τοῦ γέροντος μ.
19	Δ	Ἰωήλ προφ., Κλεοπάτρας ὁσ., Οὐάρου μάρτ., Μνάσωνος
20	Τ	† Ἀρτεμίου μεγάλ., Ματρώνης Χιοπολιτῆδος, Γερατίμου Κεφαλληνίας
21	Τ	Ἰλαρίωνος ὁσ. τοῦ Μεγάλου, Σωκράτους, Θεοδότῃς
22	Π	Ἀβερκίου ἱσαπ. ἐπ. Ἱεραπόλεως, τῶν ἐν Ἐφέσῳ 7 παίδων
23	Π	Ἰακώβου ἀπ. τοῦ Ἀδελφοθέου, Ἰγνατίου ἀρχιεπ. ΚΠόλεως
24	Σ	Ἀρέθα μεγαλομ., Σεβαστιανῆς μάρτ., Σαββίνου μ., Πρόκλου
25	Κ	† ΣΤ' ΛΟΥΚΑ, Μαρκιανοῦ & Μαρτυρίου τῶν Νοταρίων, Ταφιθᾶς ἐλεήμ.
26	Δ	† Δημητρίου Μεγαλομάρτυρος τοῦ Μυροβλήτου
27	Τ	Νέστορος μαρτ., Πρόκλης συζ. Μυροβλήτου
28	Τ	† Αγ. Σκέπης Θεοτ., Ἐπέτειος «ΟΧΙ» (Ἐθν. ἐορτή), Αγ. Τεσσαρῶν Νεομ. Ρεθ.
29	Π	Ἀναστασίας ὁσιου. Ρωμαίας, Ἀβραμίου ὁσίου & Μαρίας
30	Π	Κλεόπα & Ἀρτεμῖα ἀπ., Ζηνοβίου & Ζηνοβίας μαρτ.
31	Σ	Στάχους, Ἀπελλοῦ, Ἀριστοβούλου, Νικολοῦ ἐκ Χίου νεομ.

ΑΝΑΓΝΩΣΜΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΩΝ ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ

ΗΜ.	ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ	ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ	ΗΧΟΣ	ΕΩΘΙΝΟΝ
4	Β' Κορ. ς' 16 - ζ' 1	Λουκ. ς' 31-36	πλ. δ'	ΣΤ'
11	Τίτ. γ' 8-15	Λουκ. η' 5-15	α'	Ζ'
18	Κολ. δ' 5-11, 14-18	Λουκ. ι' 16-21	β'	Η'
25	Γαλ. α' 11-19	Λουκ. η' 27-39	γ'	Θ'

«[...] Ὁ Χρυσόστομος σημειώνει ὅτι “αὐτὴ ἡ Τράπεζα (ἡ Θ. Εὐχαριστία) εἶναι περισσότερο σεβαστὴ ἀπὸ τοὺς δεσμοὺς τῆς συγγένειας ἢ τῆς φιλίας”. Π' αὐτὸ συνειδητοποιοῦμε ὅτι μόνο κατὰ τὴ Θ. Εὐχαριστία αἰσθανόμαστε τὴν ἔννοια τοῦ ναοῦ ὡς “πατρικοῦ οἴκου”, ἐφόσον μὲ τὴν κοινὴ εὐχαριστιακὴ συμμετοχὴ γινόμαστε, κατὰ τρόπο ὄντολογικὸ, ἀδελφοὶ στό σῶμα τῆς Ἐκκλησίας. Ἡ κοινὴ αὐτὴ συμμετοχὴ ὁδηγεῖ στὴν ἀγιοπνευματικὴ ἐνότητα τῶν μελῶν τῆς Ἐκκλησίας, ὅπως πολὺ γλαφυρὰ τονίζεται στὴν εὐχὴ τῆς Ἀναφορᾶς, στὴ Λειτουργίᾳ τοῦ Μ. Βασιλείου: ... ἡμᾶς δὲ πάντας, τοὺς ἐκ τοῦ ἐνός ἄρτου καὶ τοῦ Ποτηρίου μετέχοντας, ἐνώσαι ἀλλήλοις, εἰς ἐνός Πνεύματος ἁγίου κοινωνίαν. [...]»

Γ.Ν. Φίλια, Καθηγητὴ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν,
Λειτουργικὴ, τ. Β', Ἡ Θεία Εὐχαριστία (μέχρι τὸν 15ο αἰ.),
ἐκδ. Γρηγόρη, Ἀθῆνα 2016, σ. 775

1	K	† Ε΄ ΛΟΥΚΑ, Κοσμά & Δαμιανού Ἀναγ. καὶ Θεοδότης μητρός αὐτῶν
2	Δ	Ἀκανδύνου, Πηγασίου, Ἀφθονίου, Ἐλπιδοφόρου & Ἀνεμποδίστου
3	T	† Ἀνακ. Λεψ. Ἀγ. Γεωργίου, Ἀκηνίμα καὶ σὺν αὐτῷ
4	T	Ἰωαννικίου ὁσ., Νικάνδρου ἐπ. Μύρων, Ἑρμαίου ἱερομ.
5	Π	Γαλακτίωνος & Ἐπιστήμης μαρτ., Ἑρμά & Λίνου ἐκ τῶν 70 ἀπ.
6	Π	Παύλου ἀρχ. ΚΠόλεως, Λουκά ὁσίου, Δημητρίου Κύπρου
7	Σ	Τῶν ἐν Μελιτινῇ 33 μ., Λαζάρου ὁσ. τοῦ Γαλιλαίου
8	K	† Ζ΄ ΛΟΥΚΑ, Σύναξις Παμμεγ. Ταξιαρχῶν Μιχαὴλ καὶ Γαβριὴλ
9	Δ	† Νεκταρίου Αἰγίνης, Θεοκτιστής, Ὀνησιφόρου μ.
10	T	Ἀρσενίου Καππαδόκη, Ὀλυμπά, Ὁρέστου μάρτ., Σωσιπάτρου
11	T	† Μηνᾶ μεγαλομάρτ., Βίκτωρος, Βικεντίου, Θεοδ. Στουδ.
12	Π	Ἰωάννου Ἐλεήμονος, Νείλου ὁσίου τοῦ Μυροβλήτου
13	Π	† Ἰωάννου Χρυσοστόμου ΚΠόλεως & Ἀνθούσης μητρός αὐτοῦ
14	Σ	† Φιλίππου τοῦ Ἀπ., Γρηγορίου Παλαμᾶ, Κων/νου τοῦ Ὑδραίου
15	K	† Η΄ ΛΟΥΚΑ, Γουρία, Σαμωνᾶ, Ἀββίου μ., Παΐσιου ὁσ. (ἀρχὴ νηστείας)
16	Δ	† Ματθαίου Ἀποστόλου & Εὐαγγελιστοῦ, Ἰφιγενείας
17	T	Γρηγορίου Νεοκαισαρείας, Μαξίμου & Γενναδίου ΚΠόλεως
18	T	Ἀναστασίου Παραμυθ., Ρωμανοῦ, Πλάτωνος μ.
19	Π	Ἀβδίου προφ., Ἡλιοδώρου & Ἀγαπίου μαρτ. Βαρλαάμ
20	Π	Γρηγορίου Δεκαπολίτου ὁσ., Πρόκλου ΚΠόλεως
21	Σ	† ΤΑ ΕΙΣΟΔΙΑ ΤΗΣ ΘΕΟΤΟΚΟΥ
22	K	† Θ΄ ΛΟΥΚΑ, Ἰακώβου ὁσ. ἐν Εὐβοίᾳ, Ὀνησίμου ἐκ τῶν 70 ἀποστ.
23	Δ	† Ἀμφιλοχίου ἐπ. Ἰκονίου, Γρηγορίου Ἀκραγ., Ἰσχυρίωνος ἐπ.
24	T	Κλήμεντος Ρώμης, Πέτρου Ἀλεξανδρείας, Ἑρμογένους Ἀκραγαντίνων
25	T	† Αἰκατερίνης μεγαλομ., Μερκουρίου μεγαλ., Πέτρου ὁσ.
26	Π	† Στυλιανοῦ ὁσ., Νίκωνος «Μετανοεῖτε»
27	Π	Ἰακώβου Πέρσου, Πινουφρίου, Ναθαναὴλ ὁσ., Ἀρσενίου Ἁγιοφαραγ. ὁσ.
28	Σ	Στεφάνου τοῦ Νέου ὁσ. ὁμ., Εἰρηνάρχου μαρτ., 15 μαρτύρων
29	K	† ΙΓ΄ ΛΟΥΚΑ, Διονυσίου Κορίνθου, Παραμόνου, Φιλουμένου μ.
30	Δ	† Ἀνδρέου ἀπ. Πρωτοκλήτου, Θρον. Ἑορτὴ Οἴκου. Πατριαρχεῖον

ΑΝΑΓΝΩΣΜΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΩΝ ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ

ΗΜ.	ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ	ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ	ΗΧΟΣ	ΕΩΘΙΝΟΝ
1	Α΄ Κορ. ιβ΄ 27 - ιγ΄ 8	Λουκ. ις΄ 19-31	δ΄	Ι΄
8	Έβρ. β΄ 2-10	Λουκ. η΄ 41-56	πλ. α΄	ΙΑ΄
15	Έφεσ. β΄ 4-10	Λουκ. ι΄ 25-37	πλ. β΄	Α΄
22	Έφεσ. β΄ 14-22	Λουκ. ιβ΄ 16-21	βαρύς	Β΄
29	Έφεσ. δ΄ 1-7	Λουκ. ιη΄ 18-27	πλ. δ΄	Γ΄

«[...] Οἱ ἀπλοὶ πιστοὶ δὲν εἶναι ξεκομμένοι ἀπὸ τὰ δρώμενα, ψάλλουν “τῷ πνεύματι” καὶ “τῷ νοῖ” καὶ δοξάζουν τὸ Θεό “ἐν τῷ σώματι” καὶ “ἐν τῷ πνεύματι”, “ἐν ἐνὶ στόματι”. Προσεύχονται “τῷ πνεύματι”, προσεύχονται “καὶ τῷ νοῖ”, ἄλλοτε σέ ὀρθία στάση “ἐπαίροντας ὁσίους χεῖρας” καὶ ἄλλοτε γοναστιστοί, ὅταν οἱ περιστάσεις ἀπαιτοῦν μιὰ πιό θερμὴ προσευχή. [...]»

Παναγιώτῃ Ἰ. Σκαλτσῇ,
Λειτουργικὲς Μελέτες II, σ. 127

ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 2020

1	T	Ναοίμ προφ., Φιλαρέτου όσίου του Έλεήμονος
2	T	Μυρόπης μ. τής έν Χίω, Πορφυρίου όσίου Κανσκαλυβίτου
3	Π	Σοφονίου προφ., Αγγελή νεομ., Θεοδούλου όσ.
4	Π	† Βαρβάρας μεγαλομ., Ιωάννου Δαμασκηνού, Σεραφείμ
5	Σ	† Σάββα όσίου του ήγιασμένου, Διογένους μάρτ.
6	K	† Ι' ΛΟΥΚΑ, Νικολάου άρχιεπισκ. Μύρων Λυκίας θαυματουργού
7	Δ	Αμβροσίου Μεδιολάνων, Γερασίου Εύβοιας
8	T	Παταπίου όσ., Σωσθένους, Απολλύ, Τυχηού άποστ.
9	T	† Σύλλημης Άγ. Άννης μητρός τής Θεοτόκου, Άννης προφ.
10	Π	Μηνά του Καλλικελάδου, Ερμονένους, Εύγράφου μ.
11	Π	† Νικηφόρου Φωκά Βασιλ., Δανιήλ & Λουκά των Στυλιτών
12	Σ	† Σπυρίδωνος έπ. Τριμυθούντος, Ιωάννου όσ. Ζιχών
13	K	† ΙΑ' ΛΟΥΚΑ, (Προπ.), Εύστρατ., Αύξεντ., Εύγενίου, Μαρδαρ., Όρέστ. μ.
14	Δ	Θύρσου, Λευκίου, Καλλινίκου, Απολλωνίου, Φιλήμονος, Άρριανού
15	T	† Έλευθερίου ήερομ. & μητρός αυτού Άνθιας
16	T	Άγγαίου πρ., Μοδέστου, Θεοφανούς βασ.
17	Π	† Διονυσίου έπ. Αίγιν. θαυμ., Δανιήλ πρ. καί Άγ. Τριών Παίδων
18	Σ	Σεβαστιανού, Νικοστράτου & Ζωής, Φωκά μάρτ.
19	Σ	Βονιφατίου & Άγλαίας, Άρεως, Εύτυχίου & Θεσσαλονίκης μάρτ.
20	K	† ΠΡΟ ΧΡΙΣΤΟΥ ΓΕΝΝΗΣΕΩΣ, Ίγνατίου Θεοφ., Φιλογονίου Άντ.
21	Δ	Ίουλιανής & των σύν αυτή 500 μ., Θεμιστοκλέους μάρτ.
22	T	† Άναστασίας Φαρμακολυτριάς, Θεοδότης & 3 παιδων αυτής μ.
23	T	† Τών έν Κρήτη Άγιών Δέκα Μαρτύρων
24	Π	Εύγενίας όσιοπαρθενομ., Βασίλας καί Άχαΐκού μαρτ.
25	Π	† Η ΚΑΤΑ ΣΑΡΚΑ ΓΕΝΝΗΣΙΣ ΤΟΥ ΙΗΣΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ
26	Σ	† Σύναξις Ύπεραγίας Θεοτόκου, Εύθυμίου Σάρδεων όμολ.
27	K	† ΜΕΤΑ ΧΡΙΣΤΟΥ ΓΕΝΝΗΣΕΙΝ, Στεφάνου άρχidiaκ. πρωτομάρτυρος
28	Δ	Τών έν Νικομηδεία Δισμυρίων μ., Μυχαδονίου μάρ., Σίμωνος όσ.
29	T	Τών άγιών 14.000 Νηπίων υπό Ηρώδου άναηρ., Γεωργίου έπ. Νικομηδ.
30	T	† Ιεδεών όσιομάρτυρος του Καρακαλληνού
31	Π	Μελάνης όσ. τής Ρωμείας, Ζωτικού του Όρφανοτρόφου

ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 2020

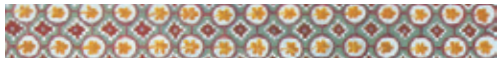
ΑΝΑΓΝΩΣΜΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΩΝ ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ

ΗΜ.	ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ	ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ	ΗΧΟΣ	ΕΩΘΙΝΟΝ
6	Έβρ. ιγ' 17-21	Λουκ. ιγ' 10-17	α'	Δ'
13	Κολ. γ' 4-11	Λουκ. ιδ' 16-24, Ματθ. κβ' 14	β'	Ε'
20	Έβρ. ια' 9-10, 32-40	Ματθ. α' 1-25	γ'	ΣΤ'
27	Πράξ. ζ' 8 - ζ' 5, 47-60	Ματθ. β' 13-23	δ'	Ζ'

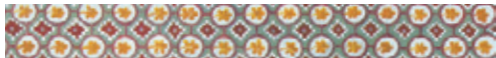
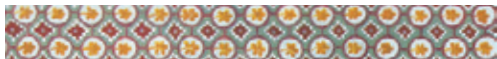
«Όταν λειτουργάς, νά 'χεις ύπόψη σου ότι είσαι με-
σίτης. Παραλαμβάνεις από τόν κόσμο πόνο, δάκρυα,
ασθένειες, παρακλήσεις και τ' άναφέρεις επάνω είς
τόν θρόνο τής θεότητος. Καί μεταφέρεις κατόπιν
στόν κόσμο παρηγοριά, θεραπεία, ό, τι έχει ανάγκη
ό καθέννας. Μεγάλο άξίωμα σ' έχει άξιώσει, παιδί
μου, ό Θεός. Νά τό καλλιεργήσεις. Τό αυτί του Θεού
είναι στό στόμα του ήερέως. [...]»

Γέροντας Έφραίμ Κατουνακιώτης
(κυφορομμένο άγίου),
έκδ. Ι. Ήσυχαστηρίου «Άγιος Έφραίμ»,
Κατουνάκια Άγίου Όρους, σ. 220

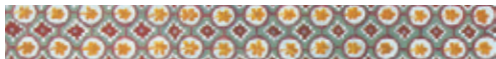
Παρχάλιον τοῦ διςέκτου ἔτους 2020

Ἰνδικτιῶνος 13.
 Ἡλίου κύκλοι 24.
 Σελήνης κύκλοι 4.
 Σελήνης θεμέλιον 17.
 Κρεοφαγίας ἡμέραι 61.
 Τὸ Τριῶδιον ἄρχεται 9 Φεβρουαρίου.
 Ἑωθινόν Α΄, Ἦχος α΄.
 Ἡ Κυριακὴ τῆς Ἀπόκρεω, 23 Φεβρουαρίου.
 Ἡ Μεγάλῃ Τεσσαρακοστῇ ἄρχεται 2 Μαρτίου.
 Ὁ Εὐαγγελισμός, Τετάρτη Δ΄ Νηστειῶν.
 Νομ. Φάσκα, Κυριακὴ τῶν Βαΐων.
 Λατίνων Πάσχα, 12 Ἀπριλίου
Τὸ ΑΓΙΟΝ ΠΑΣΧΑ, 19 Ἀπριλίου.
 Ἡ Ἀνάληψις, 28 Μαΐου.
 Ἡ Πεντηκοστή, 7 Ἰουνίου.
 Ἡ Κυριακὴ τῶν Ἀγίων Πάντων, 14 Ἰουνίου.
 Ἡ νηστεία τῶν Ἀγίων Ἀποστόλων [ἡμ. 14].
 Ἡ μνήμη αὐτῶν ἡμέρα Δευτέρα.

Παρχάλιον τοῦ ἔτους 2021

Ἰνδικτιῶνος 14.
 Ἡλίου κύκλοι 25.
 Σελήνης κύκλοι 6.
 Σελήνης θεμέλιον 28.
 Κρεοφαγίας ἡμέραι 73.
 Τὸ Τριῶδιον ἄρχεται 21 Φεβρουαρίου.
 Ἑωθινόν Δ΄, Ἦχος δ΄.
 Ἡ Κυριακὴ τῆς Ἀπόκρεω, 7 Μαρτίου.
 Ἡ Μεγάλῃ Τεσσαρακοστῇ ἄρχεται 15 Μαρτίου.
 Ὁ Εὐαγγελισμός, Πέμπτη Β΄ Νηστειῶν.
 Νομ. Φάσκα, Μεγ. Σάββατον.
 Λατίνων Πάσχα, 4 Ἀπριλίου
Τὸ ΑΓΙΟΝ ΠΑΣΧΑ, 2 Μαΐου.
 Ἡ Ἀνάληψις, 10 Ἰουνίου.
 Ἡ Πεντηκοστή, 20 Ἰουνίου.
 Ἡ Κυριακὴ τῶν Ἀγίων Πάντων, 27 Ἰουνίου.
 Ἡ νηστεία τῶν Ἀγίων Ἀποστόλων [ἡμ. 1].
 Ἡ μνήμη αὐτῶν ἡμέρα Τρίτη.

Εγκατάσταση εξωτερικού άπινιδωτή στο κατάστημα της Παγκρήτιας Συνεταιριστικής Τράπεζας στο Άρκαλοχώρι, από το Κοινωνικό Ίατρείο-Φαρμακείο (Φεβρουάριος 2019)

Από την εκδήλωση μνήμης για την Άλωση της Κωνσταντινούπολης, υπό τον τίτλο «Η Άλωση της Κωνσταντινούπολης το 1453 και η σύγχρονη πρόκληση του δημογραφικού μας προβλήματος» στο Πολιτιστικό Πολύκεντρο της Ί. Μητροπόλεως στο Άρκαλοχώρι (Μάιος 2019)

Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης μας στὴν τελετὴ ἀποφοιτήσεως τῶν πτυχιούχων
τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς Τιμίου Σταυροῦ Βοστώνης.

Ἀπὸ τὴν ἐπίσημη ἐπίσκεψη τῆς Α.Ε. τοῦ Προέδρου τῆς Ἑλληνικῆς Δημοκρατίας
κ. Προκόπη Παυλόπουλου, στὸ Καστέλλι Πεδιάδος κατὰ τὶς ἐπετειακὲς ἐκδηλώσεις μνήμης
γιά τὸ πρῶτο σαμποτάζ κατὰ τοῦ ἄξονα στὴν Εὐρώπη τὸ 1942 (Ιούνιος 2019)

Άπό τήν ἐνθρόνιση τοῦ Σεβ. Ἀρχιεπισκόπου Ἀμερικής κ. Ἐλπιδοφόρου, μετά τοῦ ἐκπροσώπου τῆς Α.Θ.Π. τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ.κ. Βαρθολομαίου, Σεβ. Μητροπολίτου Γερμανίας κ. Αὔγουστίνου (Ἰούνιος 2019)

Άπό τήν ἐνθρόνιση τοῦ Σεβ. Ἀρχιεπισκόπου Αὐστραλίας κ. Μακαρίου στό Σίδνεϋ, ὅπου ὁ Σεβ. Μητροπολίτης μας ἐκπροσώπησε τήν Ἱ. Επαρχιακή Σύνοδο τῆς Ἐκκλησίας Κρήτης. (Ἰούνιος 2019)

Άπό τήν πανήγυρη τοῦ Ἱεροῦ Μητροπολιτικοῦ Ναοῦ Ἁγίου Ἀνδρέα Κρήτης εἰς τό Ἀρκαλοχώρι
(Ἰούλιος 2019)

Ἀπό τήν πανήγυρη τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Ἁγίας Μαρίνας Βόνης (Ἰούλιος 2019)

Από την πολυαρχιερατική Θεία Λειτουργία στα όνομαστήρια του Αρχιεπισκόπου Κρήτης κ. Ειρηναίου, στον Ι. Μητροπολιτικό Ναό του Αγίου Μηνά Ηρακλείου (Αύγουστος 2019)

Από το πολυαρχιερατικό συλλειτουργό στον Ιερό Ναό Αγίου Αποστόλου Ανδρέου στην Πάτρα, επί τη 55η επέτειώ της Τιμίας Κάρας του Αγίου Ανδρέου (Σεπτέμβριος 2019)

Κρητική Ἀγιολογία

- Ἰανουαρίου** 4 Νικηφόρου ὁσίου Λεπρού
5 Γρηγορίου ὁσίου τοῦ ἐν Ἀκρίτα.
11 Νικηφόρου νεομάρτυρος, τοῦ ἐκ Κριτσᾶς Κρήτης.
13 Παναγίας τῆς Μεσοπαντητίσσης.
17 Γερασίμου Παλλαδᾶ, Πατριάρχου Ἀλεξανδρείας.
22 Ἰωσήφ ὁσίου τοῦ ἡγιασμένου ἐξ Ἄζω-κεράμου τῆς Σητείας.
29 Ἰγνατίου ὁσίου τοῦ Σιναΐτου ἐκ Ρεθύμνης.

- Φεβρουαρίου** 3 Σύναξις Παναγίας τῆς Βρεφοτρόφου.
4 Νικολάου ὁμολογητοῦ τοῦ Στουδίτου.
7 Γεωργίου νεομάρτυρος τοῦ Διβόλη ἐξ Ἀλικιανοῦ Κυδωνίας.

- Μαρτίου** 15 Μανουὴλ νεομάρτυρος τοῦ Κρητός.
17 Παύλου τοῦ ὁσιομάρτυρος.
20 Μύρωνος νεομάρτυρος ἐξ Ἡρακλείου Κρήτης.
31 Θεοφίλου τοῦ ἐν Κρήτῃ μαρτυρήσαντος.

- Ἀπριλίου** 3 Ἰωσήφ ὁσίου Ὑμνογράφου.
7 Γερασίμου ὁσίου Βυζαντίου.

Τρίτη Διακαινησίμου: Θαῦμα τοῦ Ἁγ. Μηνᾶ καὶ Σύναξις τῶν ἐν Κρήτῃ ἱεραρχῶν Τίτου, Ἀνδρέου, Εὐμενίου, Κυρίλλου καὶ Μύρωνος.

Τετάρτη Διακαινησίμου: Νικάνδρου ὁσίου τοῦ Μυροβλήτου, ἐκ Ριζοκάστρου Καστελλιανών.

- Μαΐου** 1 Μαρίας νεομάρτυρος ἐκ Φουρνῆς.
14 Μάρκου τοῦ Κρητός νεομάρτυρος, τοῦ ἐν Σμύρνῃ μαρτυρήσαντος.
14 Λεοντίου Β' Πατριάρχου Ἱεροσολύμων.
15 Ἐπανακομιδὴ Τιμίας Κάρας Ἀποστόλου Τίτου, πρώτου Ἐπισκόπου Κρήτης.
19 Μελχισεδέκ Ἐπισκόπου Κισσάμου

- Ἰουνίου** 9 Πέντε κανονικῶν Παρθένων, τῶν ἐν Ἀργυρουπόλει Ρεθύμνης.
14 Κυρίλλου ἱερομάρτυρος, ἀρχιεπισκόπου Γορτύνης.
23 Πάντων τῶν Ἁγίων Νεομαρτύρων Κρήτης καὶ τῶν σὺν αὐτοῖς Νεομαρτύρων Κρητῶν Ἐπισκόπων (1821).
25 Μεθοδίου ὁσίου ἐν Νιβρῶτῳ.
28 Συμεὼν ὁσίου, μαγίστρου Νικητάρχου.

- Ιουλίου** Ἀ' Κυριακὴ Σύναξις πάντων τῶν ἐν Κρήτῃ διαλαμπάντων Ἁγίων.
4 Ἀνδρέου Ἀρχιεπισκόπου Κρήτης τοῦ Ἱεροσολυμίτου.
5 Ἀθανασίου ὁσίου Ἀθωνίτου.

- 9 Μεθοδίου Λάμπης, νεομάρτυρος.
10 Παρθενίου καὶ Εὐμενίου, ὁσίων Κου-
δουμᾶ.
12 Γερασίμου καὶ Ἀκακίου ὁσίων.
14 Τεσσάρων νεομαρτύρων, Μελισσουρ-
γίου Κισάμου.
14 Πέτρου ἱερομάρτυρος, Ἐπισκόπου
Κρήτης.

- Αὐγούστου** 7 Ἰωσήφ ὁσίου Γερωντογιάννη.
8 Μύρωνος, Ἐπισκόπου Κρήτης.
12 Δώδεκα στρατιωτῶν Μαρτύρων ἐκ
Κρήτης.
17 Εὐτυχίου Γορτύνης καὶ τῶν ἀδελφῶν
αὐτοῦ Εὐτυχιανοῦ καὶ Κασσιανῆς.
18 Ματθαίου νεομάρτυρος ἐκ Γερακαρίου.
21 Ἀθανασίου Πατελάρου, Πατριάρχου
Κωνσταντινουπόλεως.
23 Χαραλάμπους ὁσίου Καλυβιανῆς.
25 Τίτου Ἀποστόλου καὶ πρώτου Ἐπισκό-
που Κρήτης.

- Σεπτεμβρίου** 1 Νικολάου ὁσίου Κουρταλιώτου.
2 Κοσμᾶ ὁσίου Ἐρημίτου, τοῦ Κρητός.
4 Ἀνθίμου ὁσίου τοῦ νέου ἐκ Κεφαλληνίας.
15 Ἰωάννου τοῦ ἐν Νέᾳ Ἐφέσῳ, Κρητός
νεομάρτυρος.
18 Εὐμενίου, Ἀρχιεπισκόπου Γορτύνης.

- 20 Ἰλαρίωνος τοῦ νέου Κρητός ὁσιομάρ-
τυρος καὶ κυρ Ἰωάννου, τοῦ ἐν Κρήτῃ
ὁσίου.

- Ὀκτωβρίου** 7 Ἰωάννου τοῦ ἐρημίτου καὶ τῶν ἐν Ἀζω-
γυρῇ Σελίνου 98 Θεοφόρων Πατέρων.
8 Φιλίππου, Ἐπισκόπου Γορτύνης.
10 Πινυτοῦ, Ἐπισκόπου Κνωσοῦ.
13 Μελετίου τοῦ Πηγᾶ, Πατριάρχου Ἀλε-
ξανδρείας, τοποτηρητοῦ Πατρ. Κων-
σταντινουπόλεως.
17 Ἀνδρέου τοῦ ἐν Κρίσει.
20 Ἀνδρονίκου τοῦ μάρτυρος.
20 Γερασίμου τοῦ ἐν Κεφαλληνίᾳ.
28 Τῶν ἐν Ρεθύμνῃ τεσσάρων νεομαρτύ-
ρων Γεωργίου, Ἀγγελῆ, Μανουήλ, Νι-
κολάου.

- Νοεμβρίου** 22 Ἀνθίμου ὁμολογητοῦ, Προέδρου Κρή-
της.
26 Νίκωνος τοῦ «Μετανοεῖτε».
27 Γρηγορίου καὶ Γερασίμου τῶν Σιναϊτῶν.

- Δεκεμβρίου** 11 Νικηφόρου τοῦ Φωκᾶ.
23 Τῶν ἁγίων Δέκα Μαρτύρων, τῶν ἐν
Κρήτῃ μαρτυρησάντων.
30 Γεδεῶν νεομάρτυρος, τοῦ Καρακαλη-
νοῦ.

Σημαντικότερα Ιστορικά Γεγονότα τῆς Χριστιανικῆς Κρήτης

- 1 μ.Χ.: Ἡ Χριστοῦ Γέννηση. Ἡ Κρήτη ἀποτελεῖ ἐπαρχία τῆς Ρωμαϊκῆς Αὐτοκρατορίας.
- 33: Οἱ Κρήτες εὐαγγελίζονται τὸ χριστιανισμό (Πράξ. Β' 11).
- 62-63: Ἄφιξη Ἀπ. Παύλου στὴν Κρήτη καὶ τοποθέτηση τοῦ Ἀπ. Τίτου ὡς πρώτου Ἐπισκόπου Κρήτης.
- 250: Διωγμοὶ Δεκίου.
- 304: Διωγμοὶ Μαξιμιανοῦ.
- 395: Ὅριστική διαίρεση τῆς Ρωμαϊκῆς Αὐτοκρατορίας. Ἡ Κρήτη ὑπάγεται στὸ ἀνατολικό τμήμα (Βυζαντινὴ Αὐτοκρατορία).
- 395-824: Βυζαντινὴ Διοίκηση (Α' Περίοδος).
- 754: Ἡ Κρήτη ἀποσπᾶται ἀπὸ τὴν παπικὴ δικαιοδοσία καὶ προσαρτᾶται στὸ Πατριαρχεῖο Κωνσταντινουπόλεως.
- 824: Κατάληψη τῆς Κρήτης ἀπὸ Σαρακηνοὺς Ἀραβες.
- 824-961: Ἀραβικὴ Διοίκηση.

- 961: Ὁ στρατηγὸς Νικηφόρος Φωκάς ἐπαναφέρει τὴν Κρήτη στὴ Βυζαντινὴ Αὐτοκρατορία.
- 961-1204: Βυζαντινὴ Διοίκηση (Β' Περίοδος).
- 1211: Κατάληψη τῆς Κρήτης ἀπὸ τοὺς Βενετοὺς. Ἀπαγόρευση τῆς ὑπαρξης ὀρθοδόξου Μητροπολίτη καὶ ὀρθοδόξων Ἐπισκόπων στὸ νησί.
- 1211-1669: Βενετικὴ Διοίκηση.
- 1272-1367: Περίοδος ἐπαναστάσεων κατὰ τῶν Βενετῶν.
- 1645-1648: Κατάληψη τῆς Κρήτης ἀπὸ τοὺς Ὀθωμανοὺς. Ἐγκαθίδρυση καὶ πάλι ὀρθοδόξου Μητροπολίτη καὶ Ἐπισκόπων στὴν Κρήτη. Πρῶτος Μητροπολίτης ὁ Νεόφυτος Πατελάρος.
- 1669: Παράδοση τοῦ Χάνδακα στοὺς Ὀθωμανοὺς μετὰ ἀπὸ πολιορκία 21 ἐτῶν.
- 1669-1898: Ὀθωμανικὴ Διοίκηση.
- 1770: Ἡ ἐπανάσταση τοῦ Δασκαλογιάννη.
- 1821: Ἑλληνικὴ ἐπανάσταση.
- 1866: 9 Νοεμβρίου: Ὁλοκαύτωμα Ἀρκαδίου.
- 1898: 2 Νοεμβρίου: Αὐτόνομη Κρητικὴ Πολιτεία.
- 1900: α. Ὑπογραφή Σύμβασης Οἰκουμενικοῦ

- Πατριαρχείου καί Κρητικής Πολιτείας από τοὺς ἐκπροσώπους: Κρήτης Εὐμένιο καί Ἐλευθέριο Βενιζέλο.
β. Πρῶτος Καταστατικός Χάρτης τῆς Ἐκκλησίας Κρήτης.
- 1913: 1 Δεκεμβρίου: Ἡ Κρήτη ἐνώνεται μέ τό Ἑλληνικό Κράτος.
- 1928: 4 Σεπτεμβρίου: Τό Οἰκουμενικό Πατριαρχεῖο ἀναθέτει στήν Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος προσωρινῶς καί ἐπιτροπικῶς τή διοίκηση τῶν Νέων Χωρῶν, δηλαδή τῶν περιοχῶν πού προσαρτήθηκαν μετά τοὺς βαλκανικούς πολέμους τοῦ 1912-1913 στήν Ἑλληνική Ἐπικράτεια. Ἡ Κρήτη παραμένει στό Πατριαρχεῖο.
- 1941: 20-29 Μαΐου: Μάχη τῆς Κρήτης. Ἡ ἀντίσταση τῶν Κρητῶν ἐναντίον τῶν Ναζί.
- 1961: Νέος Καταστατικός Χάρτης τῆς Ἐκκλησίας Κρήτης.
- 1962: Ἀνύψωση τῶν Ἐπισκοπῶν τῆς Κρήτης σέ Μητροπόλεις.
- 1967: Ἀνύψωση τῆς Μητροπόλεως Κρήτης σέ Ἀρχιεπισκοπή.

- 1991: 22 Ὀκτωβρίου: Ὁ ἀπό Χαλκηδόνος Βαρθολομαῖος ἐκλέγεται Ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως, Νέας Ρώμης καί Οἰκουμενικός Πατριάρχης.
- 1992: Πρῶτη ἐπίσκεψη τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου στήν Κρήτη.
- 2001: 20 Ἰανουαρίου: Ἰδρυση Ἱ. Μητροπόλεως Ἀρκαλοχωρίου, Καστελλίου καί Βιάννου, ἐνάτης Μητροπόλεως στήν Ἐκκλησία Κρήτης, μέ τόν ὑπ' ἀριθμ. 1047/2000 Πατριαρχικό καί Συνοδικό Τόμο.
- 2006: 26 Ἰουλίου: Ἐκδημία Ἀρχιεπισκόπου Κρήτης κυροῦ Τιμοθέου.
30 Αὐγούστου: Ἐκλογή νέου Ἀρχιεπισκόπου Κρήτης τοῦ ἀπό Κυδωνίας καί Ἀποκορώνου κ. Εἰρηναίου.
- 2008: 16 Ὀκτωβρίου: Ὁ Οἰκουμενικός Πατριάρχης Κύριος Κύριος Βαρθολομαῖος μετά των Προκαθημένων τῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν ἐπισκέφθηκε τήν Κρήτη κατά τό ἔτος τοῦ Ἀποστόλου Παύλου.
- 2016: Ἀγία καί Μεγάλη Σύνοδος τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας στήν Κρήτη.

ΕΠΕΤΗΡΙΣ

Ι. ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ ΑΡΚΑΛΟΧΩΡΙΟΥ ΚΑΣΤΕΛΛΙΟΥ ΚΑΙ ΒΙΑΝΝΟΥ

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΑ, ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΑ ΚΑΙ ΠΟΙΜΑΝΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ

Ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Ἀρκαλοχωρίου,
Καστελλίου καὶ Βιάννου, Ὑπέρτιμος καὶ Ἐξάρχος
Πεδιάδος κ. Ἀνδρέας (Νανάκης), καθηγητὴς τῆς
Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Ἀριστοτελείου Πανεπιστη-
μίου Θεσσαλονίκης, Πρόεδρος Διοικούσης Ἐπι-
τροπῆς τῆς Ἀνωτάτης Ἐκκλησιαστικῆς Ἀκαδημίας
Ἡρακλείου Κρήτης.

Χειροτονία: 3 Νοεμβρίου 2001.

Ὄνομασθήρια: 4 Ἰουλίου

Α΄ ΔΙΟΙΚΗΣΙΣ

Ἔδρα: Ἀρκαλοχώρι Ἡρακλείου
Διεύθυνσις: Πολιτιστικόν Πολύκεντρον, Τ.Κ. 703 00
Τηλέφωνα: 28910 22042
28910 22069
Τηλέφωνον Μητροπολίτου: 28910 24610
Τηλεομοιοτυπικόν (Fax): 28910 24612
Ἡλεκτρον. Διεύθ. (e-mail): imarkal1@otenet.gr
Ἱστοσελίδα (web address): <http://www.imakb.gr>

*Πρωτοσύγκελλος: Ἀρχιμ. Κορνήλιος Ἀθανασάκης.
Γενικός Ἀρχιερατικὸς Ἐπίτροπος: Πρωτοπρ. Πέτρος
Ψυλλάκης, τηλ. 2891022069. Ἀναπληρωτὴς Γενικός
Ἀρχιερατικὸς Ἐπίτροπος: Πρωτοπρ. Σπυρίδων Φου-
καράκης, τηλ. 2891022069. Γραμματεῖς: Πρωτοπρ.
Δημήτριος Καπελλάκης καὶ κ. Γεώργιος Στειακάκης
τηλ. 2891022042. Γραφεῖον Οἰκονομικῶν, Τ.Π.Ο.Ε.Κ.Ε.:
Πρωτοπρ. Σπυρίδων Φουκαράκης, τηλ. 2891024609,
6979552221. Λογιστής: κ. Βασίλειος Μπουζούκης,
τηλ. 2891024611. Γραφεῖον Γάμων: Πρωτοπρ. Πέτρος
Ψυλλάκης καὶ Πρεσβ. Ἐμμανουήλ Πνευματικῆς,
τηλ. 2891022069. Γραφεῖον Προσωπικοῦ, Γραφεῖον
Διαζυγίων: Πρωτοπρ. Δημήτριος Καπελλάκης, τηλ.
2891022042. Γραφεῖον Μισθοδοσίας: κ. Βασίλειος
Μπουζούκης, τηλ. 2891024611. Γραφεῖον Ναοδομίας:
Πρεσβ. Ἐμμανουήλ Πνευματικῆς, τηλ. 2891022069.
Ὁδηγὸς Μητροπολίτου: -*

ΣΥΜΒΟΥΛΙΑ

1. Μητροπολιτικόν Συμβούλιον: Πρόεδρος: Σεβ. Μητροπολίτης Ἀρκαλοχωρίου, Καστελλίου καὶ Βιάννου κ. Ἀνδρέας. *Μέλη:* κα Μαρία Σκραφνάκη, Νομικός, κ. Παντελής Ἀποδουλιανάκης, Ἐκπρόσωπος Δ.Ο.Υ. Ἡρακλείου, Πρωτοπρ. Γεώργιος Κουνάλακης, Πρωτοπρ. Εὐάγγελος Σταφυλάκης, κ. Γεώργιος Παπαδόπουλος, Ἐκκλησιαστικός Σύμβουλος. *Γραμματεὺς:* Πρωτοπρ. Δημήτριος Καπελλάκης.

2. Ἐπισκοπικόν Δικαστήριον: Πρόεδρος: Σεβ. Μητροπολίτης Ἀρκαλοχωρίου, Καστελλίου καὶ Βιάννου κ. Ἀνδρέας. *Τακτικά Μέλη:* Πρωτοπρεσβύτεροι Στυλιανός Βερίγος καὶ Στυλιανός Γεωργιαννάκης. *Ἀναπληρωματικά Μέλη:* Πρωτοπρεσβύτεροι Ἐμμανουὴλ Κοσιδεκάκης καὶ Δημήτριος Πάγκαλος. *Γραμματεὺς:* Πρωτοπρ. Δημήτριος Καπελλάκης.

3. ΕΤΕΑΕΠ: Πρόεδρος: Σεβ. Μητροπολίτης Ἀρκαλοχωρίου, Καστελλίου καὶ Βιάννου κ. Ἀνδρέας. *Γραμματεὺς:* Πρωτοπρ. Δημήτριος Καπελλάκης. *Ταμίας-Λογιστής:* Πρωτοπρ. Σπυρίδων Φουκαράκης.

4. Κέντρον Ἀλληλεγγύης καὶ Κοινωνικῆς Συνοχῆς: Πρόεδρος· ὁ Σεβ. Μητροπολίτης. Ἀναπλ. Πρόεδρος· Πρωτοπρ. Πέτρος Ψυλλάκης. *Γραμματέας·* Πρεσβ. Ἐλευθέριος Σκουλάς, Ταμίας· Πρωτοπρ. Ἐμμανουὴλ Κοσιδεκάκης, Μέλη· κ. Ἐμμανουὴλ Χρονάκης καὶ κ. Εὐάγγελος Δρακουτός.

5. Ὁργανισμός Διοικήσεως Μοναστηριακῆς Περιουσίας (Ο.Δ.Μ.Π.) Ν. Ἡρακλείου: ὁ Σεβ. Μητροπολίτης, ὡς δεῦτερος ἀντιπρόεδρος τοῦ ὁργανισμοῦ.

6. Διοικοῦσα Ἐπιτροπὴ Πατριαρχικῆς Ἀνωτάτης Ἐκκλησιαστικῆς Ἀκαδημίας Κρήτης: Πρόεδρος: Σεβ. Μητροπολίτης Ἀρκαλοχωρίου, Καστελλίου καὶ Βιάννου κ. Ἀνδρέας. *Ἀντιπρόεδρος:* Σεβ. Μητροπολίτης Γορτύνης καὶ Ἀρκαδίας κ. Μακάριος. *Μέλη:* Σεβ. Μητροπολίτης Κυδωνίας καὶ Ἀποκορώνου κ. Δαμασκηνός, Σεβ. Μητροπολίτης Κισάμου καὶ Σελίνου κ. Ἀμφιλόχιος, Πρωτοπρ. Γεώργιος Μαρνέλλος - Ἀν. Καθηγητῆς Π.Α.Ε.Α.Η.Κ., κ. Ἀπόστολος Μπουρνέλης - Ἀν. Καθηγητῆς Π.Α.Ε.Α.Η.Κ., κ. Νικόλαος Παπαδογιαννάκης, Καθηγητῆς Πανεπιστημίου Κρήτης.

7. Διοικητικόν Συμβούλιον «Νηστικάκειον Μονάδος Φροντίδος Ἡλικιωμένων»: Πρόεδρος: Σεβ. Μητροπολίτης Ἀρκαλοχωρίου, Καστελλίου καὶ Βιάννου κ. Ἀνδρέας.

8. Διοικητικόν Συμβούλιον «Ψαράκειον Γηροκομεῖον Ἀρκαλοχωρίου»: Πρόεδρος: Σεβ. Μητροπολίτης Ἀρκαλοχωρίου, Καστελλίου καὶ Βιάννου κ. Ἀνδρέας.

ΣΥΝΟΔΙΚΕΣ ΕΠΙΤΡΟΠΕΣ

α. Συνοδικὴ Ἐπιτροπὴ ἐπὶ τῶν Αἰρέσεων: Ἀρχιμ. Ζαχαρίας Δορούκας, κ. Μαρίνος Δασκαλάκης.

β. Συνοδική Ἐπιτροπή ἐπὶ τῆς Νεότητος: Ἀρχιμ. Μεθόδιος Φλουρῆς.

γ. Συνοδική Ἐπιτροπή ἐπὶ τοῦ Ὁρησκευτικοῦ Τουρισμοῦ: Ἀρχιμ. Ἰερόθεος Χιώτης.

δ. Συνοδική Ἐπιτροπή ἐπὶ τοῦ Ἱεροῦ Κλήρου καὶ τῆς Θείας Λατρείας: Ἀρχιμ. Κορνῆλιος Ἀθανασάκης.

ε. Συνοδική Ἐπιτροπή ἐπὶ τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Φιλανθρωπίας: Πρωτοπρ. Ἐμμανουήλ Κιοστεράκης.

στ. Μ.Κ.Ο. «Φιλοξενία»: Ἐκπρόσωπος Ἰ. Μητροπόλεως: Πρεσβ. Ἐλευθέριος Σκουλάς.

Β' ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

Ἱ. Ἐνοριακοὶ Ναοί: ἐνενήντα ἕνας (91)
Ἐφημέριοι: ΠΕ' 56, ΤΕ' 04, ΔΕ' 33, ΥΕ' 13.

Ἱερεῖς: 96.

Διάκονοι: 1.

Ἱεροκήρυκες: 9.

Σύνολον ἐν ἐνεργείᾳ κληρικῶν: 106.

Συνταξιούχοι κληρικοί: 11.

Κληρικοί ἀποσπασμένοι εἰς τὸ ἐξωτερικόν: 16

ΑΡΧΟΝΤΕΣ ΟΦΦΙΚΙΑΛΙΟΙ

Ἐντιμολ. Ἀρχων Διδάσκαλος τοῦ Εὐαγγελίου τῆς Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας κ. Νικηφόρος Ψυλάκης. Καστέλλι Πεδιάδος, τηλ. 2891031324.

ΣΥΝΤΑΞΙΟΥΧΟΙ ΚΛΗΡΙΚΟΙ

1. Καλαϊτζάκης Κωνσταντῖνος, Κασταμονίτσα Πεδιάδος, τηλ. 2891051360.

2. Κανακαράκης Ἐμμανουήλ, Σκινιάς Μονοφατίου, τηλ. 2891091540.

3. Κοκολάκης Νικόλαος, Ἴνι Μονοφατίου, τηλ., 2891091265.

4. Κοσμαδάκης Μιλτιάδης, Συκολόγος Βιάννου, τηλ. 2895081214

5. Μακράκης Ζαχαρίας, Γεράκι, τηλ. 2891051588.

6. Πιταροκοίλης Ἰωάννης, Λαγοῦτα Μονοφατίου, τηλ. 2891091422.

7. Στρατάκης Ἐμμανουήλ, Ἀμιρᾶς Βιάννου, τηλ. 2895031477.

8. Στρατάκης Σταῦρος, Θραψανόν Πεδιάδος, τηλ. 2891041205.

9. Τσαγκατάκης Γεώργιος, Γαρίπα Μονοφατίου, τηλ. 6974139862.

10. Μαραγκάκης Νικόλαος, Εὐαγγελισμός Πεδιάδος, τηλ. 2891031048.

11. Μελισσουργάκης Ἰωάννης, Μάρθα Πεδιάδος, τηλ. 6970905139.

Γ' ΠΟΙΜΑΝΤΙΚΗ ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ

Ι. ΕΝΟΡΙΕΣ ΠΕΡΑΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ ΑΡΚΑΛΟΧΩΡΙΟΥ, ΚΑΣΤΕΛΛΙΟΥ ΚΑΙ ΒΙΑΝΝΟΥ
ΚΑΤΑ ΑΡΧΙΕΡΑΤΙΚΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ

Δ' Αρχιερατική Περιφέρεια

Αρχιερατικός Έπίτροπος: Πρωτοπρ. Δημήτριος Παγκalos, τηλ. 2891022390, 6973577771

ΕΝΟΡΙΑ	Ι. ΕΝΟΡΙΑΚΟΣ ΝΑΟΣ	ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ	ΤΗΛΕΦΩΝΟ
Αρκαλοχώρι	Ι. Μητροπολιτικός Ναός	Πηγάκης Φιλόθεος	6932788623
	Άγιου Ανδρέου	Φουκαράκης Σπυρίδιον	6979552221
	Ίεροσολυμίτου,	Σταματάκης Νικόλαος	6977648575
	Αρχιεπισκόπου Κρήτης		
Άγ. Παρασκευά- -Κελιά	Ι. Καθεδρικός Ναός	Αθανασάκης Κορήλιος	
	Μεταμορφώσεως	Πάγκalos Δημήτριος	6973577771, 2891022390
	του Σωτήρος	διάκ. Αρμενιάκης Κωνσταντίνος	6988576950
	Άγια Σεμνή	Χρονάκης Βασίλειος	6994681093
Άγ. Παρασκευά- -Κελιά	Άγιας Βαρβάρας		
	Άγιου Γεωργίου	Παναγιωτάκης Αλέξανδρος	6978151212
Αλάγι	Μεταμορφώσεως του Σωτήρος	Ιερακάκης Ελευθέριος	6946395353, 2891091192

Άμουριές	Άγιου Νικολάου	Τουτουδάκης Μιχαήλ	6977630639
Άρχοντικό (Αλιτζανή)	Άγιου Ανδρέα	Πνευματικάκης Εμμανουήλ Φαουλέτος Αντώνιος	6973986046
Αστρίτσι	Άγιου Γεωργίου	Σταφυλάκης Ευάγγελος	6974412740
Βόνη	Μεταμορφώσεως του Σωτήρος	Αγγελάκης Ιωάννης	2891041233, 6946929519
Γαλατάς	Γενεσίου της Θεοτόκου	Καπουράκης Ευμένιος	6932300887
Γάσι	Μιχαήλ Αρχαγγέλου	Δερμτζάκης Νεκτάριος	6953025780
Ζήντα	Άγιου Νικολάου	Αλεξάκης Μιχαήλ	6976368187, 2891023898
Θραψανό	Τιμίου Σταυρού	Τσικριτάκης Εμμανουήλ	6937409243
Καλό Χωριό- -Ανω Πουλιές	Άγιου Γεωργίου	Σακαβέλης Δημήτριος	2891023142, 6976332149
Λευκοχώρι (Βοιταφρού)	Εισοδίων της Θεοτόκου	Σπανάκης Μιχαήλ	6972035496
-Κάτω Πουλιές	Ευαγγελισμού της Θεοτόκου	Σκουλάς Ελευθέριος	6946940346
Μελέσες	Άγιου Πνεύματος	Ανετάκης Μελέτιος	6972822661
Μουσούτα	Άγιου Γεωργίου	Μαυρίκος Γεώργιος Έγγλεζάκης Γαβριήλ	6976628207 2810771622

Πάρτρα	Άγίας Τριάδος	Χρονάκης Βασίλειος	2891023679, 6936523759
Πατίδες	Άγιου Αντωνίου	Κοσδεκάκης Έμμανουήλ	2891022129, 6972920360
Ρουσοχώρια	Άγιου Γεωργίου	Ψυλλάκης Πέτρος	2891023326, 6974753116
Φιλίσια	Άγίας Μαρίας	Πελεκανάκης Παρθένιος	2810771252, 6974967700
Χουμέρι	Άγιου Φανουρίου	Καπελλάκης Δημήτριος	6972733839

TAX. ΚΩΔΙΚΕΣ: 703 00 ΑΡΚΑΛΟΧΩΡΙ, 701 00 ΑΡΧΑΝΕΣ, 700 06 ΚΑΣΤΕΛΛΙ

Β' Αρχιερατική Περιφέρεια

Αρχιερατικός Επίτροπος: Πρωτοπρ. Έμμανουήλ Παπακονδράκης, τηλ. 2891031571, 6946092051

ΕΝΟΡΙΑ	Ι. ΕΝΟΡΙΑΚΟΣ ΝΑΟΣ	ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ	ΤΗΛΕΦΩΝΟ
Άγ. Παρασκευή	Ευαγγελισμού της Θεοτόκου	Δερμτζάκης Νεκτάριος	6953025780
Αμριανό	Άγιου Ευσταθίου	Ψυλλάκης Κωνσταντίνος	2891051281, 6980406475
Αποστόλοι	Άγιων Αποστόλων	Βλαστός Κίμων	2891023833, 6974506529
Αρμόχα	Άγιου Χαράλαμπος	Ψυλλάκης Έμμανουήλ	6982318418, 2891051103
Αρχάγγελος (Βαρθέλω)	Ταξισρχών	Μπιναδάκης Ιωάννης	6977446335

Άσκοι	Μεταμορφώσεως του Σωτήρος	Πακουμάκης Γεώργιος	2891032163, 6946517693
Αυλή	Άγίας Πελαγίας	Φουκαράκης Έμμανουήλ	2891061235, 6977088825
Αφρατί	Μεταμορφώσεως του Σωτήρος	Κουνάλης Γεώργιος	2891061152, 6974583662
Γεράκι	Συνάξεως των Αρχαγγέλων	Καπελλάκης Νικήτας	6973373220
Διαβιάδē	Ευαγγελισμού της Θεοτόκου	Τρίανθο Σέργιος	6998360230
Ευαγγελισμός (Μισσητάω)	Ευαγγελισμού της Θεοτόκου	Καλομοίρης Έμμανουήλ	6977469293
Ζωφόροι	Άγιου Ιωάννου του Προδρόμου	Παντεριάρakis Αδαμάντιος	2891041389, 6974000817
Καρούζανά	Άγίας Πελαγίας	Παπαδάκης Ιωάννης	6976219532
Κασάνοι	Άγιου Γεωργίου	Βλαστός Στυλιανός	2891061170, 6976086372
Κατσαμονίτσα	Άγίας Κυριακής	Βαρελάς Νικόλαος	6947741093
Καστέλλι	Άγιου Αντωνίου	Χιώτης Γερόθεος	2891031230
		Μαραγκάκης Γεώργιος	2891031992
Λιλιανό	Άγίας Μαρίας	Βλαστός Κίμων	2891023833, 6974506529
Λύττος (Ξυδάς)	Άγιων Αναργύρων	Παπακονδράκης Έμμαν.	2891031571, 6946092051
Μαθιά	Άγιον Πάντων	Καλαϊτάκης Δημήτριος	2891051444, 6973046860
Νηπιότις	Άγιου Παντελεήμονος	Ζαχαράκης Επφάνιος	6947550154

Παναγιά	Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου	Βέργιος Στυλιανός	6974093501
Πολυθέα (Πρωτόκλη)	Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου	Κιοστεράκης Εμμανουήλ	6974993829
Σαμπάς	Προφήτου Ἠλιού	Τζίμπιράκης Νικόλαος	6948584644
Σιμόν	Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Προδρόμου	Χαλεπάκης Νικόλαος	6942844185

TAX. ΚΩΔΙΚΕΣ: 700 06 ΚΑΣΤΕΛΛΙ, 703 00 ΑΡΚΑΛΟΧΩΡΙ, 700 15 ΕΜΠΑΡΟΣ

Γ' Ἀρχιερατική Περιφέρεια

Ἀρχιερατικός Ἐπίτροπος: Πρωτοπρ. Γεώργιος Φανουράκης, τηλ. 2891024328, 6931525512

ΕΝΟΡΙΑ	Ι. ΕΝΟΡΙΑΚΟΣ ΝΑΟΣ	ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ	ΤΗΛΕΦΩΝΟ
Ἀχεντριᾶς	Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου	Καπελλιάκης Ἐμμανουήλ	6973053225
Βακίωτες	Μεταμορφώσεως τοῦ Σωτήρος	Μαρνέλλος Μιχαήλ Καπελλιάκης Ἰωάννης	2891091332, 6977263947 6982727270
Γορίτσα	Ἁγίας Αἰκατερίνης	Καρακωντανάκης Μιχαήλ	6947364359
Δεμάτι	Τιμίου Σταυροῦ	Γερακιανάκης Ἐμμανουήλ	2891023395, 6974195549
Δραπέτι-Μπαδιάς	Γενεσίου τοῦ Προδρόμου	Βλαστός Ἐμμανουήλ	6977375067
Ἐμπάρος	Ἁγίας Τριάδος	Αναγιάννης Εὐάγγελος	6998773760

Θωμάδιανό	Ἁγίας Παρασκευῆς	Σταματάκης Κωνσταντῖνος	6988718508
Ἰνι	Ἁγίου Γεωργίου	Καλογιαννάκης Κων/νος	2891091390, 6942021052
Καλύβια	Εἰσοδίων τῆς Θεοτόκου	Σταυρακάκης Ἐμμανουήλ	2893500010, 6972779405
Καραβάδω	Εἰσοδίων τῆς Θεοτόκου	Ἀμπελικιάκης Μεχισδέκ	6955474479
Ἄνω Καστελλιάνα	Προφήτου Ἠλιού	Φανουράκης Γεώργιος	2891024328, 6931525512
Κάτω Καστελλιάνα	Ἁγίας Μαρίας	Συμειανάκης Στυλιανός	6944308186
Κατωφύγι	Ἁγίας Παρασκευῆς	Σταματάκης Κωνσταντῖνος	6988718508
Λαγούτα	Τιμίου Σταυροῦ	Μανιάδακης Γεώργιος	2895041048, 6931525543
Μάρθα	Ἁγίου Ἰωάννου Θεολόγου	Μαριδάκης Ἰωάννης	6945709430
Μαχαρά	Ἁγίας Τριάδος	Μαρνέλλος Μιχαήλ	2891091332, 6977263947
Μηλιαράδιον	Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου	Στιβακτάκης Ἰωάννης	6977366894
Νεοχώρι	Ἁγίου Γεωργίου	Παπαδάκης Ἰρηγόριος	6976977123
Ξενιάκω	Γενεσίου τῆς Θεοτόκου	Στιβακτάκης Ἰωάννης	6977366894
Πυράφι	Ἁγίων Αναγούρων	Σταυρολάκης Παντελεήμ.	2893051210, 6972455257
Σκινιάς	Ἁγίου Ἀντωνίου	Παπαϊωάννου Μιχαήλ	6955982908

Τουρλωτή	Ευαγγελισμού τής Θεοτόκου	Αλεξάντρ Μιχαήλ	2891023898, 6976368187
Τσούτσουρας	Άγιου Παντελεήμονος	Ντόμπερ Έβαν	6981736342
Φαβριανά	Άγιου Αντωνίου	Παπαδάκης Ιρηγόριος	6976977123
Φιλίπποι	Τιτίου Προδρόμου	Τσικανδουλάκης Ανδρέας	6944260439

TAX. ΚΩΔΙΚΕΣ: 703 00 ΑΡΚΑΛΟΧΩΡΙ, 700 15 ΕΜΠΑΡΟΣ, 700 10 ΠΥΡΙΟΣ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ

Δ' Αρχιερατική Περιφέρεια

Αρχιερατικός Επίτροπος: Πρωτοπρ. Στυλιανός Γεωργιαννάκης, τηλ. 2895071428, 6972503775

ΕΝΟΡΙΑ	Ι. ΕΝΟΡΙΑΚΟΣ ΝΑΟΣ	ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ	ΤΗΛΕΦΩΝΟ
Άνω Βιάννος-Μιχ. Αρχαγγέλου	Μιχαήλ Αρχαγγέλου	Χριστοδουλάκης Γεώργιος	2895022643, 6977248352
Άνω Βιάννος-Άγια Αικατερίνη	Άγιας Αικατερίνης	Κοντάκης Ίωάννης	2895022411, 6978313723
Άνω Βιάννος-Άγιος Δημήτριος	Άγιου Δημητρίου	Μπριντάκης Πολυχρόνης	2895022522, 6944859973
Βαχός	Μεταμορφώσεως του Σωτήρος	Παπαγιαννάκης-Τρυωνάκης Ευτύχιος	6984933657
Καστρι Χόνδρου	Άγιου Γεωργίου	Βελβασάκης Γεώργιος	2895051264, 6971570049

Κάτω Βιάννος	Άγιου Γεωργίου	Ψαρολογάκης Αντώνιος	6973748571
Κερατόκαμπος	Άγιου Παντελεήμονος	Παπαγιαννάκης-Τρυωνάκης Ευτύχιος	6984933657
Λουτράκι	Ευαγγελισμού τής Θεοτόκου	Κοντάκης Ίωάννης	6978313723
Περβόλα	Μιχαήλ Αρχαγγέλου	Ψαρολογάκης Κων/νος	2895022118, 6977256995
Χόνδρος	Ευαγγελισμού τής Θεοτόκου	Ψαρολογάκης Κων/νος	2895022118, 6977256995
Άγιος Βασίλειος	Κοιμήσεως τής Θεοτόκου	Λουλάκης Αντώνιος	6978280271
Αμυράς	Άγιου Γεωργίου	Ραπτάκης Εμμανουήλ	6945078506
Άρβη	Άγιου Παντελεήμονος	Γεωργιαννάκης Στυλιανός	2895071428, 6972503775
Καλαμί	Άγιου Γεωργίου	Μανετάκης Βασίλειος	2895081230, 6942053844
Κεφαλοβρύσι	Ευαγγελισμού τής Θεοτόκου	Κονσολάκης Νικόλαος	6973466015
Κρεββατάς	Άγιου Ιωάννου τοῦ Θεολόγου	Λουλάκης Αντώνιος	6978280271
Πεύκος	Άγιου Νικολάου	Κονσολάκης Νικόλαος	6973466015
Συκολόγος	Τιτίου Σταυρού	Λιαπάκης Μιχαήλ	6978213609
Συνθωνία (Ψαρή Φυράδα)	Άγιου Παντελεήμονος	Δουληράκης Νικόλαος	6977231044

TAX. ΚΩΔΙΚΕΣ: 700 04 ΑΝΩ ΒΙΑΝΝΟΣ

2. ΙΕΡΕΣ ΜΟΝΕΣ ΚΑΙ ΠΡΟΣΚΥΝΗΜΑΤΑ ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ

1. Ἀνδρῶναι:

α) Τιμίου Προδρόμου Καλλέργη, Καστέλλι Πεδιάδος Τ.Κ. 700 06 ΚΑΣΤΕΛΛΙ τηλ. 6984986900, 6906178751. Μοναχοί τέσσερις (4). *Υγουμενεύων*: Ἀρχιμ. Σίμων Βουτυριάδης. *Υγουμενοσύμβουλοι*: 1) Ἀρχιμ. Εὐμένιος Καμπουράκης, 2) Ἀρχιμ. Ἰερόθεος Χιώτης.

β) Ἀγίου Ἀντωνίου Ἀρβης, Ἀρβη Βιάννου Τ.Κ. 700 04 ΑΝΩ ΒΙΑΝΝΟΣ. *Ἐφημέριος Ἱεροῦ Μοναστηριακοῦ Ναοῦ*: Πρωτοπρ. Στυλιανός Γεωργιαννάκης, τηλ. 28950 71428.

γ) Ἀγίας Μονῆς Βιάννου (Κοίμησις τῆς Θεοτόκου). Ἄνω Βιάννος Τ.Κ. 700 04 ΑΝΩ ΒΙΑΝΝΟΣ τηλ. 28950 22296. Μοναχοί τρεῖς (3). *Υγούμενος*: Ἀρχιμ. Ζαχαρίας Δορούκας, τηλ. 6976082284.

2. Γυναικεῖαι:

Ἀγίας Μαρίνης Βόνης, Βόνη Πεδιάδος, Τ.Κ. 700 06 ΚΑΣΤΕΛΛΙ, τηλ. 28910 41234. Μοναχές δύο (2). *Υγουμενὴ*: Μοναχὴ Μαρίνα. *Ἐφημέριος Ἱ. Μοναστηριακοῦ Ναοῦ*: Ἀρχιμ. Μεθόδιος Φλουρῆς, τηλ. 6978326216.

3. Ἱ. Προσκυνήματα:

α) Ἅγιος Νικήτας Ἀχεντριᾶ, Ἀχεντριᾶς Μονοφατίου Τ.Κ. 700 10 Πύργος, τηλ. 2891092257. *Ἐφημέριος Ἱ.*

Προσκυνηματικοῦ Ναοῦ: Πρεσβ. Ἀντώνιος Ψαρολογάκης, τηλ. 6973748571. (Καταστατικόν Λειτουργίας τοῦ Ἱ. Προσκυνήματος εἰς τό Φ.Ε.Κ. 938/2004, τεῦχος Β', σελ. 12032-35).

β) *Παναγία Κερᾶ Παρτίρων*, Πάρτιρα Μονοφατίου, Τ.Κ. 703 00 Ἀρκαλοχώρι. *Ἐφημέριος Ἱ. Προσκυνηματικοῦ Ναοῦ*: Πρωτοπρ. Βασίλειος Χρονάκης, τηλ. 2891023679. (Ἰδρυσις καὶ Καταστατικόν Λειτουργίας τοῦ Ἱεροῦ Προσκυνήματος εἰς τό Φ.Ε.Κ. 938/2004, τεῦχος Β', σελ. 12036-39).

γ) Ἅγιος Παντελεήμων Καρουζανῶν, Καρουζανά Πεδιάδος, Τ.Κ. 700 06 Καστέλλι. *Ἐφημέριος Ἱ. Προσκυνηματικοῦ Ναοῦ*: Πρεσβ. Ἰωάννης Παπαδάκης, τηλ. 6976219532. (Ἰδρυσις καὶ Καταστατικόν Λειτουργίας τοῦ Ἱεροῦ Προσκυνήματος εἰς τό Φ.Ε.Κ. 938/2004, τεῦχος Β', σελ. 12039-42).

Δ' ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗ ΔΙΑΚΟΝΙΑ

1. Θεῖον Κήρυγμα:

α) Ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης, ὅπου ἱεουργεῖ.
β) Ὁ Πρωτοσύγκελλος τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Ἀρχιμ. Κορνήλιος Ἀθανασάκης.

γ) *Ἱεροκήρυκες*: Ἀρχιμ. Νήφων Βασιλάκης δρ. Θ., Ἀρχιμ. Μελέτιος Ἀνετάκης, Ἀρχιμ. Μελχισηδέκ Ἀμπελικάκης.

δ) *Κήρυκες Θείου λόγου*: Αρχιμ. Επιφάνιος Ζαχαράκης, Αρχιμ. Μεθόδιος Φλουρής, Αρχιμ. Φιλόθεος Πηγιάκης, Αρχιμ. Ζαχαρίας Δορούκας, Αρχιμ. Εὐμένιος Καμπουράκης, Αρχιμ. Ἰερόθεος Χιώτης, κληρικοί καὶ λαϊκοὶ θεολόγοι τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως.

2. Ἱερά Ἐξομολόγησις:

Ὑπὸ ἐντεταλμένων πνευματικῶν.

Ε΄ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΔΙΑΚΟΝΙΑ

1. **Σχολή Βυζαντινῆς Μουσικῆς «Χρῦσανθος ἐκ Μαδύτου ὁ Προύσης»**. Ἰδρύθη τὸν Σεπτέμβριον τοῦ 2002 (ἄδεια λειτουργίας Ὑπ. Πολιτισμοῦ: Ἀρ. ΥΠ. ΠΟΚΑΤΕΧΝ/ Δ/13533, Φ.Ε.Κ 353/2003, τεῦχος Β΄). Ἔδρα· Θραψανὸ Ἡρακλείου. Τ.Κ. 700 06 Καστέλλι. Παραρτήματα· Ἀρκαλοχώρι, Καστέλλι, Ἄρβη. Διευθυντής· Μουσικολ. κ. Ἀνδρέας Γιακουμάκης, τηλ. 6977394527. Διδάσκοντες· π. Νικόλαος Σταματάκης, τηλ. 6977648575, κα Ἀργυρῶ Ρέππα, τηλ. 6971943340, κ. Βασίλειος Δαμιανάκης, τηλ. 6972448458.

2. **Σχολή Πρακτικῆς Ψαλτικῆς**. Λειτουργεῖ εἰς τὸ Ἀρκαλοχώρι μετὰ διδάσκοντα τὸν κ. Ἐμμανουὴλ Κοκολάκη, Συνταξιούχον Γυμνασιάρχη, τηλ. 28910-22381 καὶ εἰς τὴν Ἄνω Βιάννον μετὰ διδάσκοντες τοὺς π. Ἰωάννην Κοντάκη καὶ π. Γεώργιον Χριστοδουλάκη, τηλ. 6949140164.

3. **Σχολή Παραδοσιακῶν Ὁργάνων**. Λειτουργεῖ εἰς

τὸ Ἀρκαλοχώρι μετὰ διδάσκοντα τὸν κ. Παναγιώτην Τσίγκον, τηλ. 6941474813 καὶ εἰς τὴν Ἄνω Βιάννον μετὰ διδάσκοντα τὸν κ. Μιχαὴλ Ραπτάκη, τηλ. 6981529751.

4. **Σχολή Ἀγιογραφίας**. Λειτουργεῖ εἰς Ἀρκαλοχώρι, Καστέλλι καὶ Θραψανόν μετὰ διδάσκοντα τὸν κ. Ἀντώνιον Βλαστόν, τηλ. 6972427540.

5. **Σχολή Κιθάρας**. Λειτουργεῖ εἰς τὸ Ἀρκαλοχώρι μετὰ διδάσκοντα τὸν κ. Σωτήριον Ἀλεξάκη.

6. **Σχολή Παραδοσιακῶν Χορῶν**. Λειτουργεῖ εἰς Ἀρκαλοχώρι, Καστέλλι καὶ Θραψανόν. Διδάσκων· κ. Μιχαὴλ Κορναράκης, τηλ. 6982327086.

7. **Σχολή Ψηφιδωτοῦ**. Λειτουργεῖ εἰς τὸ Ἀρκαλοχώρι. Διδάσκων· κ. Νικόλαος Μανιουδάκης, τηλ. 6972074850.

8. **Σχολή Ἀργαλειοῦ-Πλεξίματος**. Λειτουργεῖ εἰς τὸ Ἀρκαλοχώρι, ἐν συνεργασίᾳ μετὰ τοῦ Πολιτιστικοῦ Συλλόγου Ἀρκαλοχωρίου. Ὑπεύθυνη· κα Βασιλική Βαγιωργάκη-Μεσσαριτάκη, τηλ. 6948834140.

09. **Σχολή ἐκμαθήσεως τεχνικῆς «ντεκουπάξ»**. Λειτουργεῖ εἰς Ἀρκαλοχώρι, Βιάννο καὶ Ἄρβη. Ὑπεύθυνη· κα Γεωργία Ἀγριμάνη, τηλ. 6988389376.

10. **Σχολή Γονέων καὶ Ὑγείας**. Λειτουργεῖ εἰς τὸ Ἀρκαλοχώρι ἀπὸ τὸν Νοέμβριον τοῦ ἔτους 2012. Ὑπεύθυνος· π. Σπυρίδων Φουκαράκης.

11. **Τμῆμα Θεατρικοῦ Ἑργαστηρίου** (ἐν συνεργασίᾳ μετὰ τοῦ Πολιτιστικοῦ Συλλόγου Ἀρκαλοχωρίου): Ὑπεύ-

θυνη Παραρτήματος Ἀρκαλοχωρίου: κα Λίτσα Μαρκοπούλου, τηλ. 6987073513. Ὑπεύθυνη Παραρτήματος Καστελλίου: κα Ἀργυρώ Ρέππα, τηλ. 6971943340.

12. Τμήμα Νεανικῆς Χορωδίας Παραδοσιακοῦ Τραγουδιοῦ: Λειτουργεῖ εἰς τό Ἀρκαλοχώρι μέ διδάσκοντα τόν π. Νικόλαο Σταματάκη, τηλ. 6977648575 καί εἰς τό Καστέλλι μέ διδάσκουσα την κα Ἀργυρώ Ρέππα, τηλ. 6971943340.

13. Σχολή ἐκμαθήσεως γραφῆς Braille. Λειτουργεῖ εἰς τό Ἀρκαλοχώρι, ἐν συνεργασίᾳ μετά τοῦ Συλλόγου Τυφλῶν Ἡρακλείου. Ὑπεύθυνοι: π. Ἐμμανουήλ Πνευματικῆς, τηλ. 6948778402 καί κ. Γεώργιος Στεiakάκης, τηλ. 6946260472.

14. Βιβλιοπωλεῖον Ἱ. Μητροπόλεως. Διεύθυνσις: Ὁδός Γεωργίου Ψαράκη, Τ.Κ. 703 00 ΑΡΚΑΛΟΧΩΡΙ, τηλ.-Fax: 28910-24630. Ὑπεύθυνοι Βιβλιοπωλείου: π. Εὐάγγελος Ἀναγιάννης καί π. Μιχαήλ Διαπάκης.

15. Πολιτιστικόν Πολύκεντρον. Ἰδρύθη τόν Ἀπρίλιον τοῦ 2004. Ἔδρα: Ἀρκαλοχώρι Ἡρακλείου. Τ.Κ. 703 00 ΑΡΚΑΛΟΧΩΡΙ. Ἰδρυσις καί Καταστατικόν Λειτουργίας εἰς τό Φ.Ε.Κ. 884/14-06-2004, τεῦχος Β'. Συνεστήθη ὡς Ν.Π.Ι.Δ. καί ἀπετέλεσεν τόν χώρον ἐγκαταστάσεως τῶν γραφείων τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως, τῶν Σχολῶν Βυζαντινῆς Μουσικῆς, Ἁγιογραφίας, Πρακτικῆς Ψαλτικῆς, Παραδοσιακῶν Ὁργάνων, Κιθάρας, Παραδοσιακῶν Χορῶν, Ψηφιδωτοῦ, ἐκμα-

θήσεως γραφῆς Braille, Ἀργαλειοῦ - Πλεξίματος, Γονέων καί Ὑγείας, ἠλεκτρονικῶν ὑπολογιστῶν, ἐκμαθήσεως τεχνικῆς «ντεκουπάζ», βιβλιοθήκης, μουσείου, τῶν τμημάτων Θεατρικοῦ Ἐργαστηρίου, Νεανικῆς Χορωδίας Παραδοσιακοῦ Τραγουδιοῦ, Χειροποιήτων Κατασκευῶν, καθὼς τῆς ὑπὸ σύστασιν σχολῆς γλυπτικῆς.

16. Ἐκδόσεις Ἱερᾶς Μητροπόλεως.

α) **Περιοδικόν «ΠΡΟΘΕΣΗ».** Ἀποτελεῖ ἔκδοσιν τῆς καθ' ἡμᾶς Ἱερᾶς Μητροπόλεως. Ὑπεύθυνος: Ἀρχιμ. Ἱερόθεος Χιώτης.

β) **Ἡμερολόγιον.** Ἐκδίδεται κατ' ἔτος ὑπὸ τῆς καθ' ἡμᾶς Ἱερᾶς Μητροπόλεως. Ὑπεύθυνος: Ἀρχιμ. Ἱερόθεος Χιώτης.

17. Τεχνικὴ Ὑπηρεσία Ἱ. Μητροπόλεως. Συνεστήθη τόν Νοέμβριον τοῦ 2002 (Φ.Ε.Κ. 1472/22-11-2002, τεῦχος Β'). Κανονισμός Λειτουργίας εἰς τό Φ.Ε.Κ. 721/30-5-2005, τεῦχος Β'.

CT ΦΙΛΑΝΘΡΩΠΙΚΗ ΔΙΑΚΟΝΙΑ

1. «Κέντρον Ἀλληλεγγύης καί Κοινωνικῆς Συνοχῆς». Συνεστήθη καί λειτουργεῖ εἰς τό Ἀρκαλοχώρι Ἡρακλείου ὡς Ἐκκλησιαστικόν, Πολιτιστικόν καί Φιλανθρωπικόν Ἰδρυμα. Ἀποτελεῖ Ν.Π.Ι.Δ. μὴ κερδοσκοπικοῦ χαρακτήρος μέ καταστατικόν συστάσεως, τό ὁποῖον ἐδημοσιεύθη εἰς τό Φ.Ε.Κ. 893/19-05-2015,

τεύχος Β' και συνεπικουρεί τούς σκοπούς της Ίερᾶς Μητροπόλεως Ἀρκαλοχωρίου, Καστελλίου και Βιάννου.

Τό Πολιτιστικόν και Φιλανθρωπικόν Ἰδρυμα «Κέντρον Ἀλληλεγγύης και Κοινωνικῆς Συνοχῆς» στηρίζει τούς κάτωθι Τομέας πού ἀνήκουν εἰς τήν δικαιοδοσίαν του:

α) «Γενικόν Φιλόπτωχον Ταμεῖον». Ἔδρα· Ἀρκαλοχώρι Ἡρακλείου. Τ.Κ. 703 00 ΑΡΚΑΛΟΧΩΡΙ, τηλ. 28910-22069. (Φ.Ε.Κ. *ιδρύσεως 1472/τ.Β'/22-11-2002 και Φ.Ε.Κ. ἐγκρίσεως Καταστατικοῦ 821/τ.Β'/12-05-2011*). Γραμματεὺς· Πρωτοπρ. Πέτρος Ψυλλάκης. Ἀναπλ. Γραμματέως· κ. Ἰωάννης Κατζαγιαννάκης. Μέλη· Πρεσβ. Ἐλευθέριος Σκουλάς· κ. Ἐμμανουήλ Χρονάκης και κα Λεμονιά Πετράκη.

β) «Παγκοινιά Παιδικοῦ Γεύματος» (Φ.Ε.Κ. *ιδρύσεως 1843/τ.Β'/24-11-2010 και Φ.Ε.Κ. διορθώσεως σφάλματος 2154/τ.Β'/31-12-2010*). Καθημερινή διανομή γεύματος και δεκατιανῶν δι' ἑνενήκοντα (90) παιδιά. Γραμματεὺς· Πρωτοπρ. Πέτρος Ψυλλάκης, Ἀναπλ. Γραμματέως· κ. Νικόλαος Μανωλαράκης, Μέλη· κ. Ἰωάννης Κατζαγιαννάκης, κ. Κωνσταντῖνος Γκαντάτσιος και κ. Γεώργιος Παπαδόπουλος.

γ) «Ἐνδυμα Ἀγάπης». Λειτουργεῖ ἀπό τό ἔτος 2014 εἰς τό Ἀρκαλοχώρι και διανέμει εἶδη ρουχισμοῦ εἰς ἀναξιοπαθοῦντας. Γραμματεὺς· Ἀρχιμ. Μελχισεδέκ

Ἀμπελικάκης, Ἀναπλ. Γραμματέως· Πρωτοπρ. Ἐμμανουήλ Κοσιδεκάκης, Μέλη· κα Αἰκατερίνη Καραντινάκη, κα Δήμητρα Τσαλικά και κα Μαρίνα Πετράκη.

δ) «Τομέας Σχολῶν» (Βυζαντινῆς Μουσικῆς, Πρακτικῆς Ψαλτικῆς, Κιθάρας, Βυζαντινῆς Ἀγιογραφίας, Ψηφιδωτοῦ, Ὑφαντουργίας, Παραδοσιακῶν Μουσικῶν Ὀργάνων, Παραδοσιακῶν Χορῶν και Ἡλεκτρονικῶν Ὑπολογιστῶν). Γραμματεὺς· Πρωτοπρ. Νικόλαος Σταματάκης, Ἀναπλ. Γραμματέως· Πρεσβ. Μιχαήλ Παπαϊωάννου, Μέλη· κ. Γεώργιος Μουστακάκης, κ. Στέφανος Ψυλλάκης και κ. Στυλιανός Ψαραδάκης.

ε) «Ἐπιτροπή Νεότητος». Γραμματεὺς· Ἀρχιμ. Μεθόδιος Φλουρῆς, Ἀναπλ. Γραμματέως· Πρεσβ. Ἐμμανουήλ Ραπτάκης, Μέλη· Ἀρχιμ. Ἱερόθεος Χιώτης, Πρωτοπρ. Σπυρίδων Φουκαράκης και Πρωτοπρ. Νικόλαος Σταματάκης.

στ) «Εργαστήριον Παρασκευῆς Γευμάτων». Γραμματεὺς· Πρωτοπρ. Σπυρίδων Φουκαράκης, Ἀναπλ. Γραμματέως· κα Χρυσούλα Κεγκέρογλου, Μέλη· κα Χρυσούλα Ἀποστολάκη, κα Αἰκατερίνη Βαγιοῦ και κα Σοφία Λιανάκη.

2. Πρὸς ὑλοποίησιν τῶν σκοπῶν τοῦ Ἰδρύματος και προκειμένου νά θεραπεύονται αἱ ἀνάγκαι αὐτῶν, διὰ τῆς παροχῆς ὑπηρεσιῶν ὑγείας, δύνανται νά δροῦν αὐτοτελῶς και παραλλήλως μετ' αὐτοῦ τά κάτωθι Ν.Π.Ι.Δ.:

α) «Νηστικάκειος Μονάδα Φροντίδος Ἡλικιωμένων». Ἰδρύθη τὸν Ἀπρίλιον τοῦ 2005. Ἔδρα· Πολυθέα Πεδιάδος, Τ.Κ. 700 06 ΚΑΣΤΕΛΛΙ, τηλ. 28910-32223. Ἐνεκαينيάσθη τὸν Μάιον 2009 καὶ λειτουργεῖ ὡς Ν.Π.Ι.Δ. σύμφωνα μὲ τὸ Φ.Ε.Κ. 498/ 14-4-2005, τ. Β'. Πρόεδρος: Σεβ. Μητροπολίτης Ἀркаλοχωρίου, Καστελλίου καὶ Βιάννου κ. Ἀνδρέας. Ἀντιπρόεδρος:- Γραμματέας: κ. Κατζαγιαννάκης Ἰωάννης. Μέλη: κ. Γρηνάκης Γεώργιος, κ. Βιδάκης Γεώργιος. Ὑπεύθυνοι: Ἀρχιμ. Μεθόδιος Φλουρῆς, Πρωτοπρ. Ἐμμανουήλ Κιοσσεράκης, τηλ. 28910-32223.

β) «Κοινωνικόν Ἱατρεῖον-Φαρμακεῖον Ἱερᾶς Μητροπόλεως Ἀркаλοχωρίου, Καστελλίου καὶ Βιάννου καὶ Δήμου Μινῶα Πεδιάδος»: Συνεστήθη τὸ ἔτος 2013 μέ ἔδρα τὸ Ἀркаλοχώρι καὶ δυναμικότητος περὶ τοὺς σαράντα ἑννέα (49) ἱατροὺς ὄλων τῶν ειδικοτήτων (Φ.Ε.Κ. 930/14-04-2014, τ.Β').

3. «Ψαράκειον Γηροκομεῖον». Μέ τὸ ὑπ' ἀριθμ. Φ.Ε.Κ. 2273/τ.Β'/12-09-2013 συνεστήθη τὸ αὐτοτελές Κοινωφελές Ἰδρυμα ὑπὸ τήν ἐπωνυμίαν «Ψαράκειον Γηροκομεῖον Ἀркаλοχωρίου», τὸ ὁποῖον λειτουργεῖ ὡς Ν.Π.Ι.Δ. καὶ ἔχει ἔδρα τὸ δημοτικὸν διαμέρισμα Ἀркаλοχωρίου Ἡρακλείου Κρήτης. Σκοπὸς τοῦ Ἰδρύματος, τὸ ὁποῖον θά ἀποτελέσῃ τὸ πρῶτον κέντρον μονίμου ἢ περιοδικῆς περιθάλψεως τῶν ἐκ τῆς νόσου Ἀλτσχάϊμερ πασχόντων, εἶναι ἡ περίθαλψις τῶν γε-

ρόντων, ἀλλὰ καὶ τῶν πασχόντων ἀπὸ τήν νόσον Ἀλτσχάϊμερ. Τὸ Ἰδρυμα διοικεῖται ἀπὸ δεκαμελές (10) Διοικητικὸν Συμβούλιον τὸ ὁποῖον ἀποτελεῖται ἐκ τῶν κάτωθι: Πρόεδρος: Σεβ. Μητροπολίτης Ἀркаλοχωρίου, Καστελλίου καὶ Βιάννου κ. Ἀνδρέας. Ἀντιπρόεδρος: κα Μαριάνθη Κουσκουμπεκᾶκη. Γραμματέας: κα Ἀργυρῶ Λυραράκη. Ταμίας: κ. Νικόλαος Μανωλαράκης. Μέλη: κ. Ἐμμανουήλ Κοκολάκης, κ. Ἐμμανουήλ Νάνος, κα Ἄννα Μανουκάκη-Μεταξάκη, κ. Ἰωάννης Κυριακάκης, κ. Ἀντώνιος Χρονάκης καὶ κα Βάνα Φραγκάκη. Ἐκτελ. Γραμματέας: π. Ἐμμανουήλ Πνευματικᾶκης. Email: psarakeioidryma@gmail.com

4. Ποιμαντικὴ Διακονία Ἀλλοδαπῶν. Αἰδεσιμ. Οἰκονόμος Ἰβάν Ντόμπρεβ.

5. Τράπεζα Αἵματος: α) Λειτουργεῖ εἰς τὸν Ἱερόν Καθεδρικὸν Ναόν Μεταμορφώσεως τοῦ Σωτῆρος Ἀркаλοχωρίου. Ἔδρα: Ἀркаλοχώρι, Τ.Κ. 703 00, τηλ. καὶ φαξ 28910 22041. Ὑπεύθυνος: Πρωτοπρ. Δημήτριος Πάγκαλος. β) Λειτουργεῖ εἰς τὸν Ἱερόν Ἐνοριακὸν Ναόν Τιμίου Σταυροῦ Θραψανοῦ Πεδιάδος. Ἔδρα: Θραψανόν, Τ.Κ. 700 06, τηλ. 6978326216. Ὑπεύθυνος: Ἀρχιμ. Μεθόδιος Φλουρῆς.

6. Ἐνοριακὰ Φιλόπρωχα.

Ζ' ΑΓΙΟΛΟΓΙΑ

1. Τοπικές Έορτές: α) Νικάνδρου του Μυροβλήτου εκ Ριζοκάστρου Καστελλιανών, Τετάρτης Διακαινησίμου. β) Αγίας Μαρίνης Βόνης, 17η Ιουλίου. γ) Αγ. Νικήτα Άχεντριᾶ, 15η Σεπτεμβρίου. δ) Ἰεροῦ Μητροπολιτικοῦ Ναοῦ Ἀγίου Ἀνδρέου Ἱεροσολυμίτου, Ἀρχιεπισκόπου Κρήτης, (Πολιοῦχος Ἀρκαλοχωρίου) 4η Ιουλίου. ε) Εὐαγγελισμοῦ τῆς Θεοτόκου Μηλιαράδων (Παναγία Δέτη), 25η Μαρτίου. στ) Μεταμορφώσεως τοῦ Σωτῆρος Ἀρκαλοχωρίου, (Ἱερὸς Καθεδρικός Ναὸς Ἀρκαλοχωρίου) 6η Αὐγούστου. ζ) Ἀγίου Παντελεήμονος Καρουζανών, 27η Ιουλίου, η) Παναγίας Κερᾶς Παρτίρων, 15η Αὐγούστου. θ) Κοιμήσεως Θεοτόκου Αγίας Μονῆς Βιάννου, 15η Αὐγούστου.

Εἰκόνες περίπυστοι: Ἀγίας Μονῆς Βιάννου 15^{ου} αἰῶνος.

3. Ἐκκλησιαστικά Μνημεῖα: Πλῆθος βυζαντινῶν καὶ μεταβυζαντινῶν ναῶν, εἰδικῶς εἰς τὴν περιφέρειαν τῶν παλαιότερων Ἐπισκοπῶν Ἀρκαδίας καὶ Ἰνάτου. Ἐπιλεκτικῶς ἀναφέρονται τὰ ἑξῆς βυζαντινὰ Μνημεῖα: α) Ἀγ. Παντελεήμων Καρουζανών, 15^{ου} αἰῶνος. β) Μικρὰ Ἐπισκοπὴ Παρτίρων. γ) Ἱερὸς Κοιμητηριακὸς Ναὸς Μιχαὴλ Ἀρχαγγέλλου Ἀρκαλοχωρίου 14^{ου} αἰῶνος. δ) Ἀγ. Γεώργιος Ἐμπάρου 13^{ου} αἰῶνος. ε) Βυζαντινοὶ ναοί, εἰς τὴν θέσιν Κάστελλος Κάτω Κα-

στελλιανῶν, (Κοίμησις Θεοτόκου, Εἰσόδια Θεοτόκου, Ἀγία Ἀναστασία) πιθανόν 14^{ου} αἰῶνος. στ) Ἅγιος Ἰωάννης ὁ Θεολόγος, εἰς τὴν θέσιν Δρακονερὸν, Ἑνορίας Γαλατᾶ, ζ) Ἰ. Ναὸς Σωτῆρος Χριστοῦ καὶ Εὐαγγελισμοῦ τῆς Θεοτόκου Ἑνορίας Κασσάνων. η) Βυζαντινὸν ἐκκλησάκι Ἀγίου Δημητρίου εἰς τὸν Ἀχεντριᾶ, 13ου αἰῶνος ἐξ ὀλοκλήρου ἀγιογραφημένον. θ) Ἱεροὶ ναοὶ Ἀγίου Ἰωάννου καὶ Ἀγίου Χαραλάμπους εἰς τὸν Ἀχεντριᾶ, ἐνετικῆς περιόδου. ι) Ἱερὸς Ναὸς Μεταμορφώσεως τοῦ Σωτῆρος Καστελλίου, 14^{ου} αἰ., ἀγιογραφημένους.

4. Ἱστορικά Μνημεῖα: Μνημεῖον θυμάτων ἐθνικῆς ἀντιστάσεως εἰς τὴν θέσιν Σελὶ Ἀμυρᾶς Βιάννου.

CHMEIWCIC

CHMEIWCIC

CHMEIWCIC

CHMEIWCIC

Ἐξώφυλλον:

*Ἡ Κοινωνία τῶν Ἀποστόλων, Τοιχογραφία 15ου αἰ.,
ἀπό τόν Ἱερόν Ναόν
Εἰσοδίων τῆς Θεοτόκου Χουμερίου Ηρακλείου.*

Ὅπισθόφυλλον:

*Ὁ Αὐτοκράτορας Νικηφόρος Φωκᾶς
Τό 961 μ.Χ. κατέλαβε καί ἐπανασύνδεσε
τήν Κρήτη μέ τήν Κωνσταντινούπολη*

Κείμενα:

Ἀρχιμ. Κορνήλιος Ἀθανασάκης

Ἐπιτροπή Ἐκδόσεως:

Πρωτοπρ. Δημήτριος Καπελλάκης
Πρεσβ. Μιχαήλ Παπαϊωάννου
κ. Γεώργιος Στειακάκης

Ὑπεύθυνος Ἐκδόσεως:

Ἀρχιμ. Ἱερόθεος Χιώτης

Εὐχαριστοῦμε τόν κ. Νικόλαο Μαγγίνα
γιά τήν εὐγενική παραχώρηση τῶν φωτογραφιῶν
στίς σελ. 34-35 καί 42-43.

Ἐκτύπωση-Βιβλιοδεσία:

«ΤΥΠΟΚΡΕΤΑ α.ε.» www.kazanakis.gr

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΑΠΟ ΤΟΝ ΤΙΤΟΝ ΑΠΟΣΤΟΛΟΝ

Τό παρόν έντυπο είναι έκδοση τού Ἐπίσημου Δελτίου
τῆς Ἐκκλησίας Κρήτης «Ἀπόστολος Τίτος»
καί διατίθεται δωρεάν.

